

Tytuł dokumentu:

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY GRĘBÓW NA LATA 2016-2023

Wnioskodawca:

GMINA GRĘBÓW

Autor opracowania:

INNPULS SP. Z O.O.
UL. HETMAŃSKA 40a
35-045 RZESZÓW

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
1.1. PRZESŁANKI OPRACOWANIA ORAZ ZNACZENIE STRATEGII ROZWOJU GMINY GRĘBÓW NA LATA 2016-2023	4
1.2. CELE STRATEGII	5
1.3. HORYZONT CZASOWY STRATEGII	5
1.4. OPIS METODOLOGII BADANIA	5
2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY GRĘBÓW	7
2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	7
2.1.1. MIEJSCE I FUNKCJE GMINY	7
2.1.2. RYS HISTORYCZNY	10
2.1.3. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNO-PRZYRODNICZE	13
2.2. POTENCJAŁ SPOŁECZNY	15
2.2.1. DANE DEMOGRAFICZNE	15
2.2.2. RYNEK PRACY	20
2.2.3. BEZROBOCIE	22
2.3. GOSPODARKA	27
2.3.1. PODMIOTY GOSPODARCZE I ICH CHARAKTERYSTYKA	27
2.3.2. ROLNICTWO	30
2.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I JAKOŚĆ ŻYCIA	33
2.4.1. EDUKACJA	33
2.4.2. OCHRONA ZDROWIA	38
2.4.3. POMOC SPOŁECZNA	38
2.4.4. BEZPIECZEŃSTWO	41
2.4.5. SYTUACJA MIESZKANIOWA	44
2.4.6. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO	45
2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	47
2.5.1. SYSTEM KOMUNIKACYJNY	47
2.5.2. TELEKOMUNIKACJA	52
2.5.3. WODOCIĄGI I KANALIZACJA	54
2.5.4. ELEKTROENERGETYKA	58
2.5.5. GAZOWNICTWO I CIEPŁOWNICTWO	59
2.6. KULTURA I TURYSTYKA	61
2.6.1. WALORY TURYSTYCZNO-PRZYRODNICZE I BAZA REKREACYJNO-SPORTOWA	61
2.6.2. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA	64
2.7. DOCHODY I WYDATKI GMINY	65
2.7.1. DOCHODY GMINY	65
2.7.2. WYDATKI GMINY	66
2.8. ABSORPCJA ŚRODKÓW Z FUNDUSZY UE W LATACH 2007–2013	69
3. ANKIETA - ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY GRĘBÓW	73

3.1. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE WPŁYWAJĄCE NA FUNKCJONOWANIE I ROZWÓJ GMINY	76
3.1.1. SFERA SPOŁECZNA	77
3.1.2. SFERA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	80
3.1.3. SFERA GOSPODARKI I ROLNICTWA	83
3.1.4. SFERA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	86
3.2. MOCNE, SŁABE TRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA GMINY	89
3.2.1. MOCNE STRONY	89
3.2.2. SŁABE STRONY	90
3.2.3. SZANSE	90
3.2.4. ZAGROŻENIA	91
4. ANALIZA SWOT	92
4.1. STREFA SPOŁECZNA	92
4.2. STREFA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	93
4.3. STREFA GOSPODARKI I ROLNICTWA	93
4.4. STREFA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	94
5. STRATEGIA ROZWOJU GMINY GRĘBÓW NA LATA 2016-2023	95
5.1. SYNTEZA Z REALIZACJI „STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY GRĘBÓW NA LATA 2007–2015”	95
5.2. MISJA GMINY GRĘBÓW	97
5.3. WIZJA GMINY GRĘBÓW	97
5.4. OBSZARY, CELE, ZADANIA	97
5.5. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	102
5.6. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI STRATEGII	105
5.7. FINANSOWANIE REALIZACJI STRATEGII	109
5.8. POWIĄZANIA STRATEGII ZE STRATEGIAMI: POWIATU, WOJEWÓDZTWA, KRAJU	113
5.8.1. KRAJOWEJ STRATEGII ROZWOJU REGIONALNEGO 2010–2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	113
5.8.2. STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2007-2020	114
5.8.3. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU TARNOBRZESKIEGO NA LATA 2015-2020	115
6. ZAŁĄCZNIKI	116
6.1. FORMULARZ ANKIETY	116

1. WPROWADZENIE

1.1. PRZESŁANKI OPRACOWANIA ORAZ ZNACZENIE STRATEGII ROZWOJU GMINY GRĘBÓW NA LATA 2016-2023

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem programowym dla każdej organizacji, zarówno przedsiębiorstwa jak i jednostki samorządu terytorialnego. Dokument Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023 powstał w celu zintensyfikowania kompleksowego rozwoju gminy poprzez wskazanie zrównoważonej ścieżki rozwoju. Dokument jest kontynuacją działań, realizowanych w latach 2007-2015, w ramach Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Grębów. Niniejsza strategia wyznacza podstawowe kierunki działań przy uwzględnieniu istotnych aspektów demograficznych, społecznych oraz gospodarczych. Dokument stanowi plan systemowego działania, obecnych oraz przyszłych władz gminnych, w oparciu o atuty i słabości wewnętrzne oraz uwzględniający szanse i zagrożenia, płynące ze stale zmieniającego się otoczenia zewnętrznego gminy. Strategia ułatwi lokalnym władzom racjonalne organizowanie działań oraz rozwiązywanie napotykaných problemów społecznych, gospodarczych oraz ekologicznych.

W przygotowaniu dokumentu strategii, w celu scharakteryzowania i opisanie podstawowych zasobów gminy, wykorzystano ogólnodostępne dane statystyczne, dane i informacje pochodzące z Urzędu Gminy oraz podlegających mu jednostek organizacyjnych. Ponadto wśród mieszkańców gminy przeprowadzono badanie ankietowe oraz konsultacje społeczne, co umożliwiło dokonanie oceny warunków życia oraz określenie głównych obszarów problemowych.

Z uwagi na strategiczny charakter dokumentu do jego opracowania zaangażowano przedstawicieli władzy lokalnej, radnych gminnych, przedsiębiorców, mieszkańców gminy, pracowników Urzędu Gminy, reprezentantów szkół, rolników oraz przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych. Dokument powstał aby pomóc Gminie Grębów wykorzystać jej atuty i pojawiające się szanse, przy jednoczesnej świadomości słabych stron oraz monitoringu istniejących zagrożeń. Jest to zarówno diagnoza obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, jak również usystematyzowany zbiór jasno sprecyzowanych potrzeb oraz wynikających z nich niezbędnych kierunków działania.

Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023 wskazuje kierunki zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego gminy, którego głównym celem jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców.

1.2. CELE STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023 ma na celu zapewnienie korzystnych warunków rozwoju gminy oraz poprawę jakości życia jej mieszkańców. Cel zostanie osiągnięty przy wykorzystaniu mocnych stron Gminy Grębów, a także szans wynikających z jej geograficznego położenia, potencjału gospodarczego, walorów środowiskowych oraz uwarunkowań historycznych i kulturowych. Dokument strategii stanowić będzie podstawę do kształtowania kierunków podejmowanych działań oraz wytyczania zadań do realizacji. Określenie potencjalnych możliwości i kierunków pożądanых zmian, w postaci strategicznego planu rozwoju gospodarczego i społecznego gminy, wpłynie na ożywienie przedsiębiorczości, przyciąganie inwestorów oraz poprawę wizerunku gminy, co przełoży się na poprawę jakości i standardu życia jej mieszkańców.

1.3. HORYZONT CZASOWY STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Grębów przewidziana została na lata 2016-2023. Strategiczny charakter dokumentu umożliwi osiągnięcie wszystkich zakładanych celów oraz realizację zaplanowanych zadań.

1.4. OPIS METODOLOGII BADANIA

Zespół opracowujący dokument Strategii Rozwoju Gminy Grębów, w oparciu o zgromadzone dane, informacje, posiadane dokumenty, wyniki przeprowadzonego badania ankietowego oraz konsultacje społeczne, starał się poznać otoczenie gminy oraz zrozumieć zachodzące w nim procesy. Szczególny nacisk położono na poznanie problemów, potrzeb oraz oczekiwań mieszkańców gminy Grębów.

Koncepcja opracowania Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023 powstała jako opracowanie eksperckie przy jednoczesnym udziale społeczności lokalnej, radnych gminy, sołtysów oraz pracowników tutejszego urzędu. W założeniu stworzenia dokumentu, przyjęto za warunek konieczny zaangażowanie do prac oraz konsultacji otrzymanych wyników osoby tworzące gminę. Prace nad strategią rozpoczęto od zebrania danych, niezbędnych do określenia obecnej sytuacji gminy Grębów oraz uwarunkowań jej dalszego rozwoju. Dane pozyskano m.in. z Urzędu Gminy, Głównego Urzędu Statystycznego, Gminnego Zakładu Komunalnego w Grębowie, Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Rejon Dystrybucji Gazu w Tarnobrzegu oraz innych źródeł dostępnych informacji na temat gminy.

Prace nad tworzeniem Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023 obejmowały kilka etapów, wśród których wyróżnić można:

- prace przygotowawcze obejmujące zapoznanie się z wszelkimi dostępnymi źródłami danych i informacji o obecnym stanie rozwoju gminy;
- wstępną identyfikację kluczowych problemów oraz wyznaczenie potencjalnych kierunków rozwoju gminy na lata 2016-2023. W ramach realizacji etapu opracowano formularz kwestionariusza (w wersji papierowej oraz elektronicznej) na potrzeby badań ankietowych mieszkańców;
- analizę uzyskanych wyników badań ankietowych;
- opracowanie na podstawie przeprowadzonych prac przygotowawczych oraz wyników badania ankietowego analizy SWOT Gminy Grębów oraz wstępne wyznaczenie obszarów strategicznych, celów strategicznych i operacyjnych;
- przeprowadzenie konsultacji społecznych uzyskanych wyników prac analitycznych;
- ostateczne określenie obszarów strategicznych, celów strategicznych i operacyjnych oraz zidentyfikowanie planowanych zadań;
- etap konsultowania i uzgadniania dokumentu strategicznego przed ostatecznym zatwierdzeniem dokumentu przez Radę Gminy Grębów;
- etap zatwierdzenia Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023.

2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO–GOSPODARCZEJ GMINY GRĘBÓW

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1.1 MIEJSCE I FUNKCJE GMINY

Gmina Grębów jest gminą wiejską, zlokalizowaną w północnej części województwa podkarpackiego, administracyjnie usytuowaną w powiecie tarnobrzeskim. Gmina w całości znajduje się na obszarze Wyżyny Południowo-Wschodniej, w obrębie mezoregionu Równiny Tarnobrzeskiej, obejmującej graniczną część Kotliny Sandomierskiej. Gmina Grębów jest największą gminą powiatu tarnobrzeskiego o powierzchni 18 628 ha, stanowiącej 35% obszaru powiatu. Gmina znajduje się w zasięgu zlewni rzek Łęg i Trześniówka. Według stanu na koniec czerwca 2015 roku gmina zamieszkiwana jest przez 9905 osób, z czego 4925 stanowią kobiety, a 4980 mężczyźni.

Gmina charakteryzuje się zwartym obszarem z centralnie zlokalizowanym Grębowem, stanowiącym centrum administracyjne gminy. Grębów położony jest w odległości ok. 75 km od stolicy Podkarpacia – Rzeszowa. Najbliżej zlokalizowane aglomeracje miejskie to Tarnobrzeg – w odległości ok. 15 km oraz Stalowa Wola – oddalona o ok. 13 km.

Rysunek 1. Gmina Grębów na tle powiatu tarnobrzskiego

Gmina Grębów graniczy z:

- od strony północnej – gminą Gorzyce,
- od strony północno-wschodniej – gminą Zaleszany,
- od strony wschodniej – gminą Stalowa Wola,
- od strony południowo-wschodniej – gminą Bojanów,
- od strony południowej – gminą Nowa Dęba oraz
- od strony zachodniej – gminą Tarnobrzeg.

Tabela 1. Gmina Grębów na tle powiatu tarnobrzskiego, stan na 2014 r.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w km ²	Ludność			ludność na 1 km ²
			ogółem	mężczyźni	kobiety	
Baranów Sandomierski	12155	122	12007	5947	6060	99
Gorzyce	6890	69	13480	6698	6782	196
Grębów	18720	187	9858	4925	4933	53

Nowa Dęba	14341	143	18453	8930	9523	129
Tarnobrzeg	8540	85	48000	23081	24919	562
Razem	60646	606	101798	49581	52217	1039

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

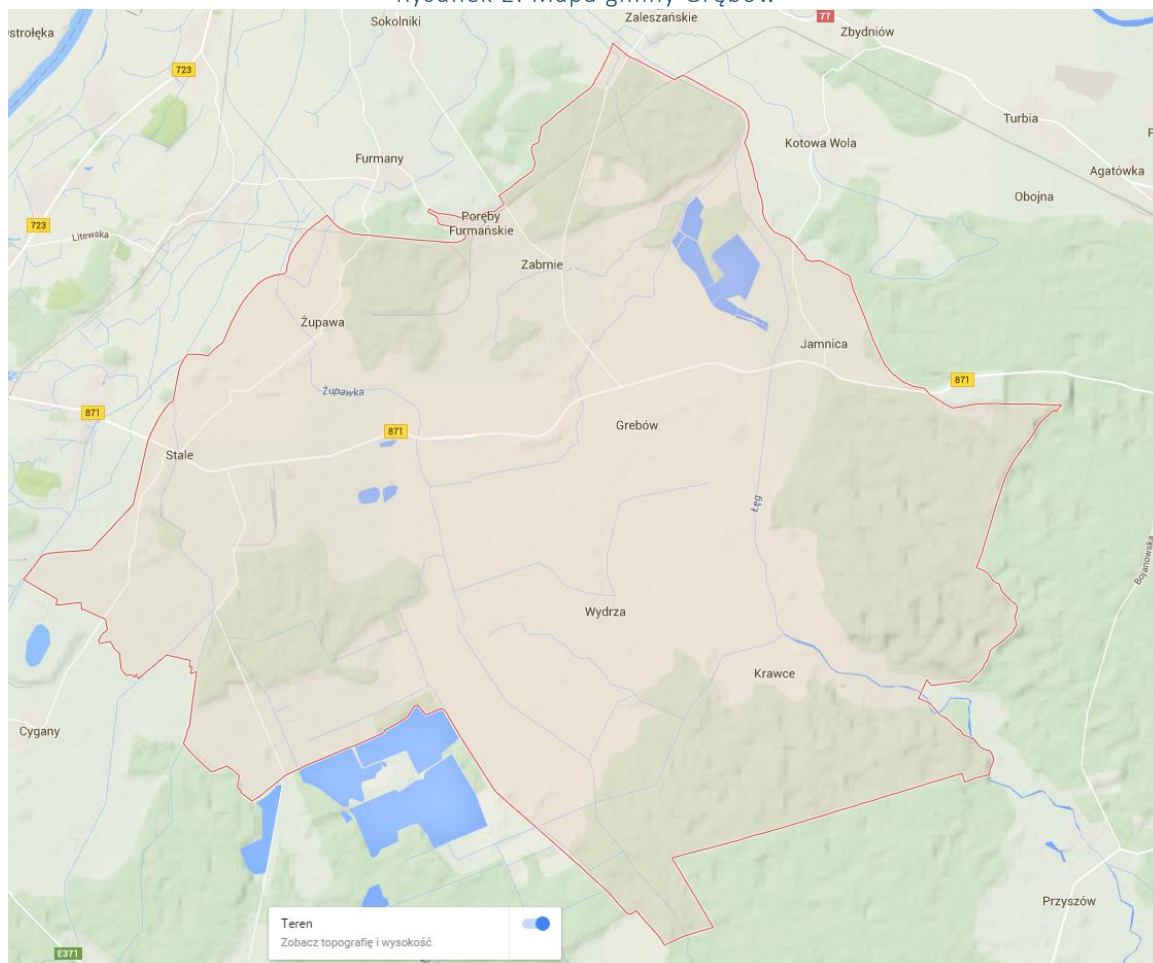
Granice administracyjne gminy obejmują 9 sołectw:

- Grębów,
- Grębów-Zapolednik,
- Jamnica,
- Krawce,
- Poręby Furmańskie,
- Stale,
- Wydrza,
- Zabrnice,
- Żupawa.

Grębów jako największa miejscowość zarówno pod względem powierzchni, jak i ludności, skupia ok. 39% ogółu mieszkańców gminy. Najmniejszym z sołectw są Poręby Furmańskie, zamieszkane przez ok. 4% populacji gminy.

Rysunek 2. Mapa gminy Grębów

Źródło: <https://www.google.pl/maps>

2.1.2. RYS HISTORYCZNY

Gmina Grębów posiada bogatą historię. Pierwszy zapis o wsi Grębów pojawia się w historycznym przywileju z 1375 roku, który wymienia 4 kmieci mających zobowiązanie do oddania danin Dzierżce z Wielowśi. Natomiast w dokumencie lustracji z 1569 roku jest wzmianka o Walku Kozieji z Grębowa, który okazał przywilej Władysława Łokietka z 1329 roku na młyn w Grębowie. Zapis jest zarazem dowodem na istnienie osady zwanej Grębów już w 1329 roku. W roku 1515 została utworzona parafia, którą nazwano plebańską częścią wsi. Do tego roku, według *Liber Beneficiorum Dioecesis Cracoviensis* J. Długosza, Grębów w ok. 3/4 należał do króla, natomiast pozostałe ziemie były własnością rodu Tarnowskich z Wielowśi.

Grębów powstał na wzniesieniu terenów podmokłych, dlatego też jego nazwa pochodzi od słów „grębie” czy „grądzie” oznaczających wzniesienie wśród moczarów i bagien. Pierwsi osadnicy stanowili ludność napływową najprawdopodobniej z Mazowsza bądź części wschodniej Wielkopolski. Na ziemiach obecnie należących do gminy miały miejsce liczne wydarzenia historyczne, takie jak najazd Tatarów, Szwedów oraz batalie chłopów z wojskiem austriackim.

Początkiem XVI wieku za zgodą ks. proboszcza w Grębowie powstała pierwsza kaplica pod wezwaniem Św. Wojciecha, a następnie w 1604 roku kościół, którego pierwszym proboszczem był ksiądz Jan Potoczny. W 1929 roku do parafii zostały sprowadzone Siostry Służebniczki z Dębicy.

Rysunek 3. Kościół pod wezwaniem Św. Wojciecha, Grębów

Źródło: Urząd Gminy Grębów

W 1875 roku powstała pierwsza poczta w Grębowie, w 1914 pracę rozpoczął wiejski listonosz, a w 1923 pojawił się pierwszy telefon. Na przełomie XIX i XX wieku w miejscowości zaczyna przyjmować pierwszy lekarz – Wincenty Kuźniar. W tym okresie powstaje również pierwsza apteka oraz Spółkowa Kasa Oszczędności i Pożyczek.

Grębowiaki czy też Borowce – jak często nazywano ludność zamieszkującą te tereny – znani z buńczuczności charakteru, już w pierwszych dniach okupacji rozpoczęli organizację ruchu oporu. Rok 1937 to w Polsce czas buntów chłopskich na terenie całego kraju. Grębów również doczekał się strajku miejscowych chłopów walczących o swoje prawa. Symbolem upamiętniającym te szczególne wydarzenia stał się kopiec usypany w miejscu starć chłopskich. Okres powojenny to czas modernizacji gospodarki i warunków socjalnych. W latach 50' i 60' XX wieku trwał dynamiczny rozwój Grębowa, działalność rozpoczął m.in. Ośrodek Zdrowia, lecznica weterynaryjna, Wiejski Dom Towarowy, stadion, kino „Słowianin” oraz restauracja „Grębowianka”.

W 1960 roku utworzono Tarnobrzesckie Zagłębie Siarkowe, które w kolejnych latach znacząco przyczyniło się do rozwoju społeczności lokalnej oraz terenów gminy Grębów. Powstające kopalnie oraz Zakłady Przetwórcze Siarki stworzyły liczne miejsca pracy. Powietrze oraz wody miejscowe zatrutowane były przez substancje chemiczne, pyły oraz częste mgły kwasu siarkowego. W związku

z eksploatacją siarki niezbędna okazała się akcja wysiedleńcza, wskutek której przestała istnieć duża wieś Jeziórko, a liczba mieszkańców w przysiółku Klonowe miejscowości Wydrza znacznie zmalała. Wysiedlenie Jeziórka oraz utworzenie zakładu wytapiania podziemnego spowodowały zmiany naturalnego krajobrazu gminy. Pomijając wiele negatywnych czynników, w tym okresie gmina zaczyna się wzbogacać, w skutek czego powstają nowe inwestycje. Grębów staje się administracyjną siedzibą gminy, w której zlokalizowane są Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy, posterunek policji, Gminny Ośrodek Kultury oraz biblioteka. Dotychczasową drewnianą zabudowę stopniowo zastępują piętrowe domy murowane. W sołectwach Wydrza i Jamnica działalność rozpoczynają domy ludowe, w Krawcach powstaje pierwsza szkoła podstawowa, a w 1975 roku Dom Strażaka w Zabrnium.

W roku 1990 wprowadzona zostaje ustawa o samorządzie terytorialnym, przekazująca wiele nowych kompetencji z zakresu funkcjonowania wspólnot samorządowych gminom. Niestety jest to również okres postawienia w stan likwidacji Kopalni Siarki w Jeziórku, a także upadku licznych firm współpracujących z tym przedsiębiorstwem. Ponadto wieloletnie funkcjonowanie kopalni pociągnęło za sobą także skutki negatywne, w postaci degradacji obszaru wsi Jeziórko. Stanowi to poważne wyzwanie dla władz gminy, zobligowanych do przeprowadzenia rewitalizacji pokopalnianych terenów. Na obszarze tym powstają tereny leśne, łąki oraz akwenty wodne.

Dzięki dbałości mieszkańców w dzisiejszym krajobrazie gminy można znaleźć ślady bogatej historii. Najwięcej zabytków znajduje się w Grębowie, w którego centrum można podziwiać neogotycki kościół parafialny pw. Św. Wojciecha, na miejscowym cmentarzu znajduje się kaplica wzniesiona przez rodzinę Dolańskich pod koniec XIX wieku.

Rysunek 4. Kaplica cmentarna rodziny Dolańskich, Grębów

Źródło: www.grebów.parafia.info.pl

W Nowym Grębowie swym widokiem zachwyca dworek Dolańskich z końca XIX wieku. Zwiedzający okolicę mają szansę zobaczyć także między innymi Pomnik Grunwaldzki, kopiec usypany, aby upamiętnić chłopski strajk z 1937 roku oraz liczne przydrożne kapliczki, będące przykładami kultury ludowej.

Rysunek 5. Dworek Dolańskich, Grębów

Źródło: <http://sippt.tarnobrzescki.pl/>

2.1.3. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNO-PRZYRODNICZE

Gmina Grębów usytuowana jest w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierskiej oraz wydzielonego w jej obrębie obszaru Płaskowyżu Tarnobrzesckiego, położonego na wyższym odcinku trasy rzek Wisły i Sanu. Powierzchnia gminy to w przeważającej części tereny płaskie, przez które przepływają liczne rzeki oraz potoki, takie jak Łęg, Żupawka, Dobrawa, Dąbrówka i Trześniówka. Obszary leśne stanowią ok. 38% terenów gminy i zlokalizowane są głównie w sąsiedztwie sołectw Jamnica, Krawce, Stale oraz Żupawa.

Pod względem geologicznym obszar gminy usytuowany jest w północnej części Zapadliska Przedkaprackiego. Zapadlisko wypełniają trzeciorzędowe utwory morskie, zalegające na obszarze zerodowanej powierzchni utworów prekambryjskich, paleozoicznych i mezozoicznych. Są one pokryte w części stropowej osadami rzecznyymi, a także miejscami eolicznymi wieku czwartorzędowego.

Pozostałościami czwartorzędu są osady plejstocenu w postaci piasków, pospótek ze żwirami oraz glinami zwałowymi, jak również osady holocenu.

Dominującymi glebami w gminie są gleby pochodzenia mineralnego (bielicowe, brunatne), obok których występują również gleby pochodzenia organicznego (torfy, mursze). Niestety ze względu na nie najlepsze uwarunkowania glebowe, występowanie licznych terenów zalewowych, gmina cechuje się niską użytecznością ziem do działalności rolniczej. Występujące gleby są glebami lekkimi, ubogimi w składniki pokarmowe. Użytki rolne, gleby klasy I-IV, zajmują niespełna 9000 ha powierzchni gminy, co stanowi 46% ogólnego obszaru gminy. Najwięcej gleb nadających się pod działalność rolniczą, znajduje się w obrębie sołectw Grębów, Wydrza i Stale.

Klimat regionu jest charakterystyczny dla kotlin podgórskich. Średnia roczna temperatura wynosi ok. $+8,6^{\circ}\text{C}$. Najwyższa średnia temperatura to $+18,2^{\circ}\text{C}$ występująca w miesiącu lipcu, najniższa zaś $-2,8^{\circ}\text{C}$ w miesiącu styczniu. Średnia suma opadów sięga ok. 650 mm. Klimat zdominowany jest przez wiatry zachodnie, południowo-zachodnie i południowo-wschodnie, o średniej prędkości 2,2 m/s.

WNIOSKI:

- Grębów – gmina położona w województwie podkarpackim, w powiecie tarnobrzskim, w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierskiej
- ukształtowanie terenu w przeważającej części płaskie, przez które przepływają liczne rzeki
- obszary leśne stanowią ok. 53% terenów gminy
- tereny rolnicze stanowią ok. 46% ogólnego obszaru gminy
- na terenie gminy przeważają gleby bielicowe i brunatne

2.2. POTENCJAŁ SPOŁECZNY

2.2.1. DANE DEMOGRAFICZNE

Pod względem liczby mieszkańców gmina Grębów zajmuje ostatnią pozycję w powiecie tarnobrzeskim. Na koniec 2014 r., według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w gminie Grębów mieszkało 9858 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 53 osoby/km². Od kilku lat w gminie Grębów przybywa mieszkańców – po kilkanaście osób w ciągu roku. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Grębów, na dzień 30.06.2015 r., gminę zamieszkiwało 9905 osób, w tym 4925 kobiet i 4980 mężczyzn. W ciągu ostatnich 10 lat liczba ludności w gminie zwiększyła się o ponad 2%.

Tabela 3. Stan ludności Gminy Grębów w latach 2010–2014 z podziałem na płeć – stan na dzień 31.12.2014 r.

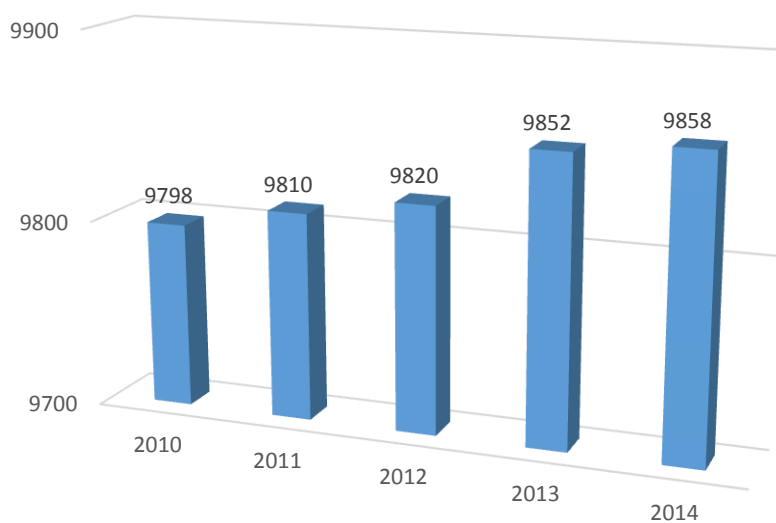
2010	9798	4890	4908	-
2011	9810	4898	4912	+ 0,12%
2012	9820	4900	4920	+ 0,11%
2013	9852	4914	4938	+ 0,32%
2014	9858	4925	4933	+ 0,06%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy Grębów, 2015 r.; Obliczenia własne

Analizując dane od roku 2010 należy stwierdzić, że odnotowuje się stały wzrost liczby mieszkańców gminy. Jest to tendencja bardzo korzystna dla rozwoju tego obszaru. Odwrotna sytuacja rysuje się w regionie (stały niewielki spadek liczby mieszkańców odnotowuje się w województwie podkarpackim) oraz w kraju (w 2014 roku zanotowano spadek ogólnej liczby mieszkańców Polski w stosunku do roku poprzedniego – nieco ponad 0,04 %). Wśród mieszkańców gminy kobiety stanowią 50,04% ludności, natomiast mężczyźni 49,96% (dane na dzień 31.12.2014 r.). Wskaźnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) według danych GUS w gminie Grębów wynosi obecnie 100. W skali powiatu – 103 K/100M, województwa 104K/100 M, oraz kraju, gdzie występuje wyraźna przewaga kobiet nad mężczyznami 107K/100M.

Wykres 1. Ludność Gminy Grębów w latach 2010–2014

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

Tabela 4. Podział administracyjny Gminy Grębów – powierzchnia, ludność – stan na dzień 30.06.2015 r.

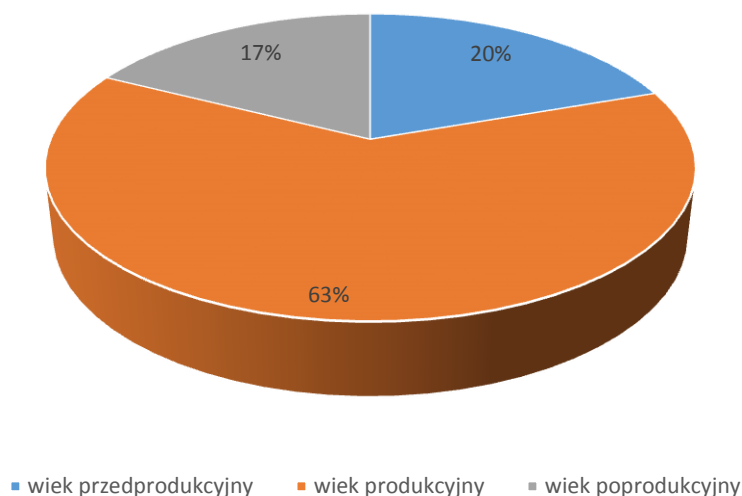
Wyszczególnienie	Ludność				Powierzchnia w km ²
	ogółem	kobiety	mężczyźni	na 1 km ²	
Grębów - Zapolednik	469	239	230	60	7,79
Żupawa	880	426	454	67	13,10
Zabrnice	918	475	443	73	12,50
Wydrza	1252	640	612	69	18,01
Stale	1988	994	994	58	34,48
Grębów	2549	1270	1279	53	47,92
Jamnica	687	322	365	65	10,49
Krawce	781	370	411	20	39,76
Poręby Furmańskie	381	189	192	170	2,23
Razem gmina	9905	4925	4980	53	186,28

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

Najbardziej zaludnione w gminie są sołectwa Grębów (2549) oraz Stale (1988), najmniej natomiast sołectwo Poręby Furmańskie (381 osób). Jednocześnie w Porębach Furmańskich występuje najwyższa liczba ludności na 1 km² spośród wszystkich sołectw gminy.

Wykres 2. Struktura wiekowa ludności gminy Grębów - stan na dzień 31.12.2014 r.

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

Wśród populacji gminy Grębów najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku produkcyjnym, ich liczba w roku 2014 wynosiła 6182 osób, co stanowiło 63% ogółu ludności gminy. Drugie miejsce pod względem liczebności w strukturze wiekowej mieszkańców zajmują osoby w wieku przedprodukcyjnym – 1941 osób (20% ludności), natomiast najmniejszy odsetek ludności to osoby w wieku poprodukcyjnym – 1735 osób, tj. 17% mieszkańców).

Tabela 5. Ekonomiczna struktura wiekowa ludności gminy Grębów w latach 2012–2014

Lata	Liczba mieszkańców w ogółem	Wiek przedprodukcyjny do 17 lat		Wiek produkcyjny m. 18-64 lat, k. 18-59		Wiek poprodukcyjny m. > 65, k. > 60	
		razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
2012	9820	2039	965	6073	2798	1708	1157
2013	9852	1994	948	6121	2819	1737	1171
2014	9858	1941	921	6182	2840	1735	1172

Źródło: US Rzeszów, Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

W strukturze wiekowej można zaobserwować, że w ciągu ostatnich 3 lat liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 98 osób. Nastąpił natomiast wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym.

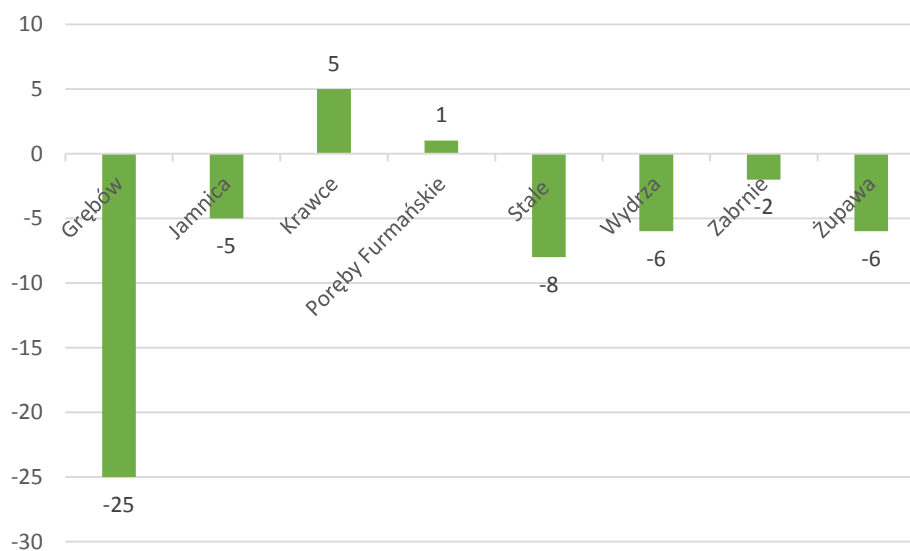
Tabela 6. Ruch naturalny ludności gminy Grębów w latach 2010–2014

Lata	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
	w liczbach bezwzględnych			
2010	38	102	103	-1
2011	49	88	98	-10
2012	50	90	98	-8
2013	41	80	98	-18
2014	40	77	123	-46

Źródło: US Rzeszów, Urząd Gminy Grębów 2015 r.

Od kilku lat w całym kraju wyraźnie zauważamy spadek przyrostu naturalnego. Trend ten jest również widoczny w gminie Grębów, gdzie w latach 2010–2014 odnotowano ujemny przyrost naturalny. W roku 2014 osiągnął on wartość minus 46 i w porównaniu do roku 2010 saldo przyrostu obniżyło się o 45. Wartość ta jest niekorzystna pod kątem sfery społeczno-demograficznej. Na niski poziom wskaźnika przyrostu naturalnego składa się przede wszystkim spadek urodzeń żywych oraz stabilna niewzrostowa liczba zawieranych w gminie małżeństw. Przewiduje się, że tendencja spadkowa będzie się utrzymywać w następnych latach.

Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Grębów w poszczególnych miejscowościach za 2014 r.

Źródło: Urząd Gminy Grębów 2015 r.

Najwyższy wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie został odnotowany w miejscowości Krawce (5), natomiast najniższy wskaźnik zarejestrowano w miejscowości Grębów (-25).

Porównując wartości przyrostu naturalnego gminy Grębów z innymi gminami powiatu tarnobrzeskiego stwierdzić należy, że jedynie gmina Gorzyce notuje wartość dodatnią w tym zakresie.

Tabela 7. Ruch naturalny ludności na tle innych gmin powiatu tarnobrzeskiego w liczbach bezwzględnych w 2014 r.

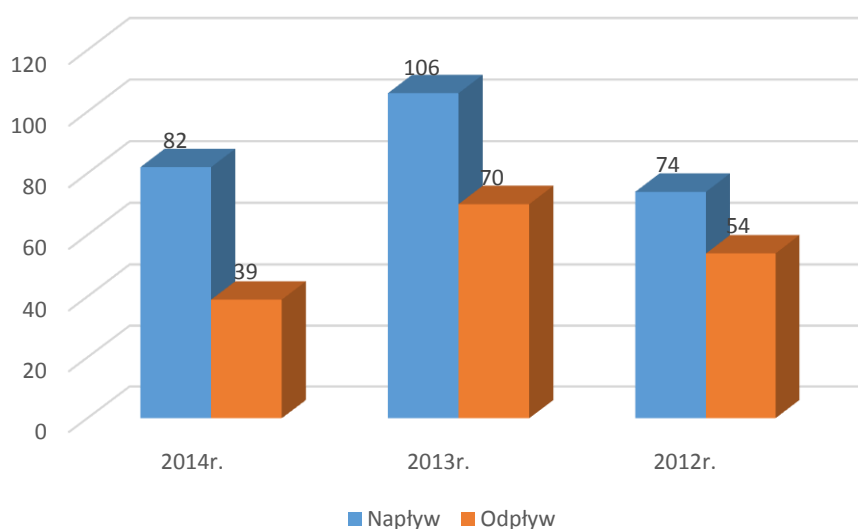
Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	w liczbach bezwzględnych			
Miasto i Gmina Nowa Dęba	93	120	188	-68
Miasto i Gmina Baranów Sandomierski	72	108	110	-2
Gmina Grębów	40	77	123	-46
Gmina Gorzyce	71	135	82	53

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.; obliczenia własne

Korzystnie przedstawia się sytuacja gminy pod względem migracji ludności. W roku 2014 wskaźnik salda migracji osiągnął wartość dodatnią, tj. + 43. Dzieje się tak, ponieważ wzrasta liczba osób, które osiedlają się na terenie gminy. Największy napływ mieszkańców odnotowuje się w miejscowości Stale (30 osób) oraz Grębów (23 osoby). Do tych miejscowości najwięcej osób przynosi się z obszarów miejskich.

Jednocześnie w miejscowości Stale odnotowano najwyższy wskaźnik odpływu mieszkańców (12 osób). Saldo migracji dla tej miejscowości osiąga wartość dodatnią, tj. +18. Mieszkańcy gminy wymeldowują się w szczególności do miast. Migracje dotyczą zazwyczaj osób młodych w celach edukacyjnych (studia wyższe) lub zarobkowych.

Wykres 4. Napływy i odpływy ludności w gminie Grębów w latach 2012–2014

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

Gmina Grębów jest jedyną gminą powiatu tarnobrzeskiego notującą w 2014 r. dodatnie saldo migracji. W pozostałych gminach tego obszaru zdecydowanie więcej ludności opuszcza ich teren niż

napływa. W wyniku migracji ludności liczba mieszkańców całego powiatu tarnobrzeskiego w stosunku do roku 2013 zmniejszyła się o 119 osób. Tymczasem do gminy Grębów sprowadziły się 82 osoby, co jest najwyższym wynikiem w powiecie w 2014 r. i przełożyło się na dodatnie saldo migracji na poziomie 43 osób.

Tabela 8. Migracje ludności powiatu tarnobrzeskiego w 2014 r. - stan na dzień 31.12.2014 r.

Wyszczególnienie	Napływ*				Odływ**				Saldo migracji
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
Miasto i Gmina Baranów Sandomierski	67	37	30	0	98	63	31	4	-31
Gmina Gorzyce	69	24	44	1	153	83	62	8	-84
Gmina Grębów	82	56	23	3	39	31	7	1	43
Miasto i Gmina Nowa Dęba	121	52	67	2	168	99	67	2	-47

*zameldowanie na pobyt stały, ** wymeldowanie z pobytu stałego

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Rzeszów 2015 r.

2.2.2. RYNEK PRACY

Rynek pracy to jeden z najważniejszych czynników kształtujących sytuację społeczno-ekonomiczną gminy. W związku z tym należy poddać go szczegółowej analizie i opisowi.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2013 r. w gminie Grębów pracujących było 779 osób, z czego 435 stanowiły kobiety. W stosunku do roku poprzedniego całkowita liczba osób pracujących zmniejszyła się o 77 osób. Liczba pracujących osób na 1000 ludności stanowiła 79. Liczba osób pracujących w stosunku do ogólnej liczby ludności gminy stanowi 8% wszystkich mieszkańców.

Omawiając problematykę rynku pracy, należy zwrócić uwagę na przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto. Ze względu na brak danych dotyczących przeciętnego wynagrodzenia brutto na poziomie gmin przedstawione dane dotyczą powiatu tarnobrzeskiego.

Tabela 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie tarnobrzeskim w latach 2011–2013

Lata	Ogółem	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska+100)
2011	3104,39	82,9
2012	3176,95	84,8
2013	3326,40	85,8

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Rzeszów 2015 r.

W 2013 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie tarnobrzeskim wynosiło 3326,40 zł, i było wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie podkarpackim, które osiągnęło wartość 3282,69 zł. Wyższe od średniej dla województwa przeciętne wynagrodzenie brutto na Podkarpaciu (pomijając miasta na prawach powiatu) odnotowano również w powiecie stalowowolskim, mieleckim oraz jarosławskim. Należy jednak założyć, że w gminie Grębów, która jest przeciętna pod względem ekonomicznym, wartość średniego wynagrodzenia brutto kształtuje się poniżej średniej wyliczonej dla powiatu tarnobrzeskiego.

Poniższa tabela ukazuje pełne zestawienie poziomu płac w powiatach województwa podkarpackiego w roku 2013.

Tabela 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie podkarpackim w 2013 r.

PODKARPACKIE *	3282,69
Powiat bieszczadzki *	3237,17
Powiat brzozowski	2964,62
Powiat dębicki	3165,79
Powiat jarosławski	3328,63
Powiat jasielski *	3038,82
Powiat kolbuszowski	2929,58
Powiat krośnieński	2887,05
Powiat leżajski	3146,29
Powiat lubaczowski	2951,96
Powiat łańcucki	2890,03
Powiat mielecki	3329,68
Powiat niżański	2890,57
Powiat przemyski	3036,69
Powiat przeworski	2931,78
Powiat ropczycko-sędziszowski	3138,68
Powiat rzeszowski	3070,98
Powiat sanocki	3078,45
Powiat stalowowolski	3360,58
Powiat strzyżowski	2786,37
Powiat tarnobrzeski	3326,40
Powiat leski *	3283,39

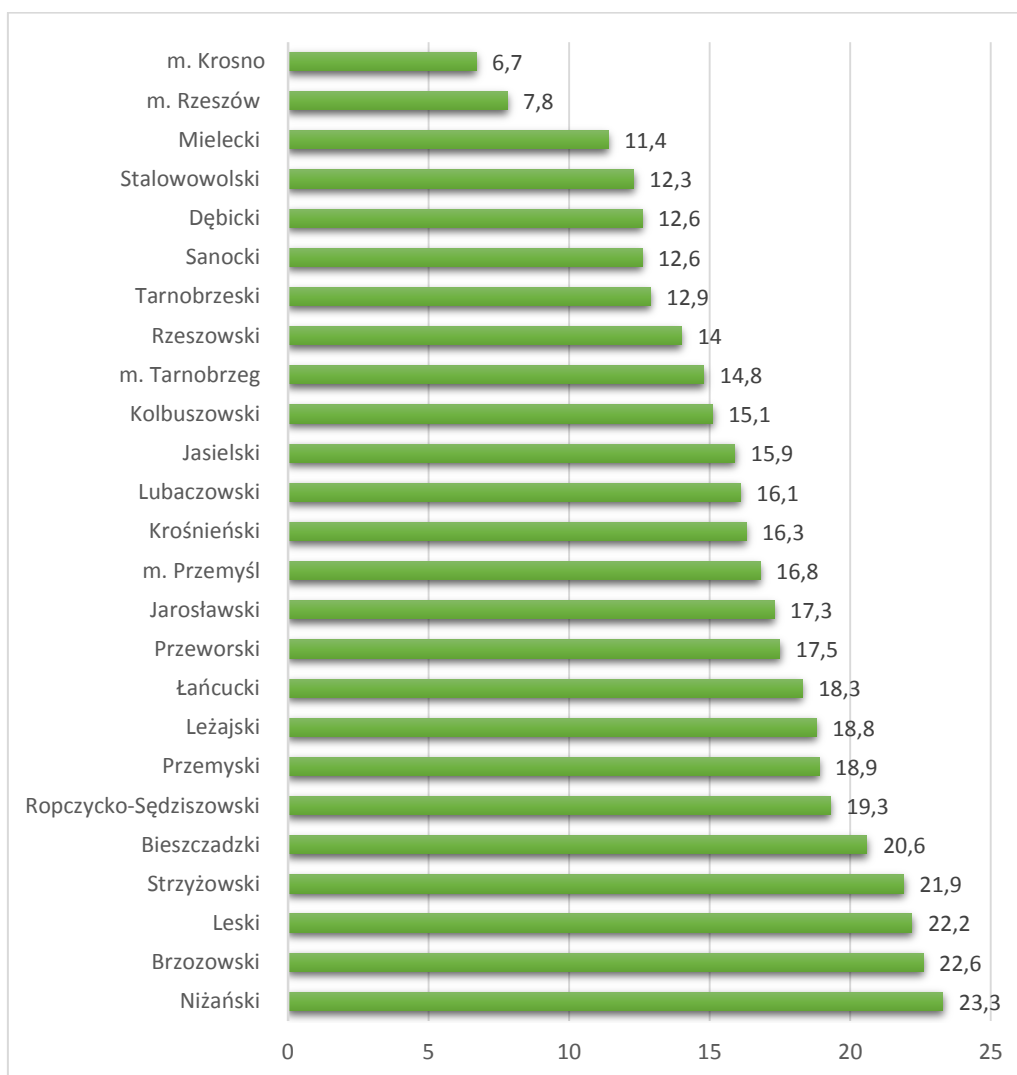
Powiat m. Krosno	2980,59
Powiat m. Przemyśl	3325,50
Powiat m. Rzeszów	3859,86
Powiat m. Tarnobrzeg	3200,51

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Rzeszów 2015

2.2.3. BEZROBOCIE

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie tarnobrzesckim na koniec 2014 roku wyniosła 12,9% i była niższa niż średnia w województwie podkarpackim o 1,9%. W rankingu obejmującym poziom bezrobocia na terenie Podkarpacia powiat tarnobrzescki zajmował 7. miejsce, a notowane na jego obszarze bezrobocie było niższe o ponad 10 punktów procentowych w stosunku do zamykającego stawkę powiatu nizańskiego.

Wykres 5. Stopa bezrobocia w powiatach województwa podkarpackiego – stan na dzień 31.12.2014

Źródło: www.stat.gov.pl

Na koniec 2014 roku różnica pomiędzy najwyższą a najniższą stopą bezrobocia na Podkarpaciu wyniosła 16,6 punktów procentowych. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano – poza wspomnianym już powiatem nizańskim – także w powiatach: brzozowskim – 22,6%, leskim – 22,2%, strzyżowskim – 21,9%, bieszczadzkim – 20,6% oraz ropczycko-sędziszowskim – 19,3%. Najniższą stopę bezrobocia zanotowano w powiatach: miasto Krosno – 6,7%, miasto Rzeszów – 7,8%, mieleckim – 11,4%, stalowowolskim – 12,3%, dębickim i sanockim – 12,6%.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku w ewidencji osób zarejestrowanych jako bezrobotne w gminie Grębów widniało 630 osób. W stosunku do poprzedniego – 2013 roku – liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 124 osoby.

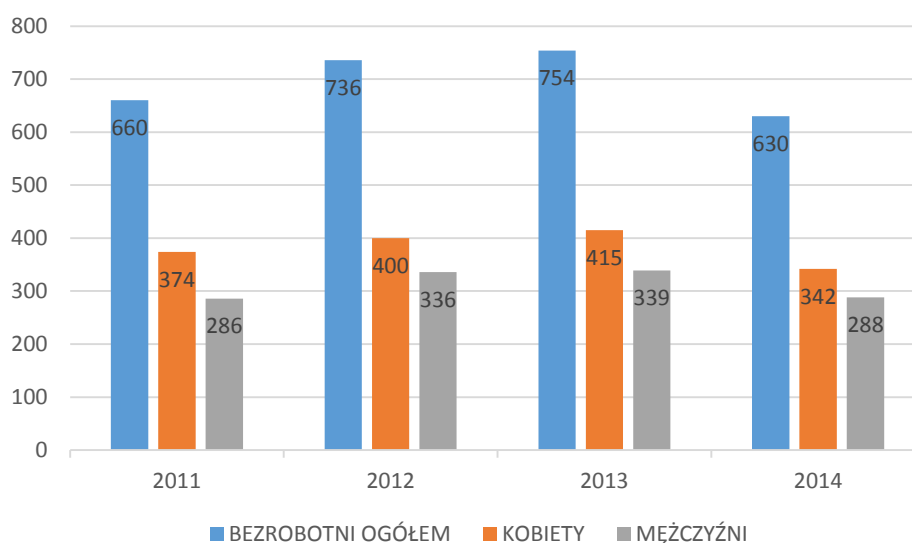
Tabela 2. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Grębów – stan na dzień 31.12.2014 r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		
	ogółem	w tym kobiety	z prawem do zasiłku
Grębów - Zapolechnik	0	0	0
Żupawa	61	36	5
Zabrze	68	37	5
Wydrza	67	38	3
Stale	141	76	18
Grębów	179	91	15
Jamnica	37	19	4
Krawce	53	33	1
Poręby Furmańskie	24	12	1
Razem gmina Grębów	630	342	52

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, 2015 r.

Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani z terenu gminy Grębów w latach 2011–2014

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, 2015 r.

Na przestrzeni lat 2011–2014 najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano w roku 2013 – 754 osoby. Od tego roku zauważalny jest systematyczny spadek liczby osób pozostających bez pracy.

Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Grębów przeważają kobiety, chociaż w ostatnim roku liczba bezrobotnych kobiet spadała o 32 w stosunku do 2011 roku, mężczyzn natomiast wzrosła o 2.

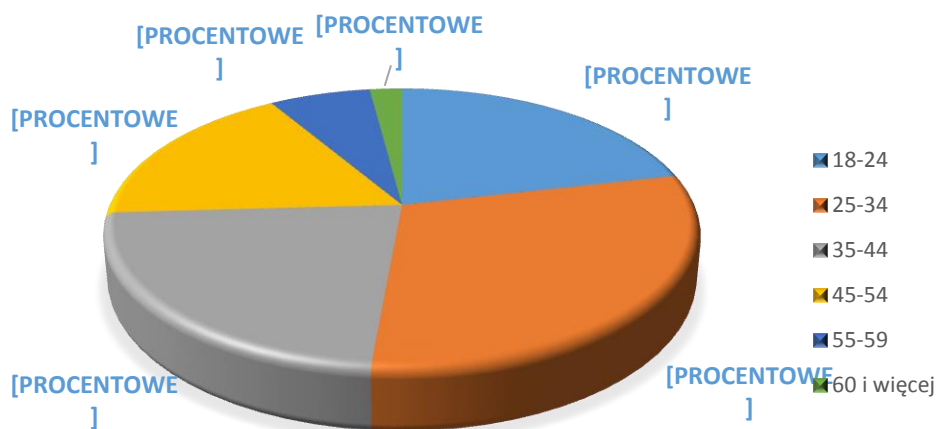
Na koniec 2014 roku w rejestrze osób bezrobotnych figurowało:

- 342 kobiety, tj. 54% ogółu bezrobotnych,
- 288 mężczyzn, tj. 46% ogółu bezrobotnych.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy przeważają ludzie młodzi. Według stanu na koniec roku 2014 najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat (189 osób). Drugą co do wielkości grupą były osoby w wieku 35–44 lata (23%) oraz bezrobotni w wieku 18–24 lata (21%). Najmniejszy odsetek bezrobotnych stanowią osoby powyżej 60 roku życia (13 osób).

Wykres 7. Struktura wiekowa bezrobotnych z terenu gminy Grębów – stan na dzień 31.12.2014 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, 2015 r.

W strukturze osób bezrobotnych dominują osoby o relatywnie niskim poziomie wykształcenia. W gminie Grębów na koniec 2014 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30%) oraz podstawowym i niepełnym podstawowym (23%). W następnej kolejności wśród bezrobotnych były osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, stanowiące 20% ogółu bezrobotnych (127 osób). Bezrobotni z wykształceniem wyższym stanowili 15%. Stosunkowo nieliczną grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12%).

Tabela 3. Bezrobotni z terenu gminy Grębów według poziomu wykształcenia w 2014 r.

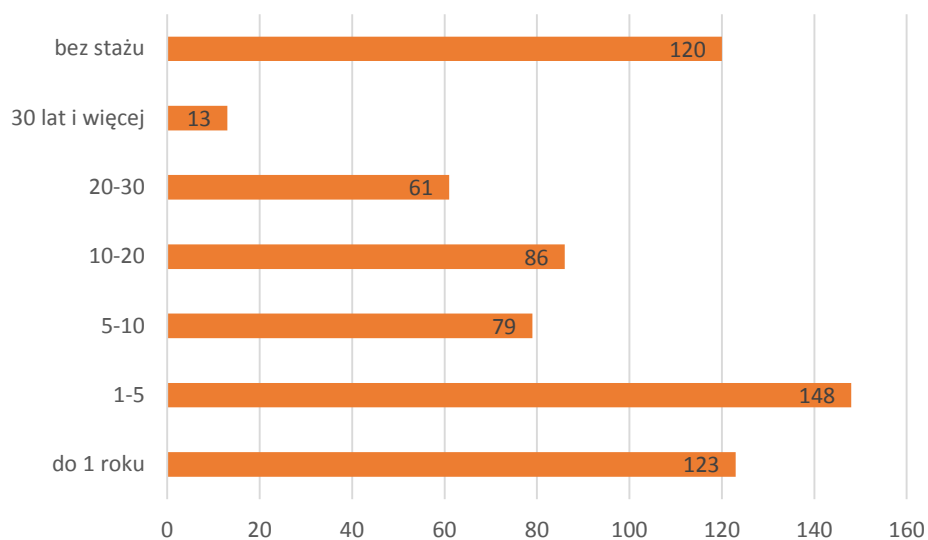
Rok	Ogółem	Z wykształceniem				
		wyższym	średnim			podstawowym i niepełnym podstawowym
			Policealne i średnie zawodowe	ogólnokształcącym	zasadniczym zawodowym	
2014	630	98	127	73	189	143

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, 2015 r.

23,5% (148 osób) osób zarejestrowanych jako bezrobotne w gminie Grębów to osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat, z czego aż 19,5% to osoby posiadające maksymalnie roczny staż pracy. Kolejna grupa bezrobotnych to osoby nieposiadające żadnego stażu, stanowiąca aż 19% ogółu bezrobotnych. Natomiast najmniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby posiadające staż pracy powyżej 30 lat (2,1%). Strukturę bezrobotnych według stażu pracy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Bezrobotni z terenu gminy Grębów według stażu pracy - stan na dzień 31.12.2014 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, 2015 r.

W 2014 roku w gminie Grębów 485 osób bezrobotnych podjęło zatrudnienie. Liczba ta wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 22 osoby. Niewątpliwie przyczyniła się do tego współpraca samorządu gminy z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnobrzegu. W 2014 roku w ramach organizacji robót publicznych, prac społecznie użytecznych oraz licznych staży zatrudnieniowych zatrudnienie znalazło 84 bezrobotnych.

Zanotowano 39-procentowy wzrost liczby osób bezrobotnych rozpoczynających działalność gospodarczą. W 2014 r. 23 bezrobotnych mieszkańców gminy Grębów podjęło działalność gospodarczą, w tym 10 osób skorzystało z dotacji udzielanej przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu na uruchomienie własnej firmy.

WNIOSKI

- liczba mieszkańców gminy Grębów w latach 2010–2014 wzrosła o około 0,6%,
- w ostatnich latach utrzymuje się ujemny poziom przyrostu naturalnego, co oznacza, że występuje niższy poziom urodzeń w stosunku do zgonów,
- dodatnie i wysokie saldo migracji wskazuje na rosnącą atrakcyjność gminy.
- w 2014 roku odnotowano spadek stopy bezrobocia, co uznać można za wychodzenie z kryzysu gospodarczego.

2.3. GOSPODARKA

2.3.1. PODMIOTY GOSPODARCZE I ICH CHARAKTERYSTYKA

Na terenie gminy Grębów, według danych statystycznych na koniec grudnia 2014 roku, zarejestrowanych było 531 podmiotów gospodarki narodowej, co stanowi ponad 16% podmiotów zarejestrowanych w powiecie tarnobrzeskim. Zdecydowana większość tych podmiotów należy do sektora prywatnego – 93,5 %. Najwięcej firm (85,5%) stanowi własność osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą.

Taki stan rzeczy po części odzwierciedla ogólne tendencje panujące w gospodarce. Najbardziej konkurencyjnymi podmiotami, wytwarzającymi znaczną część Produktu Krajowego Brutto, są najmniejsze firmy, potrafiące najbardziej elastycznie reagować na zmiany zachodzące na rynku.

Poza jednoosobowymi działalnościami gospodarczymi w gminie funkcjonuje także 11 spółek prawa handlowego, 1 spółka handlowa z udziałem kapitału zagranicznego, 2 spółdzielnie oraz 19 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Grębów według sektorów własnościowych – stan na dzień 31.12.2014r.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON						
Podmioty wg sektorów własnościowych						
podmioty gospodarki narodowej ogółem	szt.	456	477	500	501	531
sektor publiczny - ogółem	szt.	27	27	28	27	27
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	szt.	24	24	25	24	24
sektor prywatny - ogółem	szt.	429	450	472	474	504
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	szt.	370	386	405	405	431
sektor prywatny - spółki handlowe	szt.	8	11	11	11	11
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	szt.	0	0	0	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	szt.	2	2	2	2	2
sektor prywatny - fundacje	szt.	0	0	0	0	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	szt.	14	16	17	18	19

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

Analizując powyższe dane zauważyć należy, że na terenie gminy Grębów w roku 2013 pojawiła się pierwsza firma z kapitałem zagranicznym. Fakt ten świadczy o atrakcyjności inwestycyjnej terenów gminy. Istotne jest również, iż firma prowadzi swoją działalność w kolejnym roku.

Na koniec 2014 roku w gminie Grębów funkcjonowały następujące firmy, w podziale na poszczególne sekcje:

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Grębów według sekcji – stan na dzień 31.12.2014 r.

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 oraz sektorów własnościowych				
ogółem				
	Jednostka miary	2012	2013	2014
Ogółem	szt.	500	501	531
Sekcja A – ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	szt.	31	31	31
Sekcja B – GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	szt.	2	2	2
Sekcja C – PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	szt.	42	41	50
Sekcja E – DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	szt.	6	1	6
Sekcja F – BUDOWNICTWO	szt.	101	97	100
Sekcja G – HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	szt.	133	136	139
Sekcja H – TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	szt.	45	45	46
Sekcja I – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	szt.	5	6	6
Sekcja J – INFORMACJA I KOMUNIKACJA	szt.	5	5	5
Sekcja K – DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	szt.	18	17	18
Sekcja L – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	szt.	2	2	2
Sekcja M – DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	szt.	15	15	17
Sekcja N – DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	szt.	4	5	6
Sekcja O – ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	szt.	10	10	10
Sekcja P – EDUKACJA	szt.	28	31	30
Sekcja Q – OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	szt.	16	16	19
Sekcja R – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	szt.	12	11	12
Sekcje S i T - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA I GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	szt.	25	26	32
sektor publiczny				
Ogółem	szt.	28	27	27
Sekcja E – DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	szt.	1	1	1
Sekcja O – ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	szt.	2	2	2

Sekcja P – EDUKACJA	szt.	21	20	20
Sekcja Q – OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	szt.	3	3	3
Sekcja R – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	szt.	1	1	1
sektor prywatny				
Ogółem	szt.	472	474	504
Sekcja A – ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	szt.	31	31	31
Sekcja B – GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	szt.	2	2	2
Sekcja C – PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	szt.	42	41	50
Sekcja E – DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	szt.	5	4	5
Sekcja F – BUDOWNICTWO	szt.	101	97	100
Sekcja G – HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	szt.	133	136	139
Sekcja H – TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	szt.	45	45	46
Sekcja I – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	szt.	5	6	6
Sekcja J – INFORMACJA I KOMUNIKACJA	szt.	5	5	5
Sekcja K – DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	szt.	18	17	18
Sekcja L – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	szt.	2	2	2
Sekcja M – DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	szt.	15	15	17
Sekcja N – DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	szt.	4	5	6
Sekcja O – ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	szt.	8	8	8
Sekcja P – EDUKACJA	szt.	7	11	10
Sekcja Q – OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	szt.	13	13	16
Sekcja R – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	szt.	11	10	11
Sekcje S i T - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA I GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	szt.	25	26	32

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

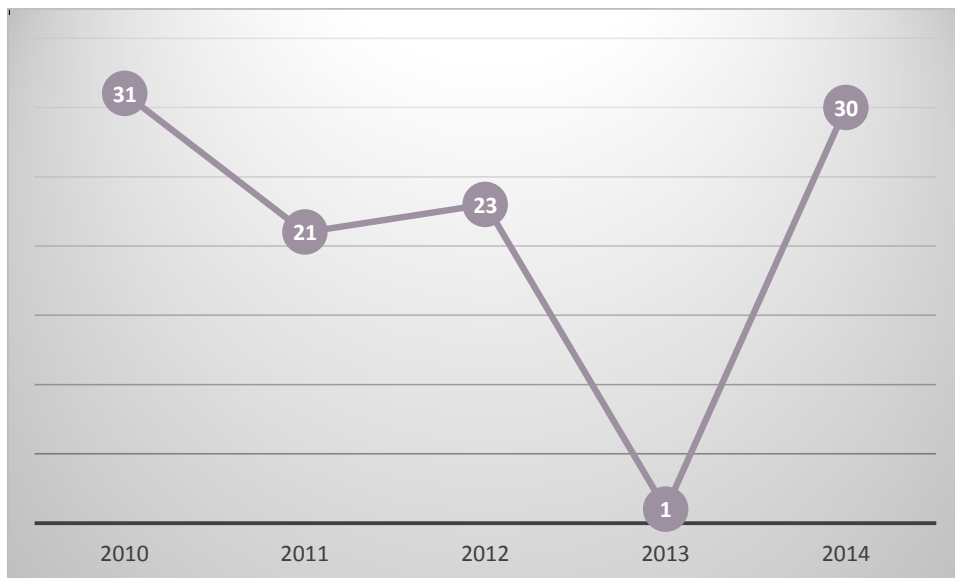
Zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym występują podmioty z tej samej sekcji tj.

- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,
- edukacja,
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.

Od roku 2011 w gminie Grębów znacznie zwiększyła się liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Natomiast liczba podmiotów wyrejestrowywanych, według danych GUS, oscyluje średnio na tym samym poziomie. Trendy te wskazują na rosnący potencjał gospodarczy gminy.

Wykres 9. Przyrost liczby podmiotów gospodarczych w gminie Grębów w latach 2010–2014

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

W środowisku przedsiębiorczym gminy Grębów dominuje działalność usługowa rynkowa. Największym zainteresowaniem przedsiębiorców cieszy się działalność handlowa (28,7%) oraz budownictwo (22,7%). W wymienionych obszarach działalność gospodarcza jest jednocześnie najczęściej rozpoczynana, jak i likwidowana. Wiele przedsiębiorstw prowadzi działalność związaną z transportem (10,6%) lub przetwórstwem przemysłowym (10,4%).

2.3.2. ROLNICTWO

Gmina Grębów jest obszarem typowo rolniczym. Na terenie gminy występują gleby średniej jakości, głównie lekkie, ubogie w składniki pokarmowe. Pod względem przydatności rolniczej gleby te można zaliczyć do kompleksu glebowo-rolniczego żytniego: bardzo dobrego, dobrego i słabego. Użytki rolne występujące na obszarze gminy zaliczane są do gleb III–VI klasy bonitacyjnej. Przeważają użytki w klasach V i VI (ok. 40% ogólnej powierzchni użytków rolnych) – dotyczy to zarówno gruntów ornych, jak i użytków zielonych.

Pod względem klimatycznym gmina posiada korzystne warunki do rozwoju, gdyż należy do Sandomiersko-Rzeszowskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej, w której okres wegetacji roślin trwa 220 dni i gdzie można uprawiać większość roślin.

Powierzchnia gospodarstw rolnych, według grup obszarowych użytków rolnych, zajmuje 5518,82 ha. Liczba gospodarstw rolnych wynosi 1534.

Według danych uzyskanych z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na terenie gminy Grębów w strukturze użytkowania gruntów największy obszar zajmują grunty orne. W roku 2010 obejmowały one 3009,66 ha, tj. 54,53% ogólnej powierzchni gminy. Grunty orne stanowią również 63% powierzchni użytków rolnych na terenie gminy. Drugie miejsce w strukturze użytków rolnych zajmują łąki o powierzchni 1698 ha (35,7%), następnie pastwiska rozciągające się na powierzchni 34,78 ha (0,73%) oraz sady stanowiące 0,27% ogólnej powierzchni użytków rolnych.

Tabela 15. Użytkowanie gruntów według rodzaju użytków w gminie Grębów w roku 2010¹

Ogólna powierzchnia gruntów (ha)	Użytki rolne (ha)					Lasy i grunty leśne	Pozostałe
	Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska trwałe		
5518,82	4756,39	3009,66	13,3	1698,65	34,78	417,42	345,01

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

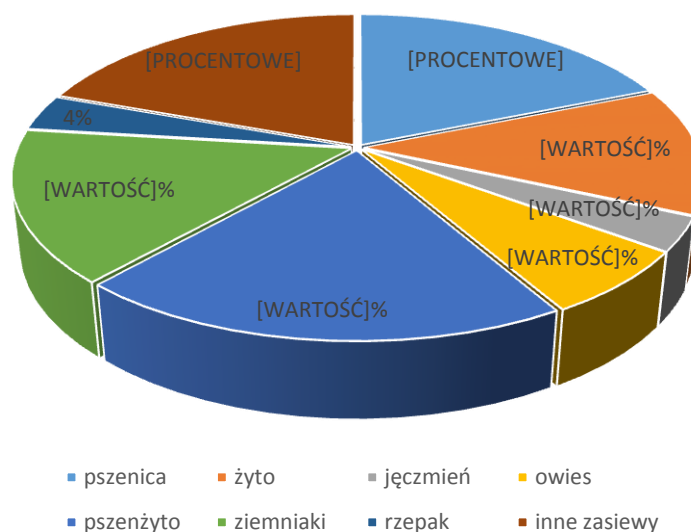
Zgodnie z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. na terenie gminy Grębów funkcjonowało ogółem 1534 gospodarstw rolnych, z czego ponad 79% o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha.

Większość gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa niewielkie, o powierzchni pomiędzy 1 a 5 ha. Około 318 osób posiada bardzo niewielkie gospodarstwa o powierzchni do 1 ha. W gminie Grębów znajduje się kilkadziesiąt gospodarstw dużych, dla których działalność rolnicza jest podstawowym źródłem dochodu.

¹ Dane liczbowe dotyczące rolnictwa przedstawiono na podstawie „Powszechnego Spisu Rolnego” z roku 2010 – brak dostępnych aktualniejszych danych statystycznych.

Wykres 10. Struktura powierzchni zasiewów według rodzaju upraw w gminie Grębów w ha

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. na terenie gminy Grębów w strukturze powierzchni zasiewów dominuje uprawa pszenżyta – 330 ha, co stanowi 20% z ogólnej powierzchni zasiewów, w następnej kolejności jest uprawa pszenicy – 311 ha (19%), ziemniaków – 251 ha (15%), żyta – 211 ha (13%) oraz owsa – 109 ha (7%). Niewielki udział w całości upraw mają inne zasiewy, takie jak rzepak, kukurydza, buraki cukrowe, jęczmień, uprawy przemysłowe, stanowiące łącznie 26% powierzchni zasiewów.

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w indywidualnych gospodarstwach rolnych zlokalizowanych na terenie gminy w zakresie gospodarki zwierzęcej dominuje hodowla drobiu – 43 233 szt. oraz trzody chlewnej, jej pogłowie liczyło 943 szt. Duże znaczenie w gospodarstwach odgrywa również chów bydła, którego pogłowie liczyło 878 szt.

W gminie obecnie działa kilka zakładów zajmujących się przetwórstwem rolnym. Są to przede wszystkim piekarnie. Zakłady te oferują i sprzedają swoje produkty zarówno na rynek lokalny, jak również kilka z nich sprzedaje na rynku regionalnym.

WNIOSKI

- W gminie Grębów funkcjonuje 531 podmiotów gospodarczych, co korzystnie świadczy o strukturze gospodarki,
- Sektor prywatny stanowi 95% wszystkich podmiotów gospodarczych,
- Większość przedsiębiorstw funkcjonujących w gminie prowadzi działalność usługową rynkową, w szczególności handel oraz budownictwo.
- Rolnictwo jest podstawową gałęzią gospodarki lokalnej, dominującą przede wszystkim gospodarstwa małe.

2.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I JAKOŚĆ ŻYCIA

2.4.1 EDUKACJA

Początki działań edukacyjnych w gminie sięgają końca XVIII wieku. W 1792 roku powstała pierwsza szkoła parafialna w Grębowie, prowadzona przez pisarzy. Obowiązywał czteroklasowy system szkolnictwa z sześcioletnim okresem nauczania, a grupę pierwszych uczniów stanowili synowie bogatych i świątliwych chłopów.

Dziś edukacja jest jednym z kluczowych działań gminy. W obrębie całego powiatu tarnobrzskiego to właśnie w gminie Grębów znajduje się największa liczba placówek szkolnych. Gmina daje szansę i możliwość rozwoju każdemu młodemu mieszkańcowi. W roku 2014 na oświatę i edukacyjną opiekę wychowawczą przeznaczono kwotę 12 981 806,83 zł. Dzięki pozyskanym środkom z funduszy unijnych zrealizowane zostały między innymi takie projekty, jak:

- „Modernizacja publicznej infrastruktury oświatowej w Gminie Grębów” – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w ramach programu RPO WP;
- „Dzieci, nauczyciele i rodzice z Grębowa razem” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Dziecko to Skarb – Indywidualizacja nauczania w klasach I-III szkół podstawowych Gminy Grębów” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Uczeń wiejskiej szkoły w obiektywie swoich potrzeb i możliwości” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;

- „Razem na rzecz lepszej edukacji w Grębowie” oparty na programie „Mały Odkrywca w Przedszkolu” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Przedszkole marzeń” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Dobudowa segmentu żywieniowo-szatniowego do ZSO w Grębowie” – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WP;
- „Technologie cyfrowe jako system narzędzia wspomagające realizację programów rozwojowych oraz podnoszące jakość i atrakcyjność oferty edukacyjnej szkół Podkarpacia” w partnerstwie z Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie oraz 17 gminami – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Z wiedzą za pan brat” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Wiejska szkoła duże szanse” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Wiedza to dopiero początek” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Nasza przyszłość w naszych własnych rękach” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL;
- „Unijny Program Stypendialny dla Uczniów Liceum Ogólnego Kształcącego w Grębowie” – w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny
- „Stawiamy na rozwój” – Europejski Fundusz Społeczny, w ramach POKL.

Dodatkowo ze środków unijnych pokryto remont świetlicy w Żupawie i Grębów-Zapolednik oraz miejsca wypoczynku z wyposażonym placem zabaw w miejscowościach Wydrza, Stale, Zabrze, Grębów, Żupawa i Jamnica.

Na terenie poszczególnych miejscowości dla najmłodszych mieszkańców prowadzone są 4 przedszkola (Grębów, Jamnica, Wydrza, Stale). Ponadto funkcjonuje 8 szkół podstawowych:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Grębowie im. prof. Stanisława Bąka,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Krawcach,
- Filialna Szkoła Podstawowa w Jamnicy
- Zespół Szkół w Stalach,
- Zespół Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Wydrzy,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zabrze,
- Filialna Szkoła Podstawowa w Zapoledniku,

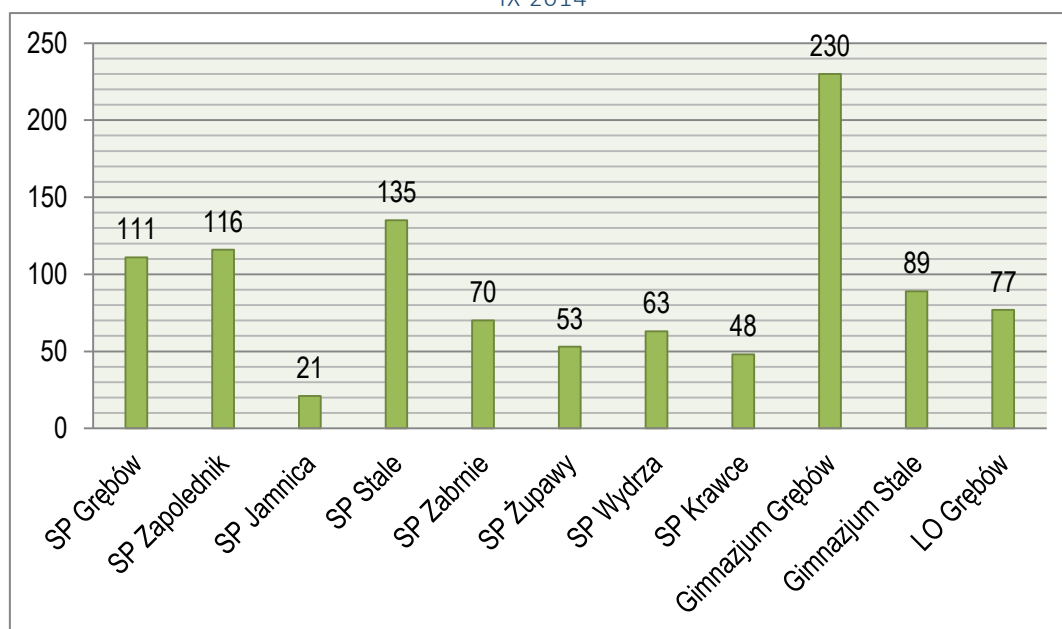

- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Żupawie.

W skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. prof. Stanisława Bąka w Grębowie wchodzi szkoła podstawowa (posiadająca filie w Jamnicy i Zapoledniku), gimnazjum oraz jedyne w gminie liceum ogólnokształcące. W Stalach funkcjonuje jeszcze jedna szkoła gimnazjalna.

Na terenie gminy w przeciągu kilku ostatnich lat została zaobserwowana tendencja spadkowa liczby uczniów uczęszczających do miejskich placówek szkolno-wychowawczych. Proces ten wiąże się bezpośrednio z ogólnie panującym niższym demograficznym oraz migracją ludności. W roku szkolnym 2014/2015 do gminnych szkół bez oddziałów przedszkolnych uczęszczało łącznie 1013 uczniów. Poniżej znajduje się zestawienie przedstawiające podział ogólnej liczby uczniów na poszczególne placówki szkolne.

Wykres 11. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2014/2015, stan na dzień 30 IX 2014

Źródło: <http://www.grebow.un.pl/bip/>

Na terenie gminy funkcjonuje także Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. Zadania ośrodka skupiają się w głównej mierze na zapewnieniu edukacji na wszystkich etapach kształcenia, organizacji zajęć rewalidacyjnych oraz gwarancję opieki wychowawców w internacie. Ośrodek poprzez swoją działalność wspomaga rozwój dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

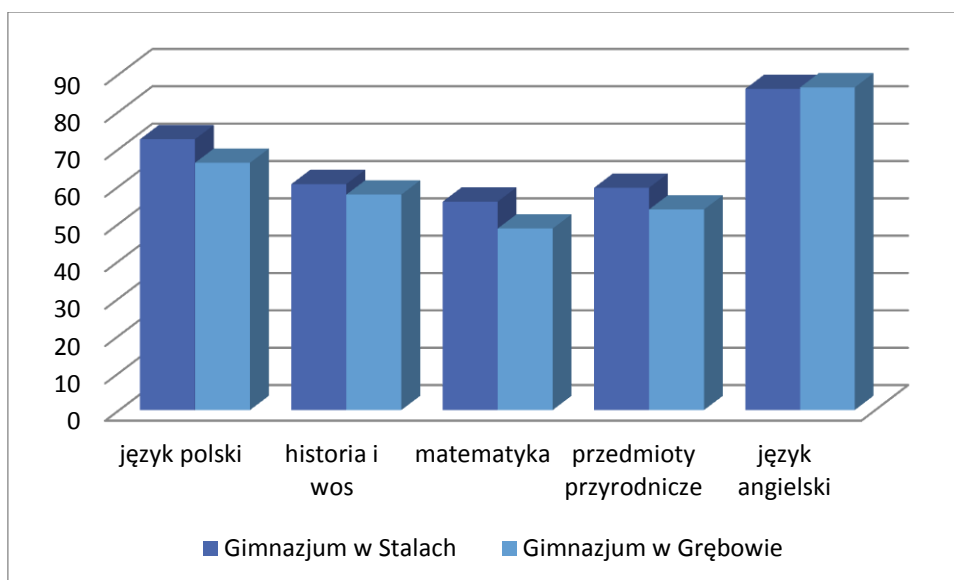
Każda z instytucji prowadzi aktywny i atrakcyjny dla młodzieży tryb nauczania i wychowania. Przedszkola i szkoły są inicjatorami licznych konkursów, wycieczek krajoznawczych, prowadzone są warsztaty, gazetki szkolne, organizowane kiermasze i pikniki. W szkołach funkcjonują samorządy uczniowskie, koła naukowe i tematyczne, teatryki uczniowskie, drużyny harcerskie i kluby sportowe.

Wszystkie placówki zatrudniają wykwalifikowaną kadrę. Budynek szkolny wyposażony są między innymi w pomoce naukowe gwarantujące prowadzenie nowoczesnego modelu kształcenia, pełnowymiarowe sale gimnastyczne, pracownie informatyczne z dostępem do Internetu. W bibliotekach szkolnych zgromadzony jest bogaty księgozbiór.

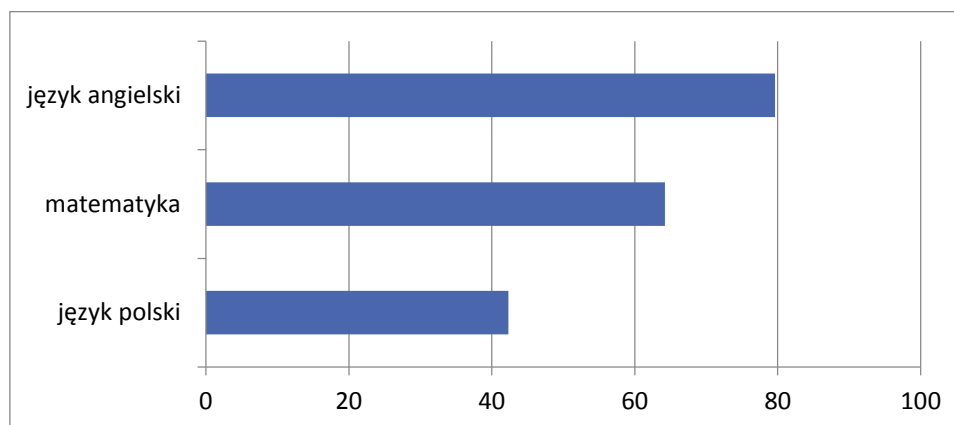
Placówki szkolne i pedagogiczne na terenie gminy współpracują ze sobą na co dzień. Dzięki temu możliwe jest zaspokajanie także specjalnych potrzeb edukacyjnych niektórych uczniów. Ponadto uczniowie mają też na terenie swoich placówek edukacyjnych stały dostęp do opieki lekarskiej, higienistki szkolnej, profilaktyki uzależnień.

Wykres 12 Wyniki poszczególnych szkół egzaminu gimnazjalnego 2013/2014 podany w %, gmina Grębów

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej, 2015

Wykres 13 Średnie wyniki egzaminów maturalnych przedmiotów obowiązkowych na poziomie podstawowym, Liceum Ogólnokształcące w Grębowie 2014

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej, 2015

W placówkach edukacyjnych gminy Grębów odnotowywana jest stała wysoka zdawalność egzaminów gimnazjalnych oraz maturalnych. W 2014 roku do egzaminu dojrzałości przystąpiło 25 absolwentów Grębowskiego Liceum Ogólnokształcącego, a egzamin zdało 23, co daje ok. 92% skutecznej zdawalności. W roku 2015 szkoła mogła pochwalić się 100% wskaźnikiem zdawalności. Najlepsi uczniowie grębowskiego liceum otrzymują stypendia przyznawane przez wójta.

W 2015 roku Liceum Ogólnokształcące im. prof. Stanisława Bąka w Grębowie w ramach ogólnopolskiego Programu Wiarygodna Szkoła otrzymało tytuł *Wiarygodnej Szkoły*. Wyróżnienie stanowi uznanie pracy kadry placówki, zapewniającej uczniom właściwy poziom edukacji, opiekę wychowawczą oraz bezpieczeństwo podczas przebywania na terenie placówki.

Rysunek 6. Certyfikat Wiarygodna Szkoła

Źródło: Wiarygodna Szkoła

Rozwój i podnoszenie kompetencji w gminie to nie tylko domena najmłodszych. Dzięki środkom pozyskanym z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet IX, Działanie 9.6 Upowszechnianie uczenia się dorosłych, Poddziałanie 9.6.2 na terenie gminy został zrealizowany projekt dla pełnoletnich mieszkańców pn. „Nasza przyszłość w naszych rękach”. Całkowita wartość projektu wyniosła 168 534,00 zł i w całości pochodziła ze środków unijnych. Głównym celem projektu było podniesienie kompetencji z zakresu języka angielskiego oraz technologii teleinformatycznych mieszkańców gminy Grębów. W ramach projektu przeprowadzono szkolenia z języka angielskiego, zakończone egzaminem TELC oraz szkolenia z zakresu technik komputerowych.

WNIOSKI

- Gmina posiada 4 przedszkola, 8 placówek szkolnictwa podstawowego (w tym 2 filialne),
2 gimnazja i 1 liceum ogólnokształcące
- W 2015 roku Liceum Ogólnokształcące im. prof. Stanisława Bąka w Grębowie otrzymało tytuł „Wiarygodnej Szkoły”
- Za pomocą środków unijnych zainwestowanych w obszar edukacji w gminie zrealizowano ok. 15 projektów podnoszących jakość i komfort edukacji

2.4.2. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grębowie, który w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia realizuje usługi medyczne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatorium rehabilitacji leczniczej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej. W skład ZOZ wchodzi:

1. Przychodnia Zdrowia w Grębowie w której działa: 3 poradnie lekarza medycyny rodzinnej, 4 pielęgniarki środowiskowo rodzinne, 1 położona środowiskowo – rodzinna, gabinet medycyny szkolnej, punkt szczepień, gabinet zabiegowy, gabinet fizjoterapii, poradnia ginekologiczno – położnicza oraz pracownia USG i EKG oraz 2 gabinety stomatologiczne;
2. Przychodnia Zdrowia w Stalch w której działa 1 poradnia lekarza medycyny rodzinnej, gabinet stomatologiczny oraz 1 poradnia medycyny pracy.

Gmina prowadzi współpracę z Przychodnią Specjalistyczną i Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym w Tarnobrzegu.

W obrębie gminy funkcjonują 2 apteki mieszczące się w Grębowie oraz jeden punkt apteczny w miejscowości Stale.

2.4.3. POMOC SPOŁECZNA

W zakresie pomocy społecznej w sołectwie Grębów funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS). Głównym celem ośrodka jest niesienie pomocy najbardziej potrzebującym mieszkańcom gminy i ich rodzinom. Nawarstwiająca się liczba problemów, z jakimi zmagają się

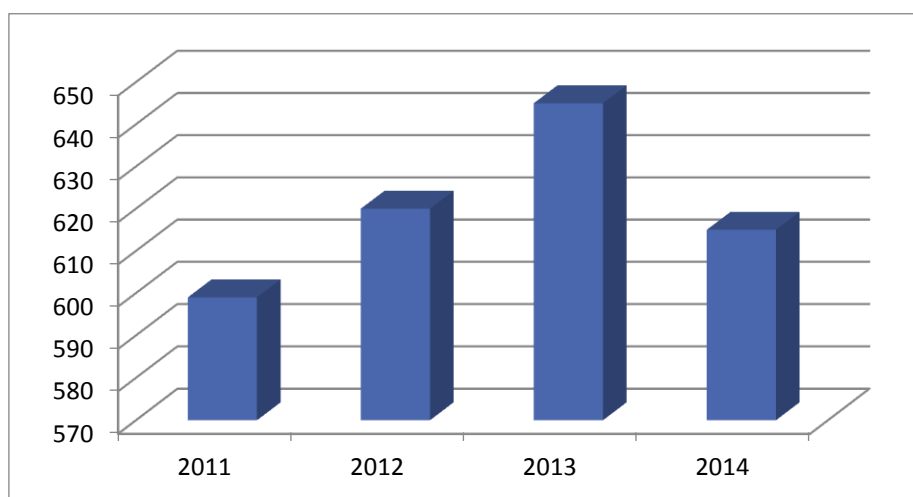

społeczeństwo, sprawia, że do GOPS-u zgłasza się coraz większa liczba osób. Jednym z głównych powodów tego stanu jest wysoki poziom bezrobocia.

Zadania realizowane przez ośrodek, dla usprawnienia jego funkcjonowania, zostały podzielone na cztery główne działy tematyczne:

- pomoc społeczna,
- wspieranie rodziny,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- świadczenia rodzinne.

Wykres 14. Liczba osób korzystających z gminnej pomocy społecznej w latach 2011–2014

Źródło: GOPS, 2015 r.

Wśród zadań pomocy społecznej należy wymienić zarówno wykonywanie prac socjalnych z podopiecznymi, jak i niesienie pomocy w sytuacjach trudnych. Przy czym pomoc ta ma zarówno materialny, jak i pozamaterialny charakter. Ośrodek wspiera najbardziej potrzebujących, m.in. poprzez przyznawanie pomocy finansowej w formie zasiłku stałego, okresowego lub jednorazowego. Pomoc przekazywana jest w postaci rzeczowej (np. węgiel, drewno opałowe lub żywność) oraz poprzez prowadzenie akcji dożywiania dzieci we wszystkich placówkach przedszkolnych i szkolnych na terenie gminy.

Wykres 15. Rodzaj świadczeń i zakres pomocy społecznej udzielanej w PLN przez GOPS w latach 2011-2014

Rok	2011	2012	2013	2014
Rodzaj udzielonej pomocy				
Zasiłek stały	106 179	129 399	201 143	264 069

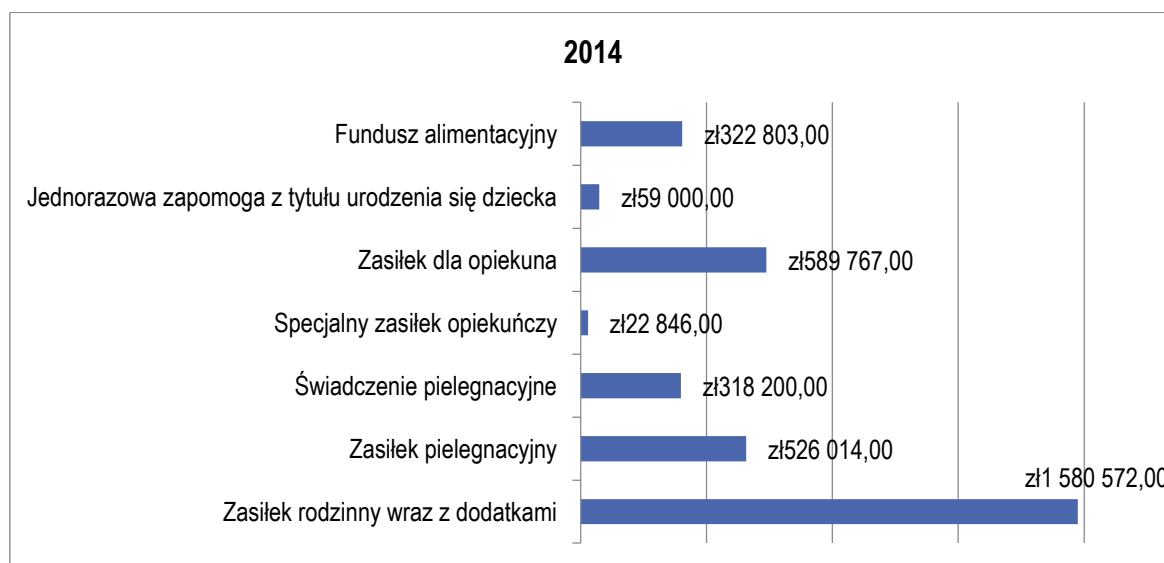
Zasiłek okresowy	75 931	89 774	104 050	93 409
Zasiłek celowy	182 522	196 849	168 766	175 314
Posiłek	93 192	102 735	112 875	129 427
Schronienie	60	2 000	7 086	13 900
Pochówek	2 000	2 200	2 592	4 586
Odpłatność za pobyt w DPS	85 100	133 165	208 813	189 281
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	0	165	1 912	3 672

Źródło: GOPS, 2015r.

Systematycznie wrasta liczba osób zgłaszających się do ośrodka w poszukiwaniu rozmowy i wsparcia ze strony specjalistów. Istotną rolę w pracy ośrodka odgrywa dział przeciwdziałania przemocy rodzinnej, który świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze. W oparciu o procedurę Niebieskiej Karty prowadzone są postępowania przeciwko osobom stosującym przemoc domową. Dodatkowo na terenie gminy pracuje asystent rodziny, który wspiera mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji.

Do działu świadczeń rodzinnych zgłaszają się osoby liczące na pomoc w postaci zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia opiekuńczego lub świadczenia z funduszu alimentacyjnego. W związku ze spadkiem przyrostu naturalnego oraz stosunkowo niskim poziomem kryterium dochodowego, uprawniającego do otrzymania zasiłku, liczba osób korzystających ze tego rodzaju świadczeń systematycznie spada.

Rysunek 7. Wysokość wypłacanych w 2014 roku świadczeń rodzinnych w PLN

Źródło: GOPS, 2015 r.

W celu właściwego świadczenia powierzonych zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z wyspecjalizowanymi instytucjami, m.in. placówkami szkolno-wychowawczymi, służbą kuratorską, poradnią leczenia uzależnień, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, policją.

Z inicjatywy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zrealizowano projekt pn. „Czas na aktywność w Gminie Grębów”, współfinansowany z środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Projekt, zakończony 30 listopada 2009 r., miał na celu aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców gminy, którzy korzystają z pomocy społecznej. W jego ramach zorganizowano szkolenia z zakresu treningu kompetencji społecznych, spotkania z psychologiem oraz kursy zawodowe.

Rodziny wielodzietne z terenu gminy mogą skorzystać także z tzw. karty dużej rodziny, uprawniającej posiadaczy do korzystania z systemu zniżek oraz dodatkowych usług kulturalnych, rekreacyjnych i transportowych na terenie całego kraju.

WNIOSKI

- Stale rośnie liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej,
- Spada zapotrzebowanie na pomoc w postaci zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych, świadczeń opiekuńczych oraz funduszu alimentacyjnego,
- Dzięki środkom unijnym GOPS zrealizował projekt „Czas na aktywność w Gminie Grębów”,
- Od lipca 2014 roku mieszkańcy mają możliwość składania wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny

2.4.4. BEZPIECZEŃSTWO

O stan bezpieczeństwa i ładu publicznego na obszarze gminy dba Ogniwko Prewencji w Grębowie. Ochrona zdrowia i życia ludzkiego jest dla gminy sprawą priorytetową, dlatego też działania miejscowej policji wspierane są poprzez dofinansowania zakupu paliwa i wyposażenia niezbędnego w realizacji tego zadania.

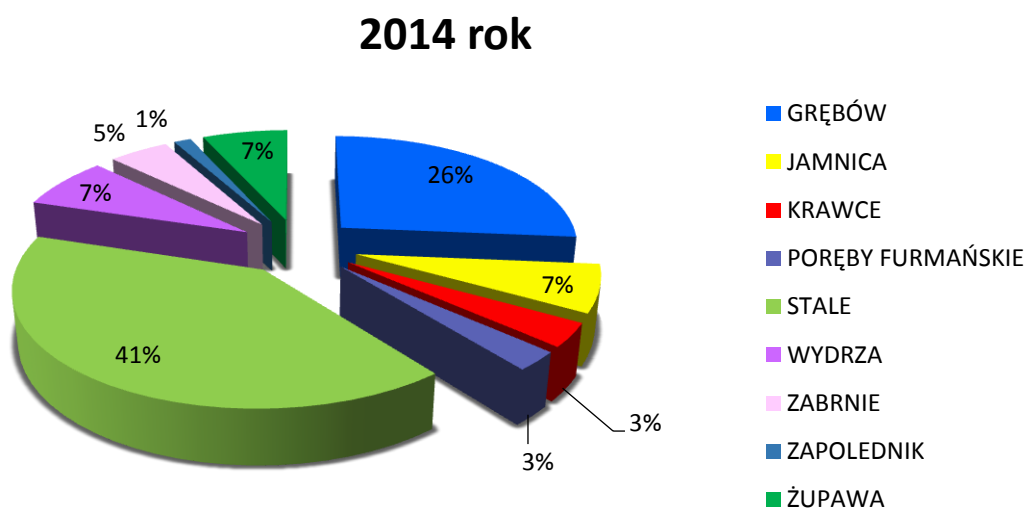
Aktywne działania policji sprowadzają się głównie do realizacji zadań służby prewencyjnej i administracyjno-porządkowej, rozpatrywania zagrożeń przestępczych, wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych w celu ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, a także współdziałania z samorządem terytorialnym.

Zarządzanie kryzysowe oraz bezpieczeństwo przeciwpożarowe należą do grupy spraw kluczowych dla Gminy Grębów. Gmina wspiera jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej poprzez doposażanie w profesjonalny sprzęt bojowo-gaśniczy, niezbędne umundurowanie oraz finansowanie cyklicznych szkoleń strażaków. W roku 2011 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pozyskano środki na poprawę poziomu bezpieczeństwa w regionie poprzez zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla jednostek OSP z terenu miasta Tarnobrzeg i powiatu tarnobrzесьkiego – w tym dla gminy Grębów.

W Grębowie, Stalach, Krawcach oraz Wydrzy służbę pełnią jednostki Typu S-1, natomiast w sołectwach, Żupawy, Zabrze, Jamnica i Grębów-Zapolednik czynne są jednostki Typu S-2. Wszystkie oddziały wyposażone są w samochody ratownicze i boksy garażowe.

W roku 2014 odnotowano 167 zdarzeń wymagających interwencji jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego 125 stanowiły zagrożenia pożarowe. Najbardziej pracowitym okresem był czas od lutego do lipca, natomiast najspokojniej było w styczniu, listopadzie i grudniu. Sołectwa Stale i Grębów odnotowały w 2014 roku rekordowe liczby interwencji.

Rysunek 8. Informacje ze zdarzeń powstałych w gminie Grębów; liczba zdarzeń w poszczególnych miejscach

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Tarnobrzegu, 2015 r.

Prowadzenie aktywnej współpracy pomiędzy mieszkańcami a samorządem pozwala na realizację najistotniejszego celu jakim jest dobro i bezpieczeństwo życia ludzkiego.

Rysunek 3. Samochód MAN OSP Grębów

Źródło: Ochotnicza Straż Pożarna Grębów

WNIOSKI

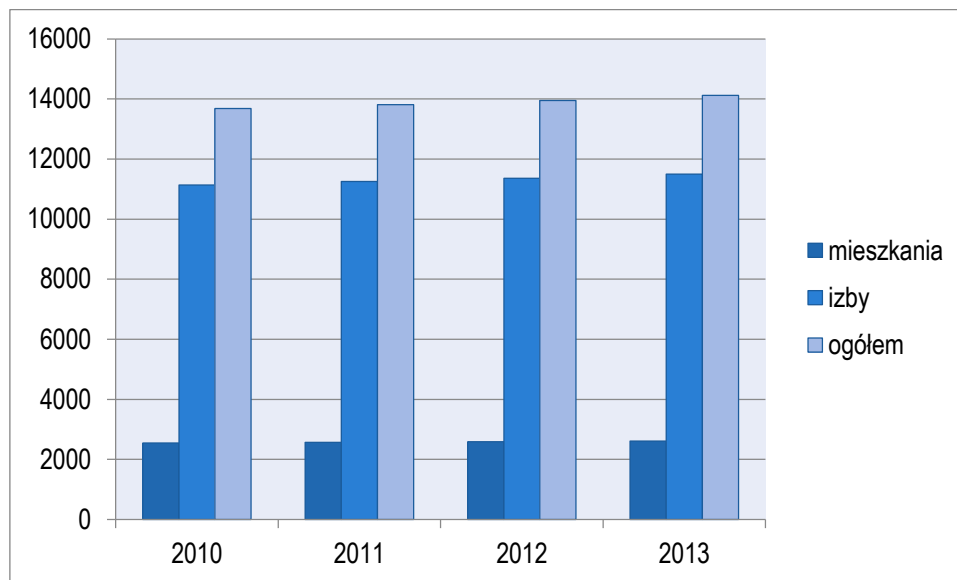
- W gminie działa 1 Ogniwo Prewencji w Grębowie,
- Na terenie gminy funkcjonuje 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej,
- W 2014 roku ponad połowę interwencji OSP zrealizowało w miejscowościach Stale i Grębów.

2.4.5. SYTUACJA MIESZKANIOWA

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku w gminie Grębów oddano do użytku 31 mieszkań. Gmina nie posiada w dyspozycji lokali socjalnych.

Wykres 16. Zasoby mieszkaniowe w gminie Grębów w latach 2010–2013 (stan na 31.12.2013 r.)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

Jak wynika z zaprezentowanego powyżej wykresu liczba mieszkań oraz izb mieszkalnych na terenie gminy Grębów nieznacznie aczkolwiek systematycznie wzrasta.

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe w gminie Grębów w latach 2010–2013

	Jednostka	2010	2011	2012	2013
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	98,0	98,3	98,5	99,0
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	25,4	25,7	25,9	26,3
mieszkania na 1000 mieszkańców	-	259,5	261,4	263,4	265,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie Grębów wynosi ok. 99 m² w 2013 r. W ostatnich latach zmalała liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych w gminie Grębów.

W 2011 roku uchwałą Rady Gminy Grębów przyjęto program pn. „Gminny program usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2011–2032”, będącego efektem przystąpienia gminy do „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu”. Program umożliwia zainteresowanym mieszkańcom pozyskanie środków zewnętrznych na zdjęcie i utylizację eternitu z pokryć dachowych. Do końca 2014

roku z gminnego programu skorzystało 139 gospodarstw domowych; usunięto łącznie 366 Mg wyrobów zawierających eternit, za kwotę prawie 110 tys. zł.

Tabela 17. Realizacja „Gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2011–2032” w gminie Grębów (stan na 31 grudnia 2014 r.)

Rok	Liczba gospodarstw domowych	Ilość usuniętych wyrobów zawierających eternit [Mg]	Wartość przy średniej cenie 300,00 zł/Mg
2011	14	20,099	8 429,70
2012	36	99,314	29 794,20
2013	65	177,979	53 393,70
2014	24	60,86	18 258,00
SUMA	139	366,252	109 875,60

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

W obszarze gminy Grębów znajduje się ponad 140 ha zrekultywowanych terenów byłej kopalni siarki w Jeziórku. Teren ten stanowi ciekawą propozycję dla przedsiębiorców chcących rozwijać swoje firmy w gminie. W 2014 roku uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wokół ronda w Grębowie, przeznaczając uzbrojone działki o łącznej powierzchni 21 ha pod działalność usługową i produkcyjną.

WNIOSKI

- Gmina nie posiada lokali socjalnych,
- Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 99 m²,
- Od 2011 roku gmina jest uczestnikiem „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu”
- Gmina posiada obszar ok. 140 ha zrekultywowanych terenów byłej kopalni siarki w Jeziórku.

2.4.6. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Gmina położona jest w południowo-wschodniej części Polski, w widłach Wisły i Sanu, a dominującym typem użytkowania ziemi są lasy i tereny rolnicze. Terytorialnie obejmuje znaczną część jednego z większych kompleksów leśnych w Polsce, ciągnącego się południkowo na terenie Kotliny Sandomierskiej. W przeszłości obszar ten został częściowo dolesiony, tworząc obecnie mozaikę

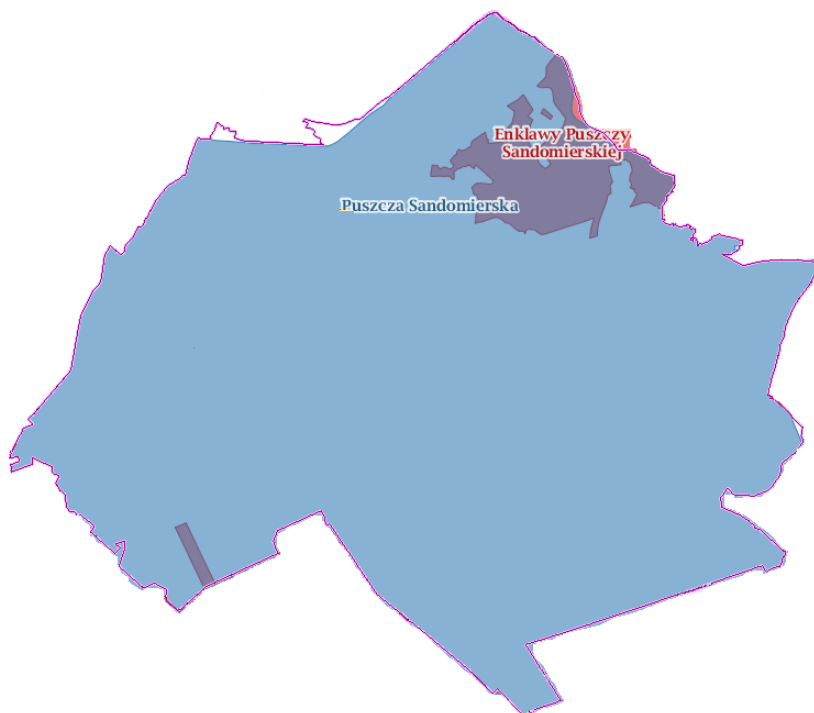

lasów i terenów o charakterze rolniczym. Ze względu na dominację piaszczystych gleb biellicowych rolnictwo pozostaje tu w dużym stopniu ekstensywne. Przez obszar gminy przebiega rzeka Łęg i Trześniówka – prawobrzeżne dopływy Wisły. Rzeka Łęg, wraz z dopływami Przywrą i Zyzogą, zachowały w znacznej części swój naturalny charakter. W rejonie miejscowości Buda Stalowska znajduje się duży kompleks znaturalizowanych stawów rybnych, mniejsze kompleksy znajdują się również w okolicy miejscowości Babule i Grębów.

Obszar gminy stanowi cenną ostoję ponad 40 gatunków ptaków, jest miejscem liczego występowania w okresie lęgowym świergotka polnego, lelka, dudka, dzięciołów, gąsiorka, skowronka borowego, trzmielojada, jarzębatki, ortolana, potrzescza.

Zagrożeniem dla tego terenu są m.in.: osuszanie terenów podmokłych, regulacja rzek, gospodarka leśna, łowiecka i kłusownictwo; fragmentacja ekosystemów rozbudowywaną siecią dróg i szkodliwy wpływ rozwoju motoryzacji; chemizacja rolnictwa i nieprawidłowa gospodarka ziemią. Zanieczyszczenie wód, powietrza i gleby w wyniku emisji z zakładów przemysłowych w Mielcu, Nisku, Stalowej Woli, Tarnobrzegu i Rzeszowie.

Rysunek 9. Obszar Natura 2000, Gmina Grębów.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Szata roślinna ekosystemu leśnego pełni funkcje klimatyczne i biologiczne, które mają bezpośredni wpływ na wzrost ogólnych standardów jakości życia. Krajobraz gminy jest bogaty w lasy, które zajmują ponad 38% jej powierzchni. Na obszarze gminy występują tereny lasów jesionowych,

mieszanych wilgotnych. Teren zalesiony jest zdominowany w głównej mierze przez sosnę, olchy, wierzbę oraz brzozy. Zalesiona części gminy posiada niezwykle ciekawą florę. Szatę roślinną wzbogacają między innymi występujące gatunki chronione konwalii, rokitniccy, paproci czy też jeżyn. W rejonie Wydrzy występują liczne torfowiska urodzajne w cenne zbiorowiska rzadkiej roślinności. Tereny niezalesione występujące w okolicy tworzą zespoły uprawno-polne oraz zbiorowiska łąkowe. Na terenie gminy występują unikatowe pomniki przyrody. Można je spotkać między innymi w Grębowie i w Stalach.

Bogata szata roślinna sprzyja występowaniu wielu gatunków fauny. W naturalnym środowisku leśnym można napotkać między innymi wilki, lisy, kuny, bobry. Łąki i pola uprawne bywają miejscem wypoczynku dla zajęcy czy też bażantów. W gminie panuje bardzo dobra ornitofauna, o czym świadczy mnogość gatunków ptaków różnorodnych środowisk. Nad gminą Grębów krążą rzadkie i chronione gatunki, np. bocian czarny, orzeł bielik czy orlik.

W działalności samorządu gminy ekologia i ochrona środowiska odgrywają ważną rolę. Jak już wspomniano, w 2011 roku gmina stała się uczestnikiem „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu”. Wprowadzone zostały także przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Kolejnym krokiem ku ekologii było przeprowadzenie kampanii edukacyjno-promującej angażującej okoliczną młodzież. W szkołach organizowane są akcje „sprzątania świata”, „dni dla ziemi”, liczne konkursy z ekologii i ochrony środowiska. W obrębie gminy działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Ogromnym sukcesem, a zarazem dowodem na wysoki poziom wiedzy z zakresu ekologii jest selektywna zbiórka odpadów wśród mieszkańców.

2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.5.1. SYSTEM KOMUNIKACYJNY

Na sieć komunikacyjną gminy Grębów składają się droga wojewódzka, drogi powiatowe oraz drogi gminne i wewnętrzne, których łączna długość na terenie gminy wynosi około 170 km. Istotnym uzupełnieniem komunikacji drogowej jest linia kolejowa relacji Rozwadów – Grębów – Tarnobrzeg – Sandomierz.

Rysunek 10. System komunikacji Gmina Grębów.

Źródło: <https://www.google.pl/>

Sieć połączeń drogowych na terenie gminy obejmuje:

- drogi wojewódzkie – 16,753 km,
- drogi powiatowe – 48,33 km,
- drogi gminne i wewnętrzne – ok 105 km.

Główną osią komunikacyjną gminy Grębów jest droga wojewódzka nr 871, relacji Tarnobrzeg–Stalowa Wola, o długości w obrębie gminy 16,753 km. Droga jest najbardziej obciążonym ruchem samochodowym elementem systemu komunikacji, zapewniającym zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy. Droga wojewódzka bezpośrednio obsługuje miejscowości Grębów, Stale, Jamnica i tereny byłej Kopalni Siarki w Jeziórku.

Ważnym elementem systemu komunikacji gminy jest dziesięć dróg powiatowych o łącznej długości 48,33 km, z czego tylko 2,87 km stanowią drogi twarde nieulepszone, pozostała część to drogi twarde ulepszone.

Tabela 18. Drogi powiatowe w gminie Grębów – stan na 30.06.2015 r.

Nr drogi	Nazwa drogi (przebieg)	Długość odc. drogi w km.		
		Ogółem	Twarda	
			ulepszona	nieulepszona
1090R	Trześć – Grębów	5,30	5,30	0,00
1094R	Furmany – Żupawa – Stale	6,13	6,13	0,00
1093R	Tarnobrzeg – st. Kol. Grębów	1,60	1,60	0,00
1113R	Stale – Chmielów – Dąbrowica	3,28	3,28	0,00
1116R	Alfredówka – Ciosy – Wydrza	2,82	2,82	0,00
1114R	Stale do drogi nr 9	6,62	6,62	0,00
1015R	Jamnica – Zbydniów	2,72	2,72	0,00
1017R	Zaleszany – Zabrze	2,62	2,62	0,00
1115R	Grębów – Wydrza – Krawce	7,93	7,93	0,00
1030R	Grębów – Stany	9,31	6,44	2,87
	SUMA:	48,33	45,46	2,87

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

W roku 2010 Powiat Tarnobrzegi zakończył projekt przebudowy 8,965 km. odcinaka drogi nr 1113R relacji Stale– Chmielów–Dąbrowica. Natomiast w 2011 roku zakończono inwestycję na drodze powiatowej nr 1090R relacji Trześć–Grębów.

Najliczniejszą grupą dróg są drogi gminne, poniższa tabela prezentuje najważniejsze z nich:

Tabela 19. Drogi gminne w gminie Grębów – stan na 30.06.2015 r.

Nr drogi	Nazwa drogi (przebieg)	Długość odcinka drogi i jej stan w km.				
		Ogółem	Twarda		Gruntowa	
			ulepszona	nieulepszona	ulepszona	nieulepszona
100211R	Zabrze Górne–Przepompownia	4	4	-	-	-
100223R	Zabrze Górne–Kąt	3,9	-	-	2,5	1,4
100210R	Piasek–Stawy	5,3	2	-	-	3,3
100207R	Zabrze–Nowiny	1	1	-	-	-
100208R	Niwka Florka–Sokół	1,8	1,8	-	-	-
100213R	Sokół–Las Sadzonka	1,8	1,8	-	-	-
100209R	Grębów–Sokół	3,8	3,8	-	-	-
100206R	Królewszczyzna–Żupawa	3,5	0,5	-	0,8	2,2

100205R	Żupawa–Sobów	3,8	0,8	-	-	3
100201R	Żupawa–Orliska	1,2	1,2	-	-	-
100203R	Siedlisko–Bukie	4,5	1,3	-	-	3,2
100202R	Stale–Siedlisko	2,8	2,8	-	-	-
100212R	Szlachecka–Zajezerze	3,6	0,6	-	-	3
100217R	Miętne–Znaczna Góra	2,5	-	1	-	1,5
100216R	Nowy Grębów–Głogów	5	2,6	-	-	2,4
100218R	Miętne–Klonowe	3	0,6	-	-	2,4
100218R	Nowy Grębów–Wyrza	3,2	-	-	0,8	2,4
100221R	Wyrza–Sulechów	2	2	-	-	-
100222R	Krawce–Czerwonki	3	-	-	-	3
100220R	Wyrza–Matnia	2	2	-	-	-
100219R	Grębów Zapolechnik–Krawce	3,8	3,8	-	-	-
100215R	Niwa–Piasek	0,6	0,6	-	-	-
100224R	Dawna droga wojewódzka 871	4,8	4,8	-	-	-
100200R	Stale–Orliska	2,5	2,5	-	-	-
100210R	Zabrze–Zabrze Górne	2,4	2,4	-	-	-
100204R	Siedlisko–Kompleks Niedźwiedzie	2	2	-	-	-
100214R	Stale–Sobów	0,5	0,5	-	-	-
SUMA:		78,3	45,4	1	4,1	27,8

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

W 2011 roku oddano do użytkowania obwodnicę Grębowa, wybudowaną w ramach projektu kluczowego Województwa Podkarpackiego. Obwodnicę włączono w ciąg drogi wojewódzkiej nr 871, natomiast odcinek 4,84 km. drogi wojewódzkiej, przebiegający przez centrum Grębowa, przekazano w dniu 14 grudnia 2011 roku pod zarząd Gminy Grębów.

W ostatnich latach prowadzono szereg prac związanych z poprawą jakości dróg gminnych, dofinansowanych ze środków krajowych. Projekty inwestycyjne w zakresie sieci dróg zakończone w 2013 r.:

- Przebudowa drogi Stale–Rokita I oraz Stale–Rokita II – przebudowa odcina dł. 1400 m.b., inwestycja o wartości 449 889,84 zł, dofinansowana ze środków budżetu państwa na zadania związane z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych (powodziowych) kwotą 209 688,00 zł.

- Przebudowa drogi transportu rolnego Grębów–Zabrze – przebudowa odcina dł. 537 m.b., inwestycja o wartości 66 711,51 zł., dofinansowanie ze środków budżetu województwa stanowiących dochód z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej w kwocie 53 369,21 zł.
- Przebudowa drogi i chodnika w centrum Grębowa – odcinek drogi o dł. 607 m. b. – wartość inwestycji 168 031,56, odcinek chodnika o długości 599 m. b. wartość inwestycji 245 373,58 zł.
- Przebudowa drogi serwisowej wzdłuż obwodowej Grębowa – przebudowa odcina dł. 900 m. b., inwestycja o wartość 201 287,90 zł
- Przebudowa pozostałych dróg gminnych o łącznej dł. 3520 m. b., wartość inwestycji 791 198,96 zł.

Projekty inwestycyjne w zakresie ulepszania sieci dróg gminnych zakończone w 2014 r.:

- Przebudowa drogi gminnej Wydrza–Nowy Grębów – odcinka dł.1075 m. b., inwestycja o wartości 175 154,58 zł., dofinansowana ze środków budżetu państwa na zadania związane z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych (powodziowych) kwotą 134 558,00 zł.;
- Przebudowa drogi gminnej Grębów nr 100224R o wartości 595 606,11 zł, dofinansowana z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych kwotą 293 053,00 zł.;
- Przebudowa drogi gminnej Grębów–Zabrze - odcinek dł. 550 m. b., inwestycja o wartości 70 682,08 zł, dofinansowana ze środków budżetu województwa stanowiących dochód z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej kwotą 52 905,00 zł.;
- Przebudowa pozostałych dróg gminnych o łącznej długości 2618 m. b., wartości inwestycji 621 806,07 zł.

W 2015 roku zakończone zostały następujące projekty inwestycyjne w zakresie systemu komunikacji gminy:

- Przebudowa drogi gminnej Krawce–Sulechów – przebudowa odcinka 1200 m. b. drogi za kwotę 182 219,96 zł, wsparta finansowo dotacją ze środków budżetu państwa na zadania związane z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych (powodziowych) w kwocie 131 807,00 zł.;
- Przebudowa drogi Stale–Osiedle – przebudowa 800 m. b. odcinka drogi za kwotę 152 210,14 zł., z czego 115 445,00 zł. stanowiła dotacja ze środków budżetu państwa na

zadania związane z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych (powodziowych);

- Przebudowa drogi gminnej Grębów–Wiry – przebudowa odcinka długość 101 m. b., wartość inwestycji 21 715,32 zł;
- Przebudowa drogi gminnej nr 100209R Grębów–Sokół – przebudowa 2 km. odcinka drogi kosztem 463 536,91 zł, dofinansowana kwotą 234 312,00 zł. z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój;
- Przebudowa drogi gminnej Stale–Osiedle – przebudowa odcinka długość 102,4 m. b. – wartość inwestycji 23 594,60 zł.

Przez północne obrzeże gminy przebiega linia kolejowa relacji Rozwadów–Grębów–Tarnobrzeg–Sandomierz, zapewniająca połączenia na kierunkach:

- linia nr 74 Sobów–Grębów–Stalowa Wola Rozwadów,
- linia nr 78 Sandomierz–Grębów.

Stacja Grębów jest stacją węzłową, na której dwutorowy szlak ze Zbydniowa przechodzi w dwa jednotorowe do posterunku Furmany, które później przechodzą w szlaki do Sandomierza i Sobowa. Stacja posiada obecnie 5 torów głównych, z których 3 znajdują się przy peronach. Obecnie używany jest jednak tylko dwukrawędziowy peron wyspowy - na stacji w dni robocze zatrzymuje się około 10 pociągów dziennie, odchodzących w kierunkach Rzeszów oraz Lublin. W planach inwestycyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, na lata 2014 – 2020, uwzględniono przeprowadzenie rewitalizacji linii nr 78 Sandomierz – Grębów na odcinku 9 km. Planowana inwestycja zostanie sfinansowana w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, a jej koszt oszacowano na 12 mln zł.

Na obszarze gminy istnieje rozwinięta sieć komunikacyjna, wymagająca stałych nakładów na utrzymanie, modernizację i usprawnianie. Nowe inwestycje drogowe dotyczą obszarów nowej zabudowy mieszkalnej i usługowej.

2.5.2. TELEKOMUNIKACJA

Usługi telekomunikacyjne na terenie gminy Grębów, w zakresie obsługi abonentów i eksploatacji sieci telefonicznej, świadczy Orange Polska S.A. oraz operator MNI Telecom S.A. Orange Polska S.A. świadczy usługi w oparciu o centrale telefoniczne zlokalizowane w miejscowości Grębów i Stale, o pojemności 1632 abonentów (liczba dostępnych portów POTS/ISDN). Do sieci telekomunikacyjnej w gminie należą:

- kabel światłowodowy doziemny „Tarnobrzeg–Stalowa Wola”;
- kanalizacja teletechniczna w Grębowie;
- kable doziemne sieci dostępowej;
- linie napowietrzne abonenckie.

Na dzień 30.06.2015 r. firma Orange na terenie gminy obsługuje 979 gospodarstw domowych, świadcząc na ich rzecz 906 stałych usług telefonii stacjonarnej oraz 378 stałych usług internetowych. Aktualna zdolność użytkowa sieci telekomunikacyjnej Orange Polska S.A. pozwala na realizację uzyskania dostępu do publicznej sieci telefonicznej i internetowej dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców gminy.

Teren gminy obsługują również telefonie komórkowe: Orange (operator Orange Polska S.A.), T-mobile (operator T-mobile Polska S.A.), Plus (operator Polkomtel Sp. z o.o.), Play (operator P4 Spółka z o.o.). Zasięg w technologii GSM 2G i 3G obejmuje prawie cały obszar gminy.

Tabela 20. Lokalizacja stacji przekaźnikowych w gminie Grębów – stan na 30.06.2015 r.

Lp.	Miejscowość, lokalizacja stacji	Stacja przekaźnikowa	
		Nr stacji	Sieć komórkowa
1.	Grębów, komin Zakładu Energetycznego „Olendry”	56102	T-Mobile, Orange
2.	Grębów, komin Zakładu Energetycznego „Olendry”	22189	Plus
3.	Grębów, komin Zakładu Energetycznego „Olendry”	TRB4410	PLAY
4.	Grębów, komin Zakładu Energetycznego „Olendry”	22911	Aero2
5.	Jamnica	56162	T-Mobile
6.	Jamnica	3192	Orange
7.	Jeziórko	3193	Orange

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

W gminie Grębów zlokalizowanych jest 7 stacji przekaźnikowych, z czego stacja bazowa nr 56102 wykorzystywana jest przez dwóch operatorów: T-Mobile Polska S.A. oraz Orange Polska S.A. Stacje znajdują się w Grębowie (4), Jamnicy (2) oraz Jeziórku (1).

Największą liczbę gospodarstw domowych w gminie, w zakresie usług Internetowych, obsługuje lokalny operator, firma IT Service – 668. Orange Polska S.A. dostarcza Internet do 378 gospodarstw domowych z obszaru gminy. Mieszkańcy gminy mogą również korzystać z oferty firmy Aero2, oferującej zarówno darmowy, jak i płatny dostęp do sieci Internet w technologii 3G i prędkości do 0,5 Mb/s. Termin wyłączenia darmowej usługi Aero2 planowany jest na grudzień 2016 r. Ponadto

obszar gminy obsługiwany jest przez operatorów Internetu mobilnego w całości w technologii 2G i 3G oraz częściowo w technologii LTE.

Tabela 22. Nasylenie usługami dostępu do Internetu min. 2 Mb/s

Lp.	Miejscowość	Nasylenie usług dostępu do Internetu min. 2 Mb/s
1.	Żupawa	9,27%
2.	Zabrze	10,58%
3.	Wydrza	18,45%
4.	Stale	27,36%
5.	Grębów	50,75%
6.	Jamnica	24,56%
7.	Krawce	11,29%
8.	Poręby Furmańskie	44,09%
Średnie wartość dla gminy:		24,54%

Źródło: Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej, Infrastruktura Społeczeństwa Informacyjnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, 2007–2013.

Powyższa tabela prezentuje nasylenie poszczególnych miejscowości usługami dostępu do Internetu, o transferze min. 2 Mb/s. Nasylenie usług dostępu do Internetu o transferze min. 2 Mb/s, na terenie gminy Grębów jest niskie, co umożliwia budowę sieci szerokopasmowej (sieci typu *NGA – next-generation access*).

2.5.3. WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Produkcją i dystrybucją wody pitnej oraz obsługą sieci sanitarnej na terenie gminy zajmuje się Gminny Zakład Komunalny w Grębowie. Zakład został powołany Uchwałą Rady Gminy nr XIV/112/00, z dnia 30 października 2000 roku i prowadzi działalność od 1 listopada 2000 roku. Zbiórką i zagospodarowaniem odpadów komunalnych w gminie Grębów zajmuje się Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. ze Stalowej Woli. Zakład został wyłoniony w drodze przetargu w 2013 r. i zgodnie z umową obsługuje gminę od dnia 01.07.2013 r. do 31.12.2015 r. W 2015 r. zostanie ogłoszony kolejny przetarg na wykonawcę zbiórki i zagospodarowania odpadów komunalnych w gminie.

Teren gminy Grębów posiada sieć wodociągową zaopatrywaną z ujęć Studzieniec I i II oraz ujęcia Klonowe. Łączna długość sieci wodociągowej (bez przyłączy do budynków) na dzień 30 czerwca 2015 roku wynosi 171,959 km.

Tabela 23. Wodociągi i kanalizacja w gminie Grębów – stan na 30.06.2015 r.

Wyszczególnienie	Długość sieci (bez przyłączy) w m.b.		Zużycie wody w gosp. domowych	
	wodociągi	kanalizacja	w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
Gmina Grębów	171 959	135 220	200,04	20,2

Źródło: Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

W roku 2014 średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych gminy Grębów, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wyniosło 20,2 m³ i było o 0,5 m³ wyższe w stosunku do roku 2013. Systematyczny wzrost dostarczanej wody jest obserwowany w gminie od roku 2012, gdy dostarczano gospodarstwom domowym 182,9 dam³.

Gmina Grębów pozyskuje środki zewnętrzne na rozbudowę i modernizację infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Dzięki realizacji w latach 2011–2013 projektu inwestycyjnego pn. „Modernizacja ujęcia i stacji uzdatniania wody w miejscowości Wydrza, gmina Grębów wraz z budową sieci wodociągowej – Osiedla Jamnica i Krawce”, wybudowano 8,377 km sieci wodociągowej. Nowe odcinki powstały w miejscowości Jamnica 6,327 km oraz Krawce 2,05 km, wybudowano również 320 m.b. przyłączy w obu sołectwach. Realizacja projektu umożliwiła również zmodernizowanie stacji uzdatniania wody w Wydrzy oraz wykonanie pierwszej na terenie gminy przepompowni wody pitnej w miejscowości Jamnica.

Tabela 24. Długość sieci wodociągowej i roczne zużycie wody w poszczególnych sołectwach gminy Grębów – stan na 30.06.2015 r.

Sołectwo	Długość sieci wodociągowej w m.b.	Roczne zużycie wody w m ³	Liczba mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej
Grębów-Zapolednik	4500	8914	469
Żupawa	13 953	15 593	880
Zabrze	12 200	17 978	918
Wydrza	36 400	25 234	1252
Stale	23 243	40 745	1988
Grębów	29 200	61 109	2549
Jamnica	23 058	15 847	687
Krawce	20 719	15 741	781
Poręby Furmańskie	8686	7796	381
SUMA	171 959	200 043	9905

Źródło: Gminny Zakład Komunalny w Grębowie, 2015 r.

Na dzień 30 czerwca 2015 roku z sieci wodociągowej korzystało 9905 mieszkańców, co stanowi 100,0% populacji gminy Grębów. Systematycznie wzrasta również liczba przyłączy do sieci, prowadzonych głównie od nowych budynków mieszkalnych, powstających w obrębie gminy.

Tabela 25. Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – stan na 30.06.2015 r.

Liczba przyłączy wodociągowych	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Grębów	2435	2509	2542	2576	2609

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Gminny Zakład Komunalny w Grębowie, 2015 r.

Pierwsze odcinki sieci kanalizacyjnej wybudowane zostały w 2000 roku, wraz z biologiczno-mechaniczną oczyszczalnią ścieków w Grębowie. W ramach konsekwentnie realizowanej rozbudowy sieci kanalizacyjnej, do chwili obecnej oddano do użytku 78 przepompowni ścieków.

Tabela 26. Liczba przepompowni ścieków w gminie Grębów i daty ich oddania – stan na 30.06.2015 r.

Sołectwo	Rok oddania przepompowni	Ilość oddanych przepompowni
Grębów	2004	3
Grębów	2005	6
Grębów	2006	3
Jamnica	2007	13
Stale	2007	12
Wydrza	2011	11
Krawce	2011	15
Stale	2011	5
Żupawa	2015	10
SUMA		78

Źródło: Gminny Zakład Gospodarki w Grębowie, 2015 r.

W latach 2009–2011 gmina Grębów realizowała projekt inwestycyjny pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Krawce, Wydrza, Stale Siedlisko”. W ramach projektu wybudowano 51,756 km kanalizacji sanitarnej, 617 przyłączy oraz 31 przepompowni sieciowych. Kanalizacja, w układzie grawitacyjno-tłocznym, odprowadza ścieki do istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Grębów. W czerwcu 2015 roku zakończono budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żupawa, w ramach projektu inwestycyjnego pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej

w miejscowości Żupawa”, dofinansowanego z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020. Projekt umożliwił wybudowanie 12,820 km sieci sanitarnej oraz 10 przepompowni ścieków.

Tabela 27. Długość sieci kanalizacyjnej i roczne zużycie wody w poszczególnych sołectwach gminy Grębów – stan na 30.06.2015 r.

Sołectwo	Długość sieci kanalizacyjnej w m.b.	Roczna ilość odprowadzanych ścieków w m ³	Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej
Grębów-Zapolednik	0	0	0
Żupawa	12 820	0	0
Zabrnice	0	0	0
Wydrza	24 920	15 521	802
Stale	36 110	29 963	1352
Grębów	31 000	52 663	2167
Jamnica	13 190	12 401	584
Krawce	17 180	8042	438
Poręby Furmańskie	0	0	0
SUMA	135 220	155 733	5343

Źródło: Gminny Zakład Komunalny w Grębowie, 2015 r.

Łączna długość sieci sanitarnej w gminie wynosi 135,22 km, z czego prawie 13-kilometrowy odcinek w miejscowości Żupawa został odebrany w czerwcu 2015 roku i trwa proces podpisywania umów odbioru nieczystości z mieszkańcami. Na dzień 30 czerwca 2015 roku 54,2% mieszkańców gminy Grębów korzystało z sieci kanalizacyjnej.

W latach 2010–2011 zrealizowano projekt pn. „Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Grębowie”, co umożliwiło zwiększenie przepustowości oczyszczalni do 1100 m³ na dobę. Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Rzeszowie z gminnej oczyszczalni ścieków w 2013 roku korzystało 5 080 mieszkańców (tj. 51,56%), analogiczne dane w skali powiatu wskazują na 36 132 osoby (tj. 67,01%). W roku 2014 na terenie gminy Grębów funkcjonowały cztery oczyszczalnie przydomowe.

Systematycznie zwiększana jest liczba przyłączy kanalizacyjnych w gminie. Przykładem wsparcia tego procesu jest projekt pn. „Doprojektowanie i dobudowa odcinków kanalizacji na terenie Gminy Grębów”, zrealizowany w 2013 roku za kwotę 79 335,00 zł. W ramach projektu zaprojektowano i wykonano, w miejscach utrudnionego bądź niemożliwego podłączenia, 869 m.b. sieci kanalizacji sanitarnej, odpowiednio w miejscowościach Wydrza 406 m.b., Krawce 70 m.b., Stale 83 m.b. oraz Stale Siedlisko 310 m.b. W ramach projektu „Modernizacja ujęcia i stacji uzdatniania wody w miejscowości

Wydrza, gmina Grębów wraz z budową sieci wodociągowej – Osiedla Jamnica i Krawce” wybudowano 231 m.b. przyłączy w miejscowości Jamnica oraz 89 m.b. przyłączy w miejscowości Krawce.

Tabela 28. Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – stan na 30.06.2015 r.

Liczba przyłączy kanalizacyjnych	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Grębów	890	989	1 085	1 318	1483

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Gminny Zakład Komunalny w Grębowie, 2015 r.

W ostatnich pięciu latach liczba przyłączy kanalizacyjnych zwiększyła się o 66%, z 890 w roku 2010 do 1483 w roku 2014. Obecnie gmina skanalizowana jest w około 70%, a poprawa tego wskaźnika stanowi wyzwanie inwestycyjne na kolejne lata. Wciąż bez dostępu do kanalizacji pozostają sołectwa Grębów-Zapolednik, Zabrze oraz Poręby Furmańskie. Bez dostępu do sieci sanitarnej pozostają również mieszkańcy nowo wybudowanych osiedli mieszkaniowych, m.in. w sołectwie Jamnica, Krawce.

2.5.4. ELEKTROENERGETYKA

Obszar gminy Grębów zasilany jest poprzez linie wysokiego napięcia:

- 110 kV „Chmielów–Olendry”;
- 110 kV „Chmielów–Tarnobrzeg”;
- 110 kV „Stalowa Wola Miasto–Olendry”;
- 110 kV „Stalowa Wola Posanie–Olendry”.

Przez gminę Grębów przebiegają tranzytem dwie linie wysokiego napięcia:

- linia najwyższego napięcia 220 kV „Chmielów–Stalowa Wola”;
- linia wysokiego napięcia 110 kV „Chmielów–Tarnobrzeg”.

Gmina zasilana jest w energię elektryczną średniego napięcia 15 kV poprzez GPZ 110/15 kV Olendry, znajdujący się na jej obszarze oraz z punktów i rozdzielni zlokalizowanych poza terenem administracyjnym gminy:

- Główny Punkt Zasilania 110/15 kV Olendry;
- Główny Punkt Zasilania 110/15 kV Tarnobrzeg;
- Główny Punkt Zasilania 110/15 kV Stalowa Wola – Posanie.

Do przesyłu energii wykorzystywane są linie magistralne 15 kV „Tarnobrzeg–Rozwadów” oraz 15 kV „Trześć–Sokolniki”. Linia 15 kV „Tarnobrzeg–Rozwadów” stanowi podstawowy układ zasilający miejscowości Grębów, Stale, Żupawa, Wydrza, Krawce oraz Jamnica, natomiast Poręby Furmańskie zasilane są poprzez linię 15 kV „Trześć–Sokolniki”. Długość linii stanowiących majątek operatora systemu dystrybucyjnego (PGE Dystrybucja) wynosi:

- linie średniego napięcia – 115,1 km;
- linie niskiego napięcia – 141,3 km.

Ważnym elementem sieci elektroenergetycznej gminy są stacje transformatorowe 15/0,4 kV, których łącznie w gminie znajduje się 58.

Istniejąca sieć elektroenergetyczna pokrywa w 100% potrzeby zasilania w energię elektryczną wszystkich odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy Grębów.

2.5.5. GAZOWNICTWO I CIEPŁOWNICTWO

Całkowita długość sieci gazowej w gminie, na dzień 31 grudnia 2014 roku, wynosi 169,442 km. Gmina zasilana jest w gaz poprzez sieć przesyłową relacji Sandomierz–Stalowa Wola, o długości w obrębie gminy 11,452 km. Na terenie poszczególnych miejscowości gaz rozprowadzany jest siecią rozdzielczą średniego ciśnienia o łącznej długości 157,990 km.

Tabela 29. Długość sieci gazowej w poszczególnych sołectwach – stan na dzień 31.12.2014 r.

Lp.	Sołectwo	Długość sieci gazowej w m.b.
1.	Grębów	42 061
2.	Grębów-Zapolednik	4330
3.	Jamnica	15 039
4.	Krawce	17 156
5.	Poręby Furmańskie	7045
6.	Stale	23 664
7.	Wydrza	22 333
8.	Zabrze	15 618
9.	Żupawa	10 744
SUMA:		157 990

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Rejon Dystrybucji Gazu w Tarnobrzegu, 2015 r.

Liczba przyłączy gazu systematycznie wzrasta; na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 2686.

Tabela 30. Czynne przyłącza gazu do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w gminie Grębów – stan na dzień 31.12.2014 r.

Liczba przyłączy gazu	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Grębów	2 603	2 629	2 652	2 672	2 686

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Rejon Dystrybucji Gazu w Tarnobrzegu, 2015 r.

Geograficzny rozkład przyłączy jest proporcjonalny do długości sieci gazowniczej, najwięcej przyłączy – 737, o łącznej długości 12,676 km, występuje w sołectwie Grębów, gdzie jednocześnie jest najdłuższy, ponad 42-kilometrowy odcinek sieci gazowniczej.

Tabela 31. Liczba i łączna długość przyłączy w gminie Grębów, w rozbiciu na poszczególne sołectwa – stan na dzień 31.12.2014 r.

Lp.	Sołectwo	Ilość przyłączy	Długość przyłączy
1.	Grębów	737	12676
2.	Grębów-Zapolednik	71	2578
3.	Jamnica	193	1730
4.	Krawce	184	10898
5.	Poręby Furmańskie	118	2083
6.	Stale	525	16557
7.	Wydrza	379	9048
8.	Zabrze	266	4696
9.	Żupawa	213	5010
SUMA:		2686	65276

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Rejon Dystrybucji Gazu w Tarnobrzegu, 2015 r.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku 4249 mieszkańców gminy Grębów, tj. 43,1%, korzystało z sieci gazowej. Poziom zabezpieczenia potrzeb mieszkańców gminy w zakresie gazownictwa jest wystarczający.

W gminie Grębów ze względu na uwarunkowania lokalne nie istnieje centralny system produkcji i dystrybucji ciepła obsługujący skupiska domostw, obiektów usługowych i przemysłowych. Produkcja ciepła w poszczególnych gospodarstwach domowych oraz budynkach instytucjonalnych odbywa się za pomocą kotłowni zlokalizowanych bezpośrednio w tych obiektach. Są to z reguły kotłownie i piece opalane paliwem stałym, tj. węglem, drzewem.

WNIOSKI:

- Na terenie gminy Grębów istnieje rozwinięta sieć dróg,
- Wszyscy mieszkańcy gminy posiadają dostęp do sieci wodociągowej,
- Gmina jest skanalizowana w około 70%, całkowity brak sieci sanitarnej w sołectwach Grębów-Zapolednik, Zabrze oraz Poręby Furmaskie,
- W gminie jest niskie nasycenie usług dostępu do Internetu szerokopasmowego,
- Istniejąca sieć elektroenergetyczna pokrywa w 100% zapotrzebowanie mieszkańców gminy,
- Poziom zabezpieczenia mieszkańców gminy w zakresie gazownictwa i ciepłownictwa jest wystarczający.

2.6. KULTURA I TURYSTYKA

2.6.1. WALORY TURYSTYCZNO-PRZYRODNICZE I BAZA REKREACYJNO-SPORTOWA

Dziedzictwo kulturowe, środowisko przyrodnicze oraz promocja zdrowego stylu życia stanowią ważny aspekt sektora turystycznego gminy. Prowadzenie aktywnej formy wypoczynku staje się coraz bardziej popularną i pożądaną przez mieszkańców oraz odwiedzających formą spędzania wolnego czasu.

Dzięki licznym walorom geograficzno-przyrodniczym środowiska oraz zabytkom architektury obszar gminy posiada szczególne preferencje do rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku. O jakości walorów przyrodniczych świadczy krajobraz bogaty przede wszystkim w liczne tereny leśne. W okolicy znajduje się wiele akwenów wodnych, które powstały w wyniku pogórnich wykopalisk. Odpowiednie zagospodarowanie i inwestycja w te tereny pozwoliłyby na zwiększenie atrakcyjności gminy, a co za tym idzie na przyciągnięcie turystów. Baza noclegowa i usługowo-gastronomiczna nie jest rozbudowana, odpowiednio do niewielkiego zapotrzebowania na tego rodzaju usługi. Na terenie gminy nie znajdują się żadne ośrodki świadczące usługi hotelarskie. Funkcjonuje natomiast kilka lokali gastronomicznych.

Gmina posiada wiele urokliwych miejsc, interesujących zakątków zachęcających swym wyglądem i ciekawą historią do zwiedzania. Do tych najbardziej godnych uwagi warto zaliczyć:

- kościół parafialny pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika;
- kaplicę cmentarną;
- zespół pałacowo-parkowy;
- pałac w Grębowie;
- kapliczkę przydrożną w Stalach.

Gmina posiada warunki do aktywnego i przyjemnego wypoczynku oraz sprzyja rozwojowi gospodarstw agroturystycznych. Budowa ścieżek rowerowych umożliwiających aktywne zwiedzanie mogłaby zachęcić mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu, potencjalnych turystów natomiast do odwiedzenia tego terenu. W związku z tym władze lokalne zdecydowały, że 2 mln złotych pozyskanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020 przeznaczonych zostanie na rozbudowę infrastruktury rowerowej.

Sport i aktywne spędzanie czasu odgrywają istotną rolę w życiu mieszkańców, dlatego Urząd Gminy wspiera rozwój infrastruktury sportowej oraz organizacje promujące taki styl życia. Początkiem 2015 roku wójt wydał decyzję dotyczącą przyznania dotacji na realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Na jej podstawie przekazano środki finansowe, w łącznej kwocie 195 000,00 zł, sześciu klubom:

- LZS „Słowianin” Grębów
- LZS Wydrza
- WKS Zabrze
- TS Stale
- KS Żupawa
- UKS „Refleks” Żupawa.

W ostatnich latach na inwestycje w obiekty sportowe gminie udało się pozyskać kwotę blisko 548 656 zł ze środków unijnych. Pieniądze te pozwoliły między innymi na wybudowanie:

- boiska wielofunkcyjnego w Jamnicy;
- boisk sportowych w Krawcach, Zabrze i Żupawie.

Zrealizowano inwestycje „Moje Boisko Orlik 2012” w Grębowie, Stalach i Wydrzy, za łączną kwotę blisko 3 084 578,88 mln złotych. Na terenie tych obiektów realizowany jest program „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”, którego głównym celem jest zagwarantowanie nieodpłatnego dostępu do tych obiektów jak największej grupie mieszkańców. „Orliki” to miejsca licznych turniejów i zabaw sportowych najmłodszych, jak i starszych zawodników. Program umożliwia sfinansowanie w 50% wynagrodzenie animatorów ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki. Pozostałe 50% pochodzi ze środków gminnych.

We wszystkich miejscowościach gminy Grębów, za łączną kwotę 117 320,0 zł, stworzono place zabaw dla najmłodszych mieszkańców.

Dzieci klas pierwszych ze szkół podstawowych w miejscowościach Stale, Zabrze oraz szkole podstawowej w Grębowie ulokowanej w przysiółku Zapolebnik objęte zostały programem „Mały Mistrz”. Program finansowany jest przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, Samorząd Województwa Podkarpackiego oraz Gminę Grębów. „Mały Mistrz”, opierający się na sześciu zasadniczych blokach sportowych: gimnastyk-tancerz, lekkoatleta, pływak, piłkarz, rowerzysta-turysta, saneczkarz-narciarz-łyżwiarz, ma na celu promowanie i zachęcanie młodzieży do aktywności fizycznej. Program wspiera wychowawców klas I-III oraz nauczycieli wychowania fizycznego w opracowywaniu programu zajęć zgodnego z nową podstawą programową. Ponadto „Mały Mistrz” pomaga realizować aktywny monitoring stanu zdrowia i sprawności fizycznej uczniów oraz integrować zajęcia ruchowe z innymi obowiązkami szkolnymi.

Rysunek 11. „Moje Boisko Orlik 2012”, Grębów

Źródło: Gmina Grębów

2.6.2. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Działalność kulturalna rejonu sięga XIX wieku, kiedy to Feliks Dolański ufundował budynek ratusza w środkowej części rynku Grębowa. Początkowo w budynku mieściła się karczma „Propinacya” oraz kilka sklepów żydowskich; w kolejnych latach został on przekształcony w teatr.

Dziś gmina Grębów może poszczycić się najwyższą w powiecie tarnobrzesckim liczbą zespołów obrzędowych i folklorystycznych. Aktywnie działa Gminne Centrum Kultury w Grębowie, animując i wspierając inicjatywy kulturalne. Centrum oferuje mieszkańcom: zajęcia teatralne, muzyczne, tenisa stołowego, karate, aerobik, zumbę, kółko plastyczne i breakdance. Największym dorobkiem artystycznym, jak i historycznym, mogą się pochwalić Koła Gospodyń Wiejskich. Te pierwowzory amatorskich ruchów kulturalnych, prężnie funkcjonują, włączając w swoje działania kolejne pokolenia Grębowian. Członkinie KGW, jako laureatki wielu konkursów i przeglądów artystycznych, stały się inicjatorkami kolejnych organizacji kulturalnych. Dzięki ich działalności powołane zostały zespoły folklorystyczne Wydrzowanie z Wydrzy, jak również zespoły śpiewacze Perełki i KGW Żupawa Grębowianki, Stalowianki i Jamniczanki. Kultura lasowiacka stanowi istotny aspekt w życiu kulturowym gminy.

Gminne Centrum Kultury jest inicjatorem licznych prezentacji artystycznych. Największą popularnością wśród mieszkańców cieszą się m.in.: Gminny Przegląd Kolęd i Pastorałek, Gminny Przegląd Mini-listy Przebojów, konkursy Wieńca Dożynkowego, wybory Miss i Mistera Lata, Powiatowe Pikniki Folkloru oraz Gminne Święto Dożynkowe, które uzyskało już rangę uroczystości gminnej.

W sołectwach Krawce, Wydrza, Jamnica, Zabrze, Stale i Żupawie funkcjonują Wiejskie Domy Kultury.

W roku 2013 ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego, pozyskanych w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”, za kwotę 138 907,11 zł zmodernizowano Dom Ludowy w Zabrze.

Od 1949 roku w Grębowie działa biblioteka publiczna, założona przez miejscowego nauczyciela Franciszka Gorczycę. W ciągu 65 lat funkcjonowania księgozbiór biblioteki znacząco się zwiększył, co pozwoliło utworzyć filie w miejscowościach Krawce, Stale, Wydrza i Zabrze. W przeciągu roku główna siedziba biblioteki oraz jej oddziały odwiedzane są przez ponad 1530 czytelników.

2.7. DOCHODY I WYDATKI GMINY

Budżet gminy to roczny plan dochodów i wydatków, uchwalany w formie uchwały budżetowej i stanowiący podstawę gospodarki finansowej gminy. Wysokość budżetu uzależniona jest od osiągniętych dochodów własnych oraz subwencji i pozyskanych środków zewnętrznych.

2.7.1. DOCHODY GMINY

W latach 2010–2014 poziom dochodów gminy Grębów wahał się. W latach 2011–2012 dochody ogółem wzrastały, natomiast w 2013 roku spadły w stosunku do roku poprzedniego o 15%. W roku 2014 tendencja jednak się odwróciła i dochody znów wzrosły, w stosunku do poprzedniego roku o 5%.

Tabela 32. Źródła dochodów gminy Grębów w latach 2010–2014 w ujęciu kwotowym

Wyszczególnienie dochodów	Lata				
	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody razem	29 180 218,23	29 080 378,76	33 012 933,75	28 222 795,69	29 660 179,11
Subwencje ogólne	12 239 547,00	13 024 703,00	12 530 807,00	12 284 017,00	11 772 123,00
Dotacje celowe	8 795 276,89	7 217 601,13	7 827 133,49	6 966 077,77	7 313 282,54
Podatki	6 367 655,50	7 018 272,55	7 356 513,20	7 682 925,05	8 313 797,52
pozostałe	1 777 738,84	1 819 802,08	5 298 480,06	1 289 775,87	2 260 976,05

Źródło: BIP, Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

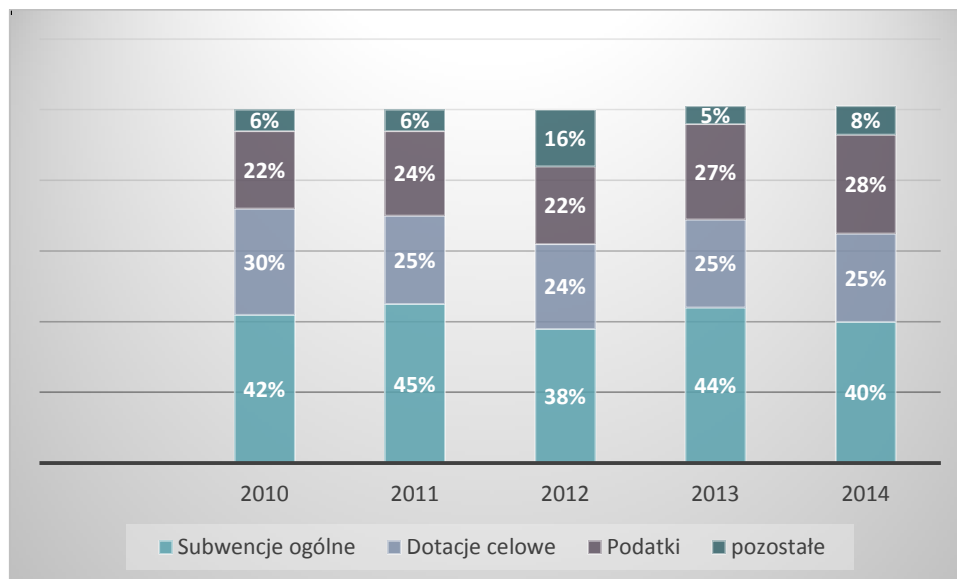
W ujęciu kwotowym w budżecie gminy Grębów największą część stanowi subwencja ogólna. W latach 2010–2011 ulegała ona zwiększeniu, natomiast od roku 2012 systematycznie się zmniejsza. W stosunku do roku 2011 subwencja zmniejszyła się blisko o 10%.

Istotną częścią środków, zasilającą budżet, jest dotacja celowa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami. W roku 2010 dotacja celowa wynosiła blisko 8800 tys. zł, a w roku 2014 była niższa w stosunku do roku 2010 o 17%.

Źródłem dochodów są również wpływy z podatku. W latach 2010–2014 dochody te stanowiły średnio około 25% dochodów ogółem. Należy zaznaczyć, iż w okresie tym dochody systematycznie wzrastały, średnio w stosunku do roku poprzedniego o 10%.

Wykres 17. Struktura dochodów budżetu gminy Grębów w latach 2010-2014 (w %)

Źródło: Urząd Gminy Grębów, opracowanie własne, 2015 r.

2.7.2. WYDATKI GMINY

Wydatki gminy Grębów w dużej mierze przeznaczone są na realizację zadań, do realizacji których gmina jest zobligowana na mocy ustawy.

W latach 2010–2014 poziom wydatków gminy Grębów wahał się. Wydatki ogółem w roku 2014 zmniejszyły się o 8% w stosunku do roku 2010.

Tabela 33. Źródła wydatków gminy Grębów w latach 2010–2014 w ujęciu kwotowym

Wyszczególnienie wydatków	Lata				
	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki razem	31714217,93	32489764,22	30385307,18	30543667,91	29175403,63
Rolnictwo i łowiectwo	218460,19	1480151,64	1614576,07	1717486,37	282 302,45
Leśnictwo	5506,00	39002,87	98432,79	70033,20	37 294,00
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	534094,50	488352,22	419343,55	488076,98	452 850,79
Transport i łączność	4236639,37	3327790,43	2502833,68	2297800,28	1 870 390,31
Gospodarka mieszkaniowa	189127,76	240220,33	339644,34	173494,60	188 079,60
Działalność usługowa	9266,55	55023,81	66838,98	50917,44	1 1810,36
Informatyka	0,00	25830,00	811,07	331900,00	136 763,34
Administracja publiczna	2423828,39	2721966,80	3086569,52	2952343,12	3 094 943,53
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	72228,00	21227,00	1660,00	1660,00	68 182,00

Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	587108,10	1158973,37	432602,86	338505,78	342 324,21
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	48645,27	55781,96	0,00	0,00	0,00
Obsługa długu publicznego	12693,15	56128,60	193244,15	171685,67	216 901,58
Różne rozliczenia	0,00	107501,00	0,00	90251,43	0,00
Oświata i wychowanie	10037762,28	10366327,98	11900342,04	12508463,21	11 911 816,09
Ochrona zdrowia	105338,71	89247,54	90050,59	108090,22	100 806,03
Pomoc społeczna	4559178,32	4908332,45	4991213,58	5018636,31	5 498 839,82
Edukacyjna opieka wychowawcza	171092,45	436257,03	294474,89	436447,01	729 814,59
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7397726,44	3369405,85	1150623,73	1987422,23	2 611 013,77
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	962713,25	1335910,32	1435604,07	1257204,75	1 332 621,38
Kultura fizyczna	142809,20	2206333,02	1766441,27	543249,31	288 649,78

Źródło: BIP, Urząd Gminy Grębów, 2015 r.

Najistotniejszą pozycję po stronie rozchodów stanowią wydatki na oświatę, przede wszystkim na utrzymanie szkół podstawowych i gimnazjum. W roku 2014 na ten cel wydano 11 911 816,09 zł, co stanowi 41% wszystkich wydatków. Jednocześnie jest to o ponad 3 mln zł więcej niż wynosi subwencja oświatowa, co oznacza, że część wydatków związanych z finansowaniem oświaty gmina pokrywa z innych środków niż subwencja oświatowa.

Znaczącą część wydatków stanowią też kwoty przeznaczone na wykonanie zadań z zakresu pomocy społecznej. W roku 2014 środki przeznaczone na ten cel stanowiły 19% ogółu wydatków. Większość tych środków przeznaczono na wypłaty świadczeń rodzinnych oraz zasiłków.

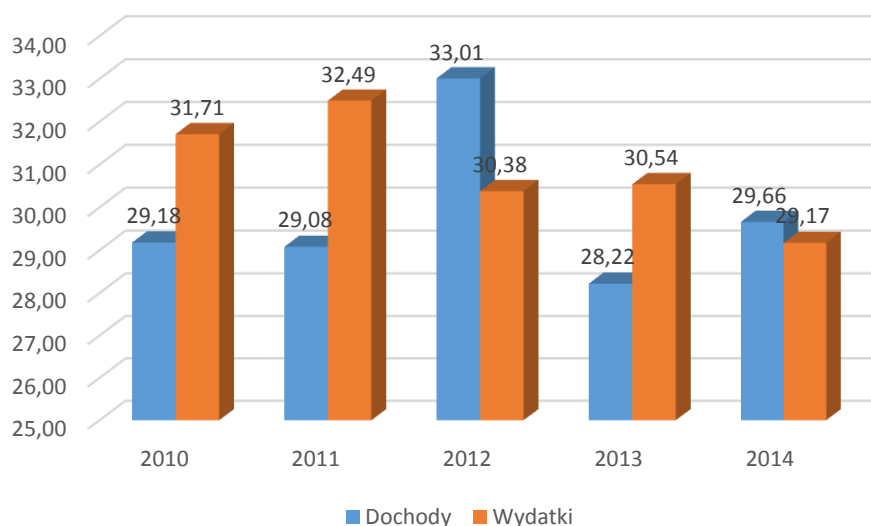
Trzecią, również istotną pozycję w budżecie stanowią wydatki związane z administracją publiczną, stanowiące 11% wydatków.

Wykres poniżej pokazuje dynamikę dochodów i wydatków budżetu gminy w latach 2010–2014. W latach 2010 i 2011 wydatki znacznie przeważały nad dochodami. W roku 2012 doszło do odwrócenia niekorzystnej sytuacji – dochody zdecydowanie przewyższyły roczne wydatki gminy. Sytuacja ta wynika z większych dochodów majątkowych gminy m.in. z otrzymania dotacji w ramach programów finansowanych ze środków europejskich. Niestety już w kolejnym roku wydatki ponownie znacząco przewyższyły dochody gminy. W roku 2014 sytuacja ponownie się odwróciła i dochody przewyższyły wydatki. Obserwowany w przeważającej liczbie analizowanych lat niekorzystny trend,

w którym wydatki gminy nie są równoważone przez wpływy, wynika przede wszystkim ze zbyt niskich w stosunku do potrzeb subwencji ogólnej i dotacji celowej przyznawanych gminie. Korzystne zmiany związane są natomiast z aktywnością władz samorządowych, podejmujących liczne i zakończone sukcesem próby pozyskania dofinansowania na realizację niezbędnych inwestycji.

Wykres 18. Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy Grębów w latach 2010–2014 (w mln zł.)

Źródło: Urząd Gminy Grębów, opracowanie własne, 2015 r.

Analizując budżet gminy Grębów należy zauważyć, że w latach 2010-2014 występują wahania wzrostowo-sпадkowe w kwocie ogólnej budżetu. Wahania te również występują w wydatkach inwestycyjnych. Przewiduje się jednak, że kolejne lata przyniosą wzrost nakładów inwestycyjnych, co przy udziale dodatkowych środków pomocowych Unii Europejskiej może być silnym impulsem do rozwoju gminy Grębów.

WNIOSKI

- Gmina Grębów dobrze wykorzystuje swoje możliwości inwestycyjne, co w sposób pozytywny wpływa na jej rozwój gospodarczy, w konsekwencji na poprawę jakości życia jej mieszkańców,
- Niepokojący jest niewystarczający poziom subwencji oświatowej na pokrycie wydatków związanych z oświatą i wychowaniem,
- Nastąpił wzrost wydatków bieżących w tym na pomoc społeczną.

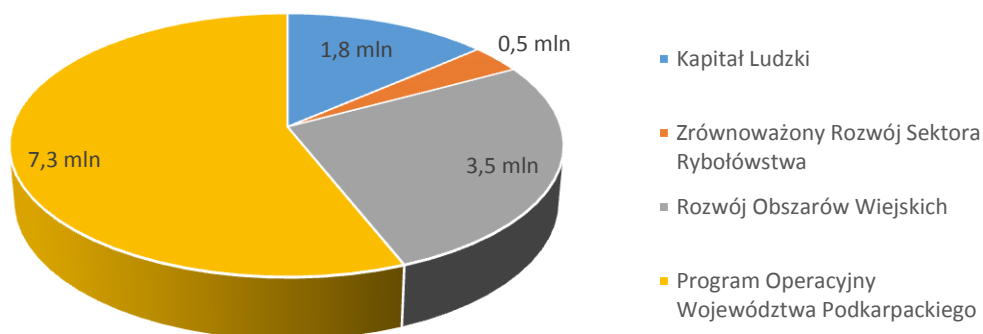
2.8. ABSORPCJA ŚRODKÓW Z FUNDUSZY UE W LATACH 2007–2013

Gmina Grębów wykazuje dużą aktywność w absorpcji środków UE. W latach 2007–2013 realizowała łącznie 27 projektów współfinansowanych z funduszy unijnych na łączną sumę 13 065 631,16 zł.

Największą liczbę projektów (10) o łącznej wartości dofinansowania ponad 3,5 mln złotych realizowano w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Na drugim miejscu pod względem liczby projektów (9) był Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), jednak realizowane w jego ramach projekty miały zdecydowanie niższą wartość – 1,8 mln złotych. Nieco mniej – 5 projektów – zrealizowano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 (RPO WP); na realizację 3 kolejnych natomiast pozyskano środki z Programu Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich (RYBY).

Pod względem wartości zrealizowanych projektów na pierwszym miejscu plasował się RPO WP – ponad 55%. Ponad 26% środków pomocowych pochodziło z Programu Obszarów Wiejskich, 14% z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, a 4% z Programu Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich.

Wykres 19. Wsparcie z funduszy Unijnych w podziale na Programy Operacyjne (PLN)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KSI SIMIK 2007–2013, Urząd Gminy Grębów, 2015

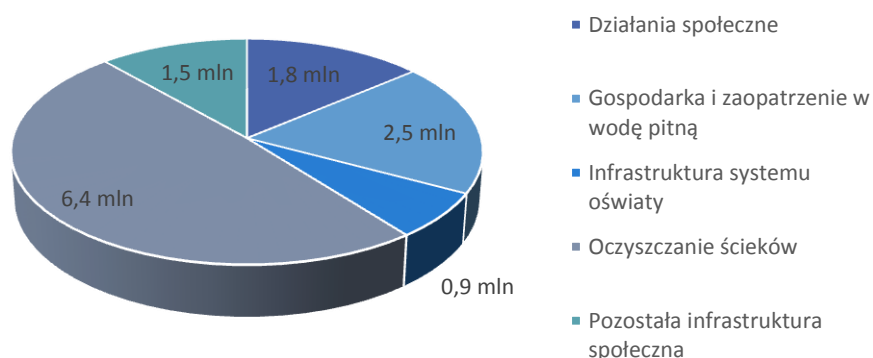
Najwyższą wartością charakteryzowały się projekty związane z budową i rozbudową sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, a także z infrastrukturą kulturalno-oświatową.

W podziale na sektory, na jakie pozyskano środki, sytuacja przedstawia się następująco: prawie 49% środków pozyskano na oczyszczanie ścieków, 19% na gospodarkę i zaopatrzenie w wodę, 14% na

działania społeczne, 11% na pozostałą infrastrukturę społeczną oraz 7% na infrastrukturę systemu oświaty.

Wykres 20. Wsparcie z Funduszy Unijnych w podziale na sektory (PLN)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KSI SIMIK 2007–2013, Urząd Gminy Grębów, 2015

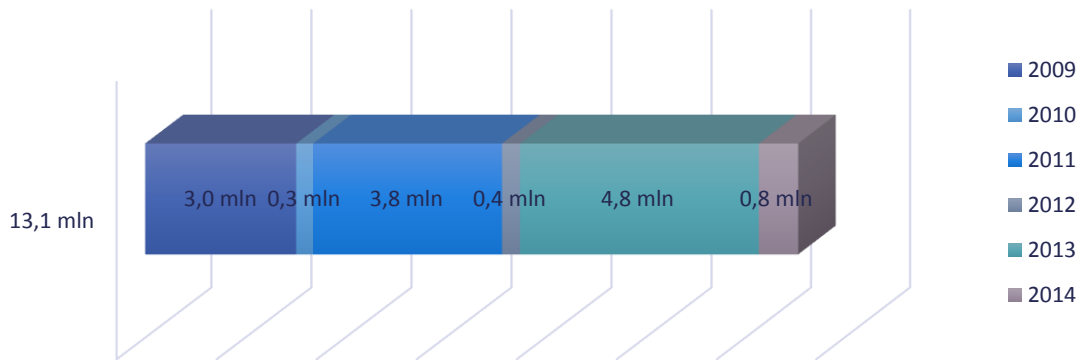
Najczęściej podejmowane działania były ukierunkowane na budowę i modernizację infrastruktury społecznej, przede wszystkim obiektów sportowych i oświatowych. Projekty obejmowały m.in. rozbudowę obiektów sportowych (przede wszystkim boisk sportowych) oraz rekreacyjnych (np. placów zabaw), i odnowa przestrzeni i obiektów użyteczności publicznej. Na drugim miejscu znalazły się projekty polegające na budowie oraz modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków.

Gmina realizowała również projekty dotyczące działań społecznych. Były to projekty szkoleniowe, aktywizujące i inne działania o charakterze nie inwestycyjnym. Do tej grupy należały m.in. liczne działania z zakresu wspierania aktywności mieszkańców na rynku pracy poprzez organizację szkoleń i staży, a także programy wyrównujące dla uczniów, stworzenie dwóch oddziałów przedszkolnych.

Przeprowadzona analiza pozyskanego wsparcia w latach 2007–2013 pozwala na wskazanie, w którym roku gmina pozyskała najwięcej wsparcia. Najwyższa absorpcja środków wystąpiła w latach: 2013 – 4,8 mln zł oraz 2011 – 3,8 mln zł, najniższa natomiast w roku 2010.

Wykres 21. Wsparcie z Funduszy Unijnych w podziale na lata (PLN) – według daty zawarcia umowy o dofinansowanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KSI SIMIK 2007–2013, Urząd Gminy Grębów, 2015

Aby wyliczyć wskaźnik absorpcji środków unijnych zastosowano wskaźnik względny, który będzie określał wielkość absorpcji na jednego mieszkańca. Wskaźnik ten ma postać ilorazu, gdzie w liczniku umieszczamy wielkość otrzymanego dofinansowania środków, w mianowniku zaś średnią liczbę ludności. Średnia liczba ludności liczona jest jako średnia arytmetyczna liczby ludności w latach 2007-2013 tj. okresu wieloletniego.

Gm. Grębów – 13,1 mln zł z UE

1337,05 zł z UE na jedną osobę

WNIOSKI

- W latach 2007–2013 gmina Grębów zrealizowała 27 projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej, o łącznej wartości 22,5 mln złotych, z czego 13,1 mln stanowił wkład UE,
- Wykorzystanie środków unijnych przyczyniło się do podniesienia poziomu życia mieszkańców poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną: kanalizację, wodociągi, szkoły i obiekty kultury,
- Gmina Grębów w kolejnych latach planuje pozyskiwać środki pomocowe w ramach wieloletnich planów finansowych.

3. ANKIETA - ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY GRĘBÓW

W badaniu ankietowym możliwość udziału mieli wszyscy chętni mieszkańcy Gminy Grębów. W celu ułatwienia im udziału w badaniu, ankieta została przygotowana i udostępniona zarówno w wersji papierowej, jak i elektronicznej. Papierowe egzemplarze dostępne były w Urzędzie Gminy Grębów, wersja elektroniczna została udostępniona w Internecie, o czym poinformowano społeczność lokalną m.in. poprzez stronę internetową gminy. Ponadto o prowadzonych badaniach ankietowych w ramach prac nad strategią Gminy Grębów na lata 2016-2023 poinformowano mieszkańców podczas Dni Grębowa, które odbyły się w terminie 11-12 lipca 2015 r.

Analiza wyników metryczki zawartej w ankiecie przeprowadzonej w Gminie Grębów.

Płeć: Kobieta Mężczyzna

Wiek:

☐ do 24 lat	☐ 45 – 54 lata
☐ 25 - 34 lata	☐ 55 – 64 lata
☐ 35 – 44 lata	☐ 65 lat i więcej

Wykształcenie: wyższe średnie zawodowe podstawowe

Zajęcie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

☐ uczeń/student	☐ pracownik fizyczny	☐ bezrobotny
☐ przedsiębiorca	☐ pracownik umysłowy	☐ emeryt/ rencista
☐ prac. usług, handlu, itp.	☐ rolnik	☐ inne:.....

Sołectwo:

☐ Grębów	☐ Poręby Furmańskie	☐ Żupawa
☐ Grębów-Zapolednik	☐ Stale	☐ inne:.....
☐ Jamnica	☐ Wydrza	
☐ Krawce	☐ Zabornie	

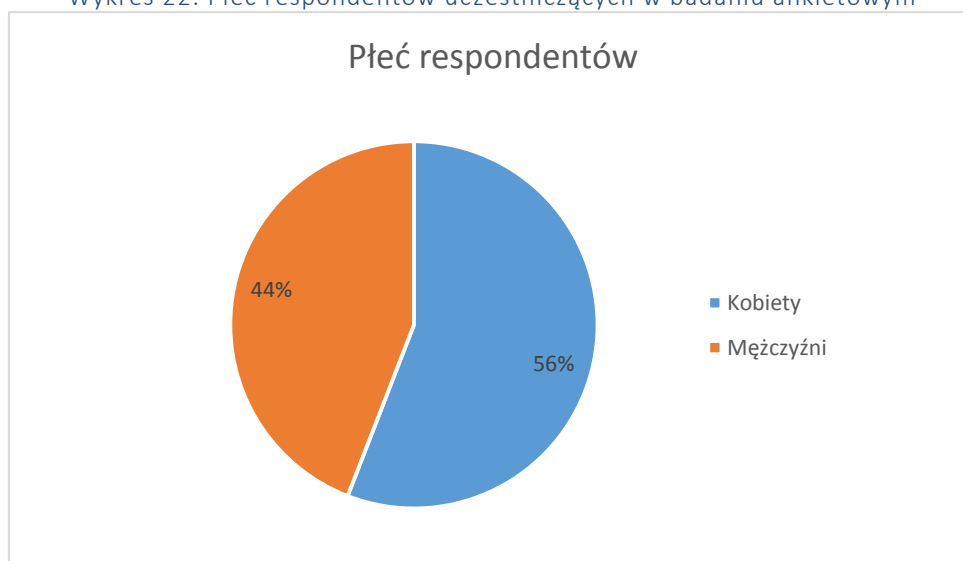
Czas zamieszkiwania w Gminie Grębów:

- krócej niż 10 lat ponad 10 lat

Wśród mieszkańców gminy uczestniczących w badaniu przeważały kobiety, które stanowiły 56% ankietowanych.

Wykres 22: Płeć respondentów uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Wykres 93: Wiek respondentów uczestniczących w badaniu ankietowym

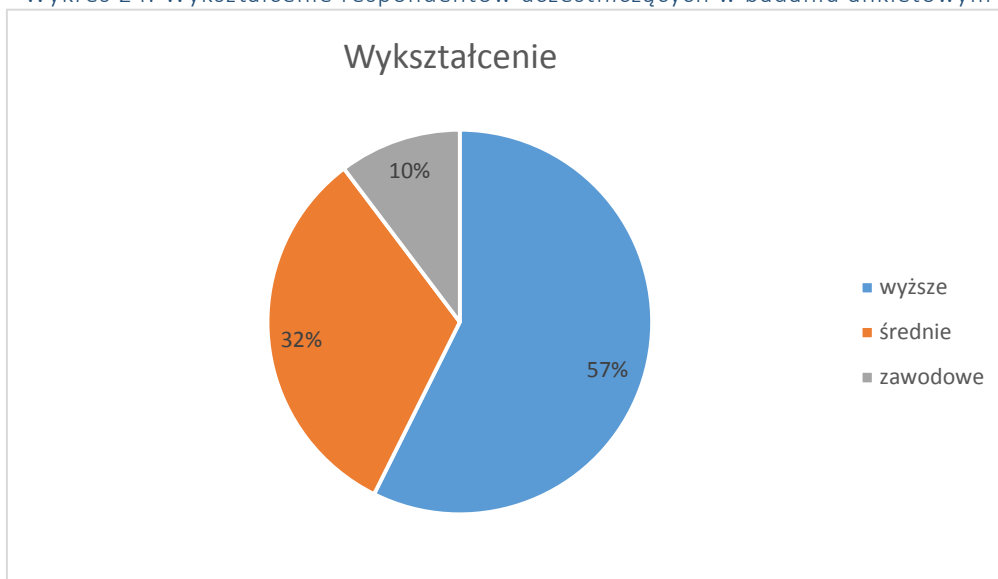

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Najliczniejszą grupą wiekową wśród respondentów były osoby w wieku 25-34 lata (35%) oraz osoby w wieku 45-54 lata (22%). Wśród badanych mieszkańców po 15% respondentów stanowiły osoby w wieku 35-44 lata oraz osoby w wieku do 24 lat. Osoby w wieku 55 lat i więcej reprezentowane były przez 9% ankietowanych, z czego mieszkańcy gminy w wieku powyżej 65 roku życia stanowiły 4% ankietowanych.

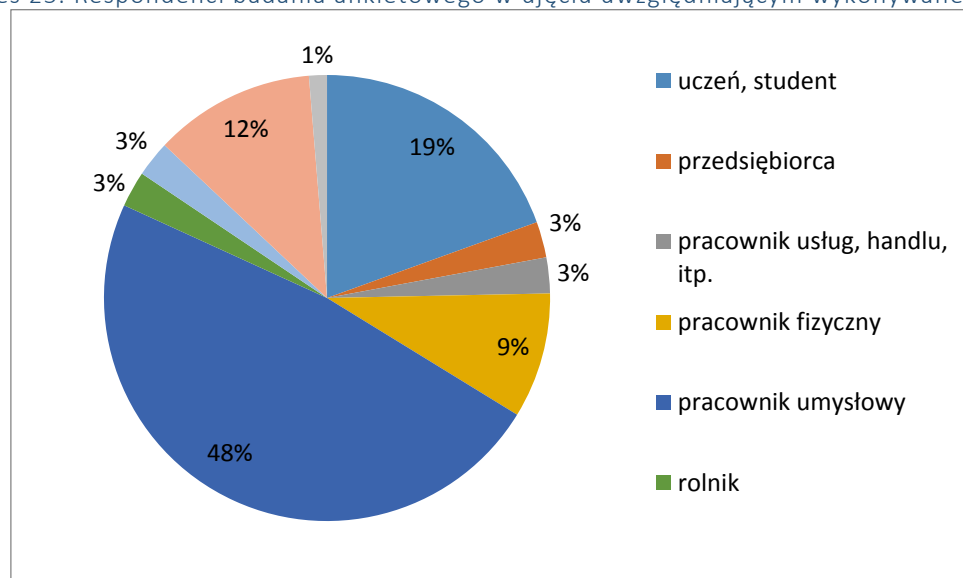
Wykres 24. Wykształcenie respondentów uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Analizując wykształcenie respondentów, najliczniejszą grupę ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (57%) oraz średnim (32%). Pozostali mieszkańcy gminy Grębów uczestniczący w badaniu posiadali wykształcenie zawodowe (10%).

Wykres 25. Respondenci badania ankietowego w ujęciu uwzględniającym wykonywane zajęcia

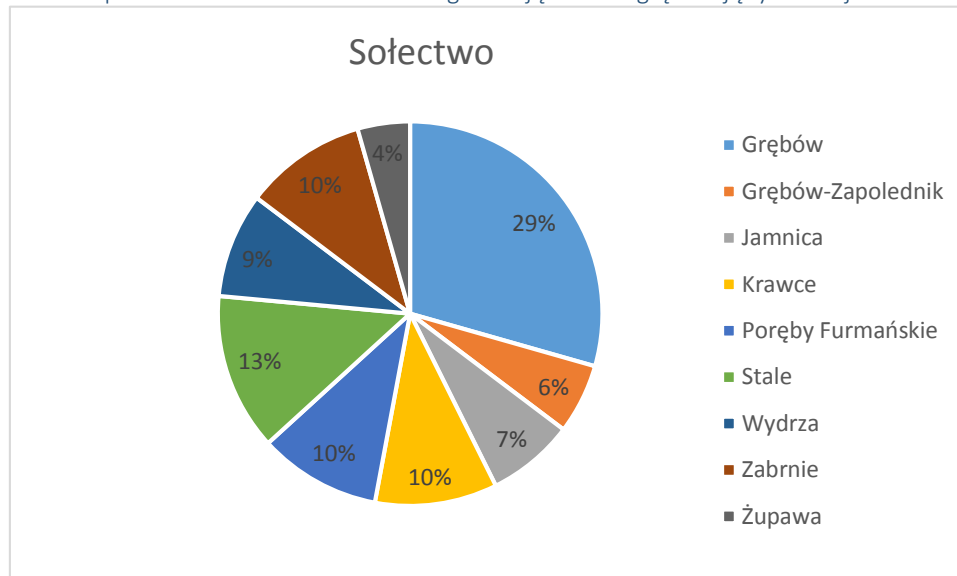

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Analizując uczestników badania pod względem wykonywanego zajęcia i pamiętając, iż ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, najliczniejszą grupę stanowili pracownicy umysłowi (48%), uczniowie oraz studenci (19%), emeryci i renciści (12%), a także pracownicy fizyczni (9%). Ponadto w badaniu uczestniczyli przedsiębiorcy (3%), rolnicy (3%), bezrobotni (3%), pracownicy usług, handlu itp. (3%).

Wykres 26: Respondenci badania ankietowego w ujęciu uwzględniającym miejsce zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

W badaniu udział wzięli mieszkańcy wszystkich sołectw gminy Grębów. Najliczniej reprezentowani byli mieszkańcy Grębowa, stanowiący 29% ankietowanych. Kolejnymi najliczniej reprezentowanymi sołectwami gminy były Stale (13%), Zabrnice (10%), Krawce (10%), Poręby Furmańskie (10%), Wydrza (9%), Żupawa (7%) oraz Grębów-Zapolednik (6%). Najmniej liczną grupą wśród respondentów stanowili mieszkańcy sołectwa Żupawa (4%).

Wśród uczestników badania ankietowego zdecydowanie przeważali wieloletni mieszkańcy gminy, stanowiąc 85% ankietowanych osób, pozostała część respondentów mieszka w gminie poniżej 10 lat.

Reasumując najczęściej na ankietę odpowiadali mieszkańcy gminy Grębów zatrudnieni jako pracownicy umysłowi, w wieku 25-34 lata, z wykształceniem wyższym, mieszkający w gminie powyżej 10 lat.

3.1. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE WPŁYWAJĄCE NA FUNKCJONOWANIE I ROZWÓJ GMINY

W przeprowadzonym badaniu ankietowym uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na rozwój gminy Grębów podzielono na cztery główne sfery, w których wyodrębniono szczegółowe aspekty:

- Sfera społeczna - 20 aspektów,
- Sfera środowiska przyrodniczego - 12 aspektów,

- Sfera gospodarki i rolnictwa - 13 aspektów,
- Sfera infrastruktury technicznej – 5 aspektów.

Analizie poddano czynniki wpływające na funkcjonowanie i rozwój gminy we wszystkich wskazanych sferach życia. Respondenci oceniali każdy ze wskazanych aspektów przyporządkowując mu wartości od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało zdecydowanie zły/zła, 2 raczej zły/zła, 3 przeciętny, 4 raczej dobry/dobra, a 5 bardzo dobry/dobra. Ponadto ankietowani wskazywali na istniejący trend danego czynnika, oceniając go jako wzrastający, stabilny bądź regresywny.

Poniższa analiza prezentuje uśrednione wyniki zebranych przy wykorzystaniu ankiet opinii mieszkańców gminy Grębów.

3.1.1. SFERA SPOŁECZNA

Wśród uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, wpływających na funkcjonowanie i rozwój gminy Grębów, w obrębie sfery społecznej w badaniu wyodrębniono dwadzieścia aspektów.

Tabela 34. Aspekty sfery społecznej gminy Grębów

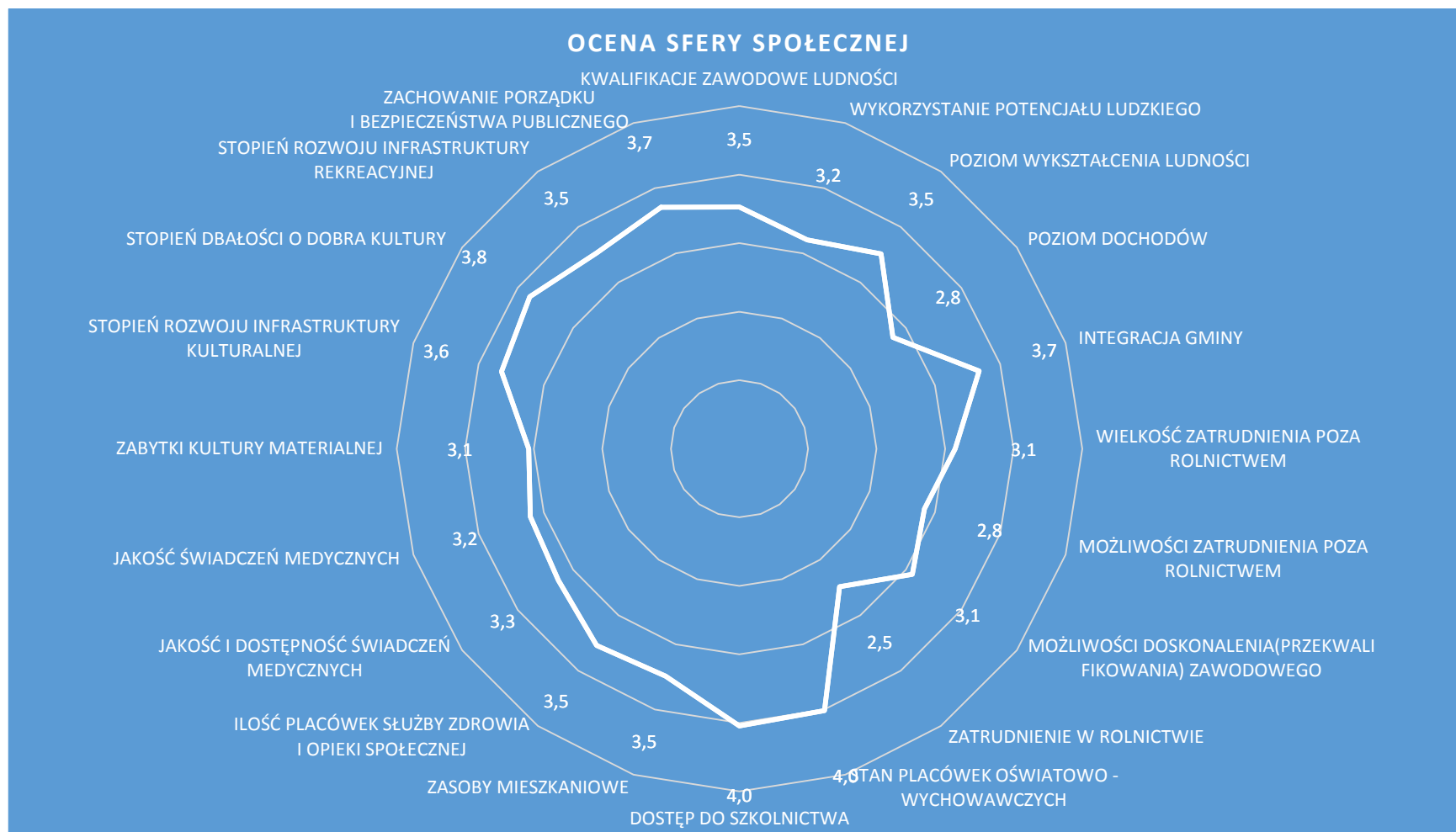
Lp.	Aspekty
1.	Kwalifikacje zawodowe ludności
2.	Wykorzystanie potencjału ludzkiego
3.	Poziom wykształcenia ludności
4.	Poziom dochodów
5.	Integracja gminy
6.	Wielkość zatrudnienia poza rolnictwem
7.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem
8.	Możliwości doskonalenia(przekwalifikowania) zawodowego
9.	Zatrudnienie w rolnictwie
10.	Stan placówek oświatowo - wychowawczych
11.	Dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego
12.	Zasoby mieszkaniowe
13.	Ilość placówek służby zdrowia i opieki społecznej
14.	Jakość i dostępność świadczeń medycznych
15.	Jakość świadczeń medycznych
16.	Zabytki kultury materialnej
17.	Stopień rozwoju infrastruktury kulturalnej
18.	Stopień dbałości o dobra kultury
19.	Stopień rozwoju infrastruktury rekreacyjnej
20.	Zachowanie porządku i bezpieczeństwa publicznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Poniższe wykresy prezentują uśrednione odpowiedzi respondentów oraz wskazane przez nich trendy zmian w okresie ostatnich pięciu lat.

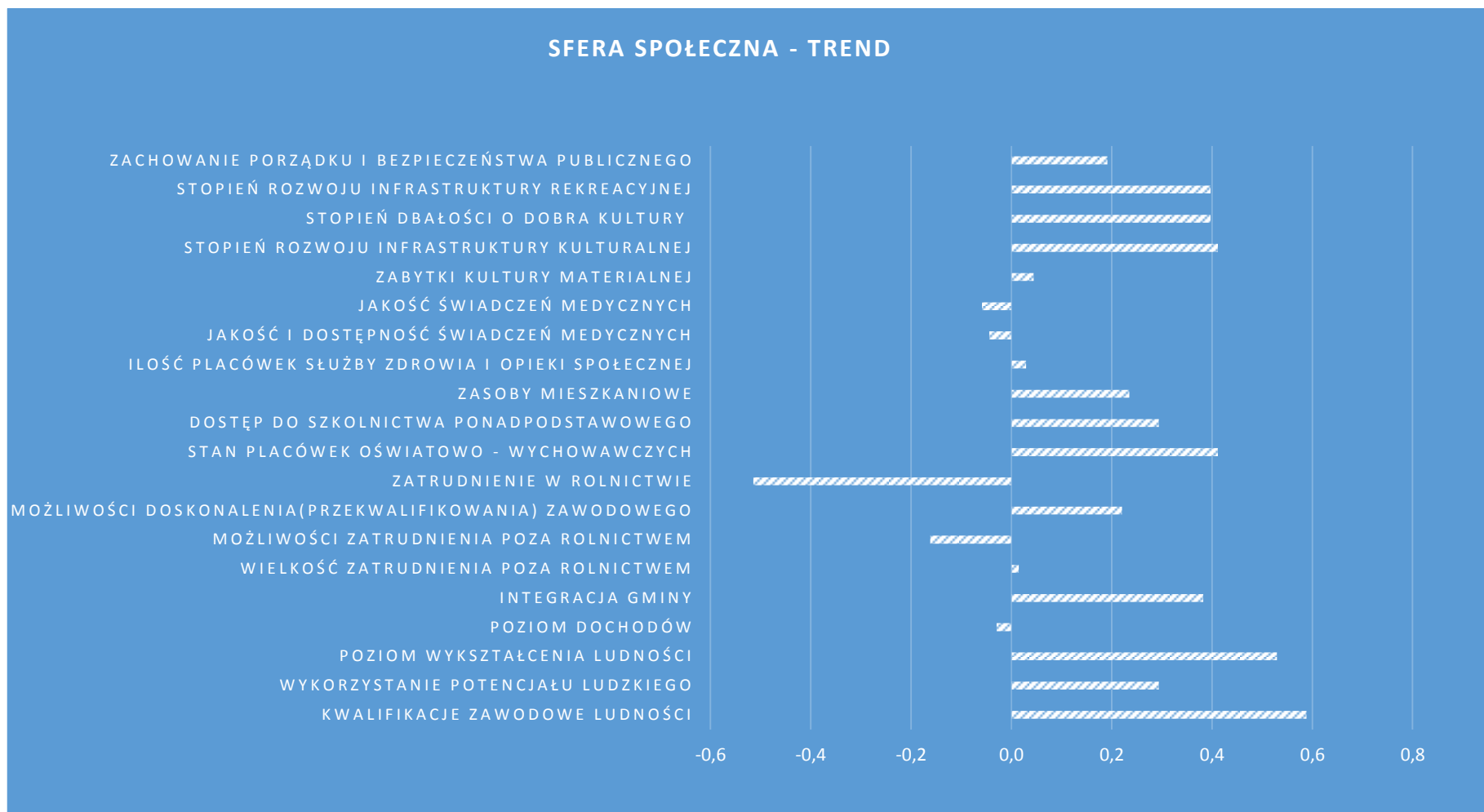
Wykres 27. Ocena sfery społecznej w gminie Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Wykres 28. Ocena trendów zmian w sferze społecznej w gminie Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Wśród uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na funkcjonowanie i rozwój gminy Grębów w obrębie sfery społecznej, mieszkańcy uczestniczący w badaniu, najlepiej ocenili stan placówek oświatowo-wychowawczych (4) oraz dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego (4). Jednocześnie w ciągu ostatnich pięciu lat respondenci wskazali widoczny trend wzrostowy obu tych czynników. Ankietowani docenili stopień dbałości o dobra kultury w gminie (3,8) oraz integrację społeczności lokalnej (3,7). Również w tych uwarunkowaniach wskazano wyraźną poprawę sytuacji w ostatnich latach. Badanie wskazało na wysoką ocenę mieszkańców zachowania porządku i bezpieczeństwa publicznego w gminie (3,7). Respondenci pozytywnie ocenili stopień rozwoju infrastruktury kulturalnej (3,6), kwalifikacje zawodowe i poziom wykształcenia ludności (3,5), dostępność zasobów mieszkaniowych (3,5) oraz ilość placówek służby zdrowia i opieki społecznej (3,5). Pomimo wystarczającej, zdaniem ankietowanych, ilości placówek medycznych, wskazano na spadającą w ostatnich latach jakość i dostępność świadczeń medycznych. Najbardziej w sferze społecznej, mieszkańcy gminy uczestniczący w badaniu, ocenili zatrudnienie w rolnictwie (2,5). Jednocześnie wskazali na bardzo widoczny regres trendu w ostatnich latach. Kolejnymi najmniej ocenionymi czynnikami są poziom dochodu mieszkańców (2,8) oraz możliwość znalezienia zatrudnienia poza rolnictwem w gminie (2,8). Respondenci wskazali na widoczny w ostatnich latach trend stagnacji w poziomie dochodu. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują również na trudności mieszkańców gminy w znalezieniu zatrudnienia poza rolnictwem oraz pogorszenie tej sytuacji w ostatnich latach.

3.1.2. SFERA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Wśród uwarunkowań sfery środowiska przyrodniczego wpływających na funkcjonowanie i rozwój gminy Grębów, respondenci oceniali dwanaście aspektów.

Tabela 35. Aspekty położenia i środowiska przyrodniczego gminy Grębów

Lp.	Aspekty
1.	Lokalizacja gminy
2.	Możliwości rozbudowy obiektów użyteczności publicznej
3.	Budownictwo indywidualne
4.	Połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy
5.	Połączenia komunikacyjne z otoczeniem zewnętrznym
6.	Związki funkcjonalne gminy z aglomeracjami miejskimi województwa
7.	Związki funkcjonalne z zagranicą
8.	Stan środowiska naturalnego
9.	Dbalność o środowisko naturalne
10.	Surowce mineralne
11.	Jakość gleb
12.	Walory turystyczno-krajobrazowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

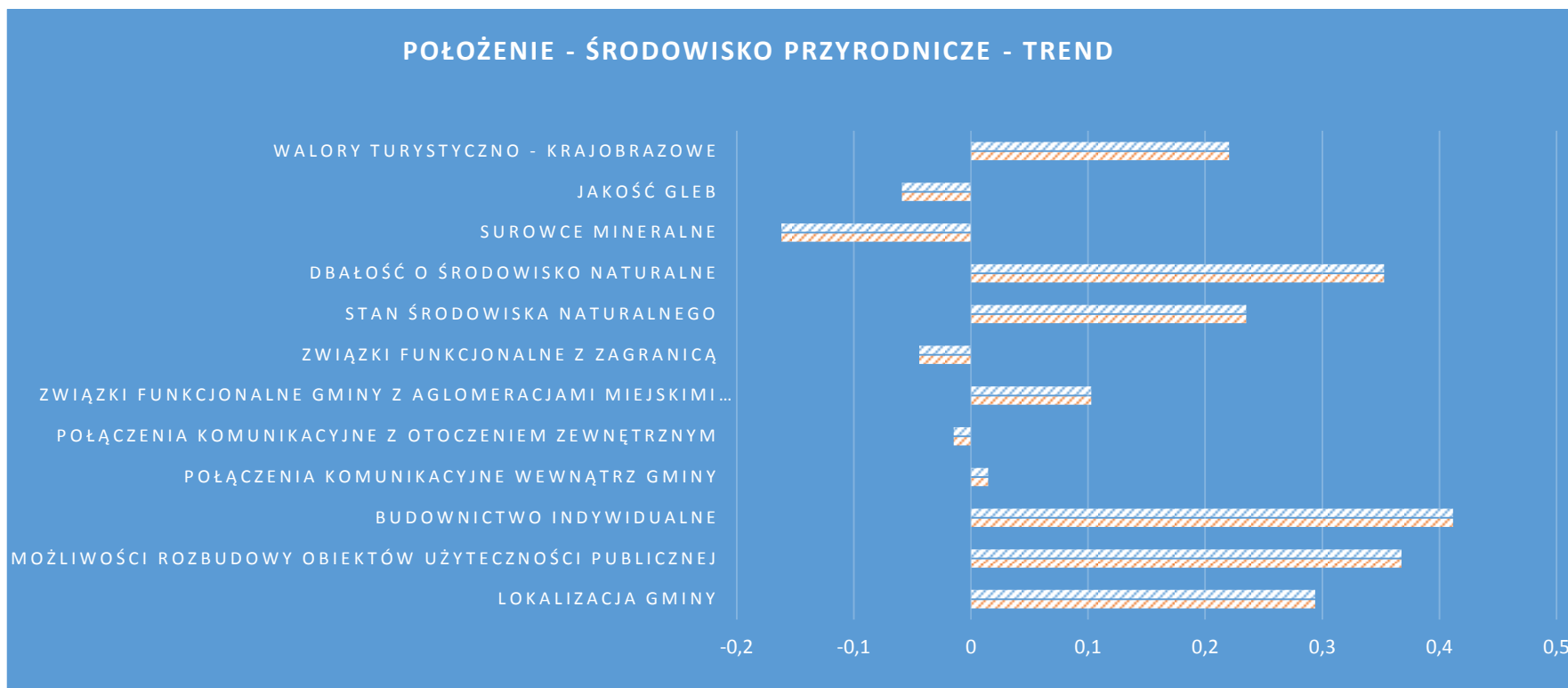
Wykres 29. Ocena położenia i środowiska przyrodniczego gminy Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Wykres 30. Ocena trendów zmian w zakresie położenia i środowiska przyrodniczego gminy Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Za najistotniejsze czynniki dla funkcjonowania i rozwoju gminy Grębów w sferze środowiska przyrodniczego, mieszkańcy biorący udział w badaniu, uznali lokalizację gminy (4,3), możliwości rozbudowy obiektów użyteczności publicznej (4,0) oraz rozwój budownictwa indywidualnego (4,0). Jednocześnie pozytywnie oceniono zmiany zachodzące w ostatnich latach w zakresie wskazanych aspektów. Respondenci pozytywnie ocenili stan oraz dbałość o środowisko naturalne w gminie (3,5), zarówno w chwili obecnej jak i na przełomie ostatnich lat. Pozytywnie oceniono również walory turystyczno-krajobrazowe, wskazując na trend wzrostowy tego aspektu środowiskowego gminy Grębów. Przeciętnie oceniono wewnętrzne połączenia komunikacyjne w gminie oraz połączenia komunikacyjne gminy z ościennymi ośrodkami miejskimi. Ponadto ankietowani wskazali na utrzymującą się stagnację z lekkim wskazaniem na pogorszenie w tym zakresie w ostatnich pięciu latach. Najbardziej oceniona została dostępność zasobów mineralnych w gminie oraz jakość występujących gleb. Analiza wyników ankiet wskazała na niewystarczające, zdaniem respondentów, związki funkcjonalne gminy Grębów z zagranicą i brak zmian w tym zakresie.

3.1.3. SFERA GOSPODARKI I ROLNICTWA

W grupie uwarunkowań sfery gospodarczej i rolniczej, uczestniczący w badaniu mieszkańcy gminy, oceniali trzynaście następujących aspektów.

Tabela 46: Ocena gospodarki i rolnictwa w gminie Grębów

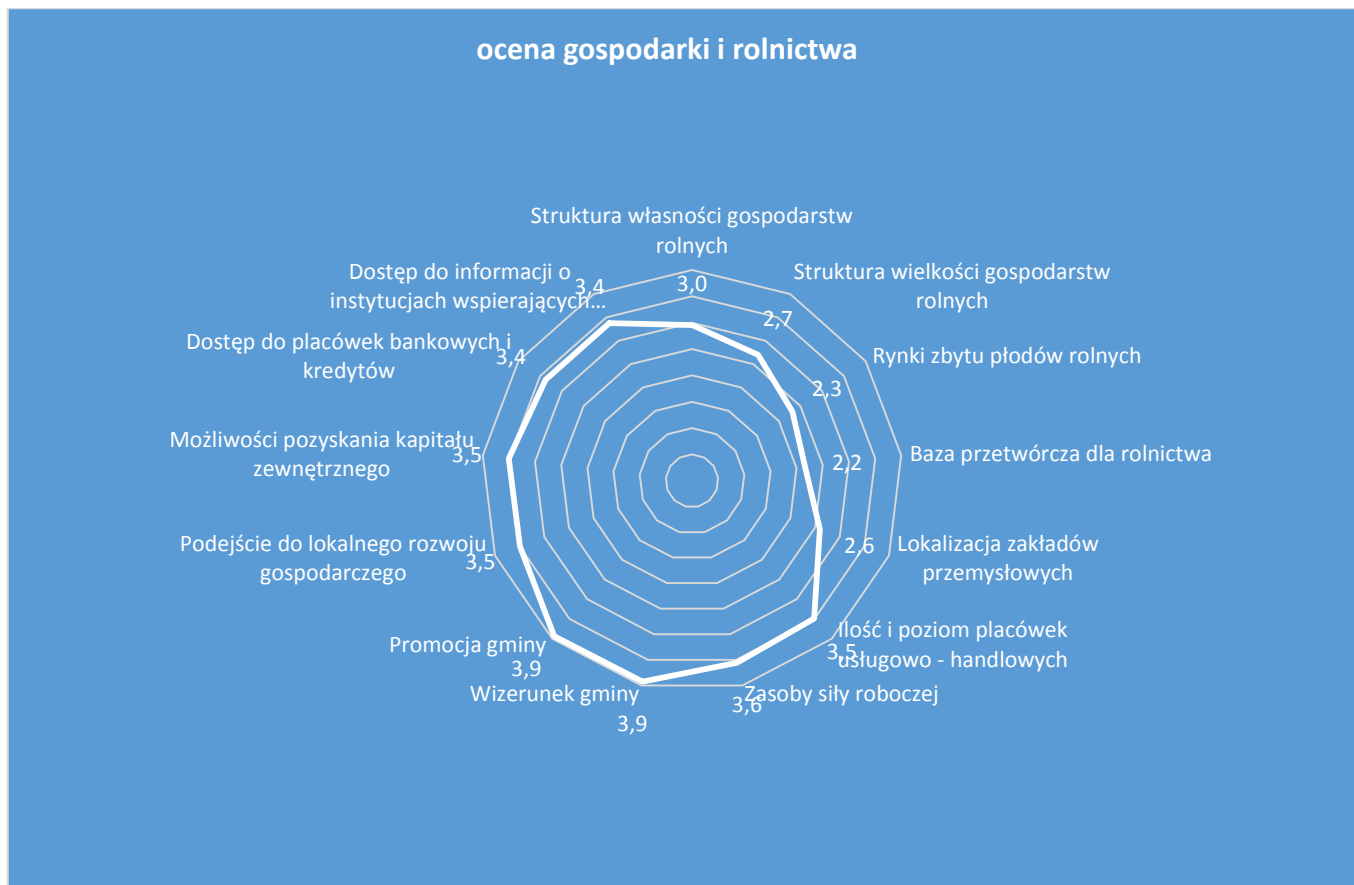
Lp.	Aspekty
1.	Struktura własności gospodarstw rolnych
2.	Struktura wielkości gospodarstw rolnych
3.	Rynki zbytu produktów rolnych
4.	Baza przetwórcza dla rolnictwa
5.	Lokalizacja zakładów przemysłowych
6.	Ilość i poziom placówek usługowo - handlowych
7.	Zasoby siły roboczej
8.	Wizerunek gminy
9.	Promocja gminy
10.	Podejście do lokalnego rozwoju gospodarczego
11.	Możliwości pozyskania kapitału zewnętrznego
12.	Dostęp do placówek bankowych i kredytów
13.	Dostęp do informacji o instytucjach wspierających rozwój gospodarczy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

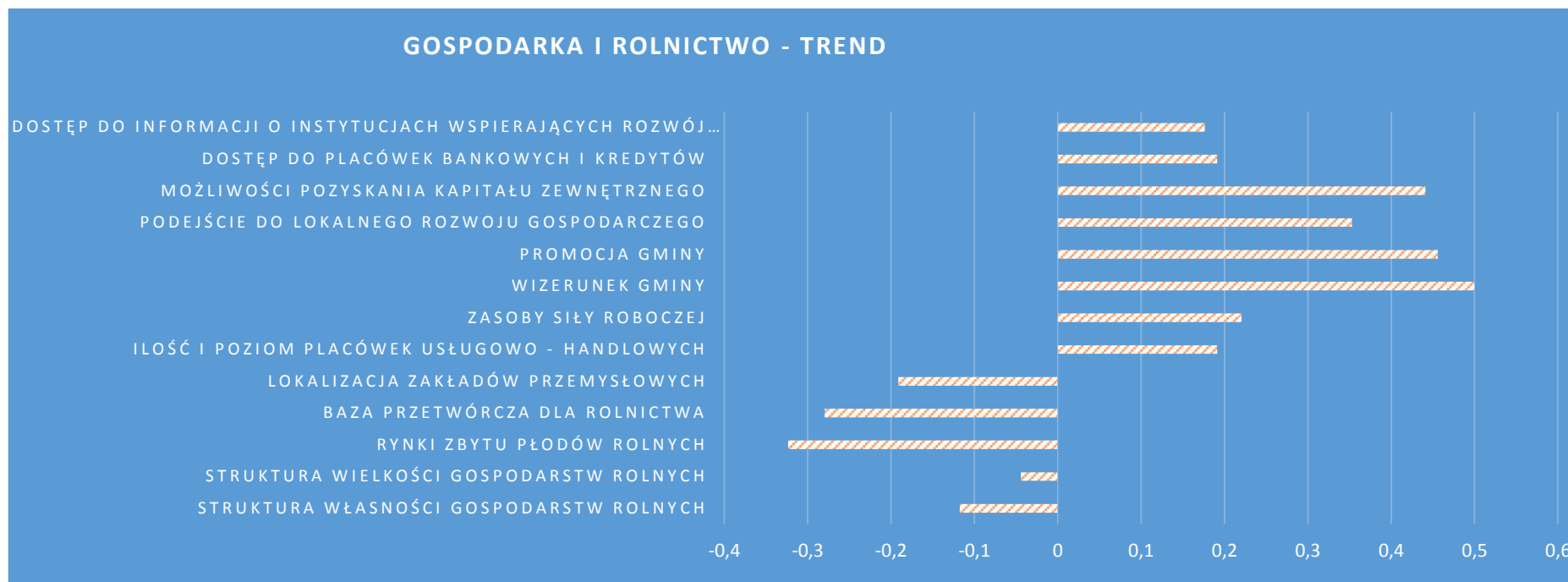
Wykres 31: Ocena gospodarki i rolnictwa w gminie Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Wykres 32. Ocena trendów zmian w zakresie gospodarki i rolnictwa w gminie Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

W obrębie sfery gospodarki i rolnictwa respondenci najwyżej ocenili wizerunek gminy oraz jej promocję (3,9), wskazując jednocześnie, iż w ostatnich latach widoczny jest wyraźny trend wzrostowy tych czynników. Pozytywnie oceniono dostępność siły roboczej w gminie (3,6), wskazując na trend wzrostowy. Mieszkańcy uczestniczący w badaniu wskazali na zadawalającą ilość i poziom placówek usługowo-handlowych w gminie (3,5), możliwość pozyskania kapitału zewnętrznego na działalność gospodarczą (3,5), czy podejście władz gminy do lokalnego rozwoju gospodarczego (3,5). Jednocześnie wskazano, iż od lat widoczne są wzrostowe trendy rozwojowe wskazanych aspektów. Jedynym źle ocenionym aspektem lokalnej gospodarki jest lokalizacja w gminie zakładów przemysłowych (2,6), stan ten utrzymuje się w ostatnich latach. Respondenci źle ocenili aspekty związane z rolnictwem w gminie. Najniższą ocenę w omawianej sferze otrzymała dostępność bazy przetwórczej dla rolników (2,2) oraz rynków zbytu płodów rolnych (2,3). Źle oceniono strukturę wielkości gospodarstw rolnych w gminie (2,7). Struktura własności gospodarstw, zdaniem respondentów, jest zadawalająca (3,0), jednakże widoczny jest regres tego trendu. Negatywne trendy w zakresie rolnictwa i jego rozwoju w gminie, zdaniem ankietowanych mieszkańców, utrzymują się od lat.

3.1.4. SFERA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W zakresie infrastruktury technicznej, uczestniczący w badaniu mieszkańcy gminy, oceniali pięć poniższych aspektów.

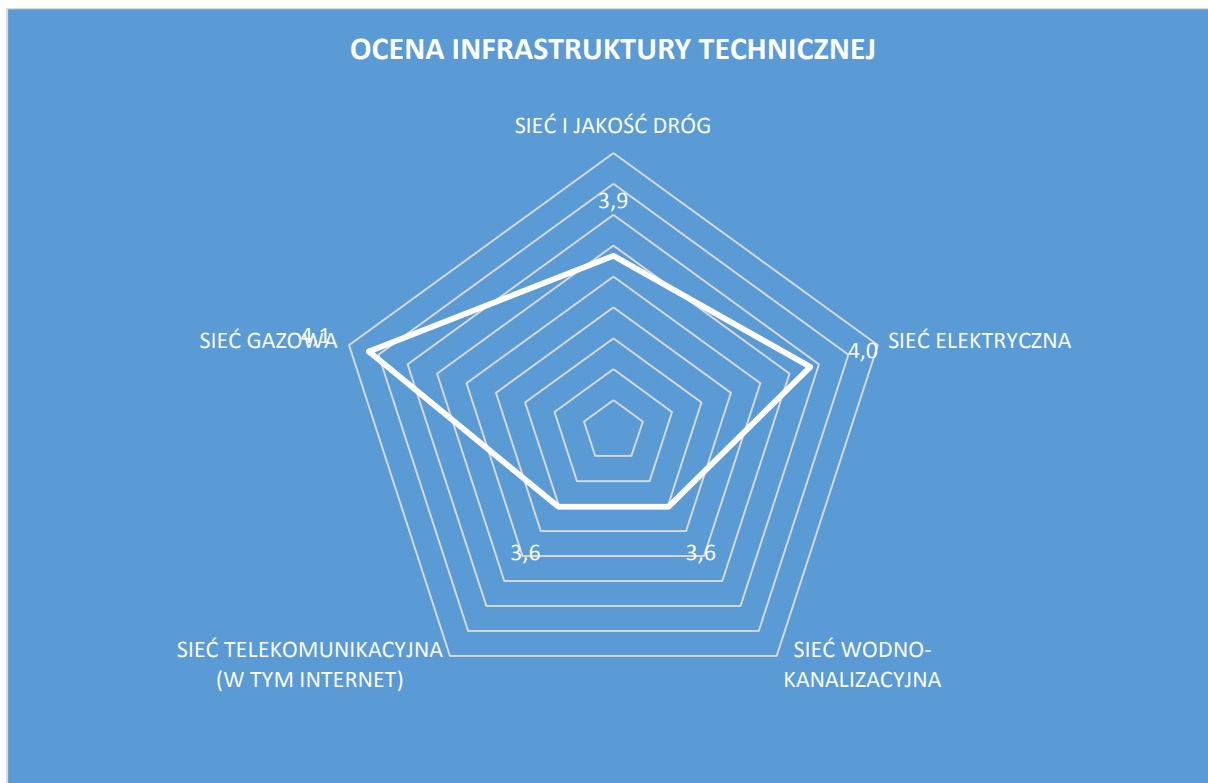
Tabela 37: Ocena infrastruktury technicznej gminy Grębów

Lp.	Aspekty
1.	Sieć i jakość dróg
2.	Sieć elektryczna
3.	Sieć wodno-kanalizacyjna
4.	Sieć telekomunikacyjna (w tym Internet)
5.	Sieć gazowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

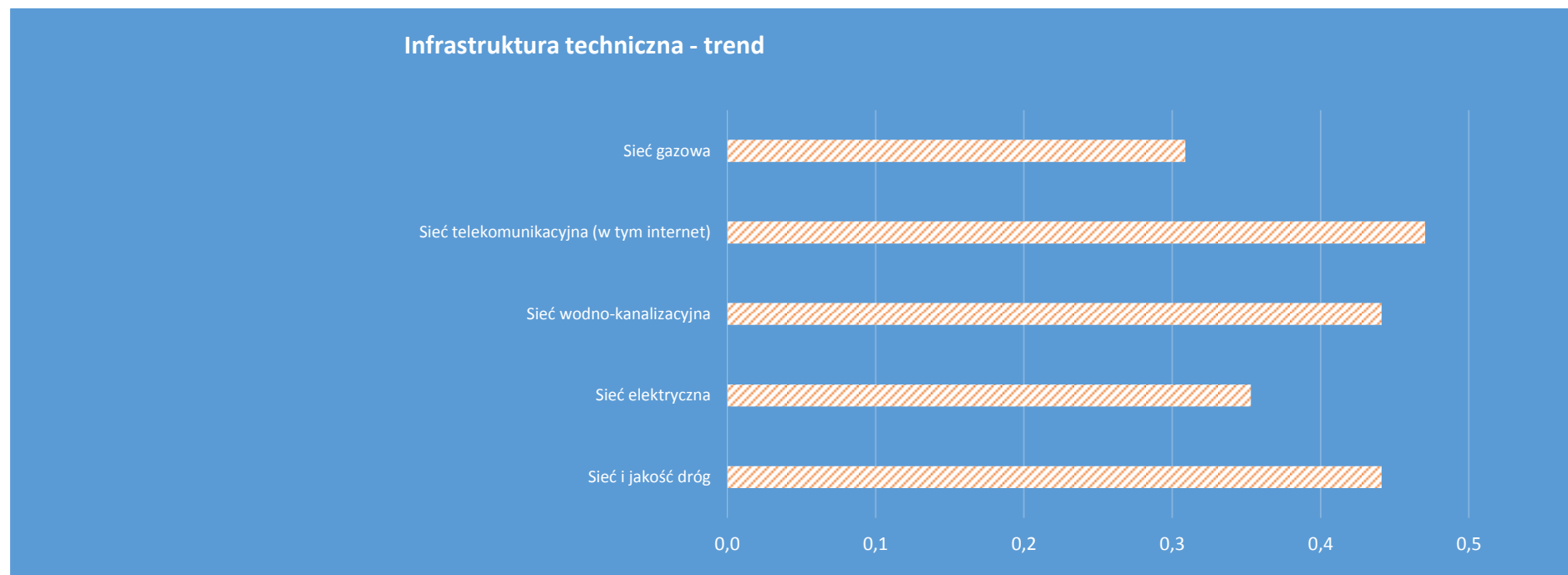
Wykres 10. Ocena infrastruktury technicznej gminy Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Wykres 34. Ocena trendów zmian w zakresie infrastruktury technicznej gminy Grębów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, 2015 r.

Mieszkańcy, którzy wzięli udział w badaniu, najlepiej ocenili istniejącą w gminie infrastrukturę gazową (4,1) oraz elektryczną (4,0). Dobrze została również oceniona sieć i jakość istniejących w gminie dróg (3,9). Przeciętnie została oceniona przez respondentów sieć wodno-kanalizacyjna (3,6) oraz sieć telekomunikacyjna, w tym dostęp do Internetu (3,6). Jednocześnie uczestniczący w badaniu mieszkańcy wskazują na wyraźne pozytywne trendy w rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Grębów, w szczególności w zakresie telekomunikacji oraz sieci i jakości dróg.

3.2. MOCNE, SŁABE TRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA GMINY

3.2.1. MOCNE STRONY

W ramach prowadzonych badań poproszono mieszkańców o wskazanie pięciu atutów gminy Grębów, które stanowią podstawę i sprzyjają jej rozwojowi. Wśród udzielonych odpowiedzi najczęściej wskazywano następujące czynniki:

- Lokalizacja gminy
- Walory turystyczno-krajobrazowe
- Infrastruktura techniczna
- Tereny inwestycyjne
- Infrastruktura sportowe

Respondenci pytani o mocne strony gminy wskazywali w większości korzystne jej położenie pomiędzy ośrodkami przemysłowymi Stalową Wolą i Tarnobrzegiem oraz miastami Sandomierz i Nowa Dęba. Kolejnym, najczęściej wymienianym atutem były walory turystyczno-krajobrazowe, położenie gminy w obrębie dawnej Puszczy Sandomierskiej, nizinne ukształtowanie terenu, występowanie cieków i zbiorników wodnych. Mieszkańcy uczestniczący w badaniu wskazali infrastrukturę techniczną jako mocną stronę gminy. W szczególności powtarzały się opinie o infrastrukturze gazowej, dobrze rozwiniętej i utrzymanej sieci dróg, czy infrastrukturze elektrycznej. Niewątpliwym atutem gminy jest również posiadanie terenów inwestycyjnych w obrębie Jeziórka i przylegających obszarów oraz przy drodze wojewódzkiej nr 871. Respondenci zwrócili także uwagę na dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową w gminie.

3.2.2. SŁABE STRONY

W ramach prowadzonych badań zapytano ankietowanych mieszkańców o wskazanie pięciu słabych stron gminy, które nie sprzyjają lub stanowią barierę jej rozwoju. Wśród udzielonych odpowiedzi najczęściej wskazywano następujące czynniki:

- Brak średnich i dużych zakładów pracy
- Sieć kanalizacyjna
- Sieć komunikacji publicznej (autobusy, busy)
- Infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa
- Brak nazw ulic

W gminie nie występują średnie oraz duże zakłady pracy, co mieszkańcy uczestniczący w badaniu wskazali jako słabą stronę Grębowa. Wiązało się to głównie z dostępnością pracy w przemyśle na lokalnym rynku. Respondenci wskazywali także niewystarczające skanalizowanie gminy, brak sieci sanitarnej w sołectwach Zabrnice, Poręby Furmańskie, Grębów-Zapolednik oraz w nowobudowanych osiedlach. Gmina posiada dogodną lokalizację, jednakże zdaniem ankietowanych, sieć komunikacji publicznej jest za słabo rozwinięta. Respondenci wskazywali na trudności w dotarciu komunikacją publiczną do Stalowej Woli, czy Sandomierza. Jako słabą stronę gminy, mieszkańcy uczestniczący w badaniu, zidentyfikowali infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową. Wskazywano niewystarczającą ilość ścieżek rowerowych, siłowni na świeżym powietrzu, terenów rekreacyjnych czy bazy agroturystycznej. Analiza wyników badania ankietowego wskazuje również na słabą stronę w postaci braku nazewnictwa ulic w gminie Grębów.

3.2.3. SZANSE

W ramach prowadzonych badań poproszono mieszkańców o wskazanie pięciu czynników zewnętrznych stanowiących szansę dla rozwoju gminy Grębów. Wśród udzielonych odpowiedzi najczęściej wskazywano:

1. Wykorzystanie środków finansowych z UE
2. Nowy, znaczący inwestor
3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
4. Wzrost zapotrzebowania na usługi turystyczne, rekreacyjne
5. Zwiększenie dostępności technologii informacyjnych (dostęp do darmowego Internetu)

Niewątpliwie większość mieszkańców gminy, uczestniczących w badaniu ankietowym, największą szansę na jej rozwój widzą w wykorzystywaniu środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej. Kolejną najczęściej wskazywaną szansą na rozwój gminy, respondenci upatrują w pojawieniu się nowego, dużego bądź średniej wielkości, inwestora. Zdaniem ankietowanych mieszkańców ożywi to lokalny rynek pracy, pomoże zatrzymać w gminie ludzi młodych, a przez to znacząco przyczyni się do jej rozwoju. Mieszkańcy uczestniczący w badaniu wskazywali również na szansę w postaci rozwoju w gminie odnawialnych źródeł energii. Sąsiedztwo obszarów miejskich oraz walory przyrodnicze gminy są dla respondentów szansą na rozwój usług turystycznych i rekreacyjnych w gminie Grębów. Szansą gminy, zdaniem mieszkańców biorących udział w badaniu, jest rozwój dostępności technologii informacyjnych, w szczególności darmowego Internetu.

3.2.4. ZAGROŻENIA

W ramach prowadzonych badań zapytano mieszkańców o pięć zagrożeń, na które gmina Grębów nie ma bezpośredniego wpływu, jednakże powinna je monitorować. Wśród udzielonych odpowiedzi najczęściej wskazywano następujące czynniki:

1. Migracja ludzi młodych
2. Obszar Natura 2000
3. Znaczne wahania cen produktów rolnych
4. Upadek zakładów pracy w sąsiadujących miastach
5. Likwidacja KRUS-u

Zdaniem mieszkańców uczestniczących w badaniu największym zagrożeniem dla rozwoju Grębowa jest odpływ ludzi młodych, w szczególności wykształconych. Objęcie 99,88% terenów gminy obszarem Natura 2000 postrzegane jest jako zagrożenie poprzez istotne ograniczenie realizacji inwestycji. Zagrożeniem, zdaniem mieszkańców uczestniczących w badaniu, jest niestabilność rynku towarów rolnych i towarzyszące temu wahania cen produktów. Respondenci wskazali również na zagrożenie w postaci upadku zakładów pracy w sąsiednich miastach, w których zatrudnieni są mieszkańcy gminy Grębów. Ankietowani wskazali również jako zagrożenie likwidację Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Likwidacja KRUS spowoduje konieczność przejścia rolników do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co spowoduje likwidację małych gospodarstw rolnych, stanowiących istotny element gospodarczego obrazu gminy Grębów.

4. ANALIZA SWOT

W celu przeanalizowania zebranych informacji wykorzystano heurystyczną technikę analityczną: analizę SWOT. Metoda ta, poprzez uporządkowanie i segregację informacji zebranych na etapie prac badawczych, umożliwia przeprowadzenie diagnozy sytuacji w jakiej znajduje się gmina Grębów. Analiza SWOT jest użytecznym narzędziem dokonywania oceny zasobów własnych oraz oddziaływania otoczenia, ułatwia również identyfikację problemów oraz określenie priorytetów rozwojowych. Nazwa metody jest akronimem pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania poszczególnych grup czynników. SWOT to silne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities) oraz zagrożenia (Threats). Analizie poddane zostały następujące strefy życia gminy:

- społeczna,
- środowiska przyrodniczego,
- gospodarki i rolnictwa,
- infrastruktury technicznej.

W sposób szczegółowy wyznaczono dla tych obszarów podstawowe mocne i słabe strony, wynikające z uwarunkowań wewnętrznych oraz szanse i zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych, czyli czynników niezależnych od mieszkańców i władz gminy.

W ramach przedstawionej analizy SWOT uwzględniono opinie mieszkańców, które zostały zebrane w przeprowadzonych badaniach ankietowych oraz opinie zebrane podczas konsultacji społecznych.

4.1. STREFA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba ludności • stan placówek szkolno- wychowawczych • wysoki poziom kształcenia i dostępność placówek edukacyjnych • funkcjonowanie szkoły średniej • rosnący poziom wykształcenia mieszkańców • dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa • rozwój budownictwa indywidualnego • integracja lokalnej społeczności, rozwój działalności kulturalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • postępujący spadek liczby urodzeń • niski poziom wynagrodzeń mieszkańców • zatrudnienie w rolnictwie • słabo rozwinięty lokalny rynek pracy (trudności w znalezieniu zatrudnienia w gminie) • dostępność i jakość świadczeń medycznych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności technologii informacyjnych (dostęp do szybkiego, darmowego Internetu) • dostępność zewnętrznych środków finansowych na przekwalifikowanie, doskonalenie i dostosowanie zasobów ludzkich do aktualnych wymogów rynku pracy • pojawianie się nowych instrumentów aktywizujących • osoby bezrobotne • utworzenie nowych miejsca pracy przez inwestora zewnętrznego 	<ul style="list-style-type: none"> • niepokojące prognozy demograficzne na najbliższe lata dla regionu i kraju • rosnące bezrobocie • upadek zakładów pracy w sąsiadujących miastach, stanowiących miejsce zatrudnienia mieszkańców gminy

4.2. STREFA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja gminy • walory przyrodniczo-krajobrazowe • możliwości turystycznego wykorzystania terenu leśnego • mała ilość zakładów przemysłowych • rozległy obszar Natura 2000 	<ul style="list-style-type: none"> • surowce mineralne • niska jakość gleb • niewystarczająca melioracja terenów w gminie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na działania z zakresu ochrony środowiska • wzrost popularności turystyki rowerowej • podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców • ochrona cennych obszarów przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenie środowiska • rosnące natężenie ruchu drogowego • niewłaściwa gospodarka odpadami • nadmierny, niekontrolowany rozwój inwestycji gospodarczych w gminie

4.3. STREFA GOSPODARKI I ROLNICTWA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dostępne tereny inwestycyjne • wizerunek gminy • promocja gminy • położenie pomiędzy ośrodkami miejskimi • zasoby siły roboczej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak bazy przetwórczej dla rolnictwa • słaby dostęp do rynków zbytu płodów rolnych • brak średnich i dużych zakładów pracy • rozdrobniona struktura gospodarstw rolnych • ograniczenia realizacji inwestycji ze względu na istniejący program ochrony środowiska (Natura 2000) • słabo rozwinięta baza turystyczna (rekreacyjno-wypoczynkowa)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzne środki finansowe dedykowane 	<ul style="list-style-type: none"> • wysokie koszty stworzenia i utrzymania nowych

<p>rozwojowi gospodarki i rolnictwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozyskanie nowego, znaczącego inwestora • wzrost zapotrzebowania na usługi turystyczne, rekreacyjne • rozwój odnawialnych źródeł energii • stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju MŚP • współpraca z innymi gminami 	<p>miejsc pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie koszty i ryzyko podejmowania działalności gospodarczej • likwidacja KRUS-u zagrożeniem dla małych gospodarstw rolnych • spadek tempa wzrostu gospodarczego w Polsce • polityka fiskalna na szczeblu krajowym zwiększająca obciążenia finansowe gminy oraz podmiotów gospodarczych
---	--

4.4. STREFA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięta sieć gazownicza • dobrze rozwinięta sieć elektryczna • dobrze rozwinięta i utrzymana sieć dróg gminnych • aktywna polityka władz gminy w zakresie rozwoju i utrzymania jakości infrastruktury technicznej • własna oczyszczalnia ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> • niski procent skanalizowania gminy • infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa • brak nazw ulic w gminie • słaby dostęp do szybkiego Internetu
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzne środki finansowe dedykowane rozwojowi i modernizacji infrastruktury technicznej • możliwość realizacji projektów inwestycyjnych związanych z dostępem do szybkiego Internetu 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenia realizacji inwestycji ze względu na istniejący program ochrony środowiska (Natura 2000) • duża konkurencja o środki finansowe na rozwój o remonty infrastruktury technicznej

5. STRATEGIA ROZWOJU GMINY GRĘBÓW NA LATA 2016-2023

5.1. SYNTEZA Z REALIZACJI „STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY GRĘBÓW NA LATA 2007–2015”

W toku prac nad opracowywaniem Strategii na lata 2016–2023 poddano ewaluacji dotychczas realizowaną strategię rozwoju gminy Grębów. Dokument ten określał cele i kierunki działań gminy, w latach 2007–2015, w czterech obszarach strategicznych:

- Zagospodarowanie terenów i obiektów pogórnicych siarki;
- Gospodarka – rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa;
- Infrastruktura techniczna;
- Warunki życia mieszkańców.

Dokument nakreślał wizję gminy Grębów, stanowiącą jej docelowy obraz w 2015 r.:

„Gmina Grębów w 2015 roku wykorzystując dogodne położenie pomiędzy dwoma dużymi ośrodkami miejskimi stanie się atrakcyjnym miejscem dla rozwoju działalności gospodarczej i rolniczej, budownictwa mieszkaniowego oraz rekreacji”.

Strategia zawierała także dwanaście celów kluczowych, o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gminy. Realizacja celów strategicznych była w dużej mierze zależna od możliwości budżetowych gminy. W obszarze „Zagospodarowanie terenów i obiektów pogórnicych siarki” założono do zrealizowania trzy cele priorytetowe na lata 2007-2015:

1. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów;
2. Zagospodarowanie nieczynnych obiektów i urządzeń;
3. Aktywna promocja w celu zmiany wizerunku gminy;

Wskazane zadania zostały zrealizowane częściowo. Gmina dba o swój wizerunek poprzez aktywną promocję z wykorzystaniem m.in. strony internetowej, wydawanego kwartalnika „Głos Gminy Grębów”, czy zamontowania witaczy informujących o wjeździe i wyjeździe z gminy. W ramach działań promocyjnych na witaczach umieszczono hasło promujące gminę „U nas warto mieszkać, inwestować, wypoczywać”. W zakresie zagospodarowania zdegradowanych obszarów, gmina zrealizowała założony cel, chociaż przedsięwzięcie wymaga dalszych działań w przyszłym okresie. W latach 2007-2015 nie udało się natomiast zagospodarować nieczynnych obiektów i urządzeń.

W obszarze „Gospodarka – rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa” założono do realizacji dwa cele priorytetowe:

1. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw;
2. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich;

Zaplanowane do realizacji działania, w ramach powyższych celów, zostały w pełni wykonane.

1. W obszarze „Infrastruktura techniczna” w 2007 r. przyjęto do realizacji następujące cele strategiczne:
 2. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej;
 3. Poprawa stanu infrastruktury środowiska oraz uporządkowania stosunków wodnych;
 4. Modernizacja infrastruktury wodociągowej, energetycznej i gazowej;
 5. Zwiększenie dostępu do sfery społeczeństwa informacyjnego;

Zadania z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, będące w gestii Urzędu Gminy, zostały w pełni zrealizowane, m.in. wybudowano i oddano do użytkowania obwodnicę Grębowa - inwestycję o największym znaczeniu dla społeczności lokalnej. Zmodernizowano również zaplanowaną liczbę kilometrów dróg gminnych. Częściowo wykonano modernizację istniejącej linii kolejowej. Wybudowano także, przewidzianą do wykonania w okresie 2007-2015, ilość km sieci wodociągowej. Nie udało się zrealizować modernizacji istniejących już odcinków sieci. Na bieżąco likwidowane są powstające „dzikie” wysypiska śmieci. Podsumowując działania zaplanowane do realizacji w ramach obszaru „Infrastruktura techniczna” zostały zrealizowane częściowo i wymagają prowadzenia dalszych działań.

W obszarze „Warunki życia mieszkańców” założono do zrealizowania następujące cele:

1. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie dochodów mieszkańców gminy;
2. Poprawa stanu funkcjonowania sfery społecznej;
3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

W okresie realizacji poprzedniej strategii zrealizowane zostały wszystkie zaplanowane cele kluczowe. Na uwagę zasługuje w szczególności poprawa stanu infrastruktury społecznej (budowa boisk sportowych, modernizacja budynków szkolnych i sal gimnastycznych, wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, budowa placów zabaw). W celu poprawy bezpieczeństwa publicznego poczyniono znaczące inwestycje w zakresie modernizacji dróg oraz budowy chodników, wyposażenia służb ratowniczych w samochody strażackie oraz łódź ratowniczą. Z analizy wskaźników wynika również, że

wskaźnik stopy bezrobocia ulega zmniejszeniu, natomiast zwiększa się aktywność mieszkańców gminy. Charakter przedsięwzięć z obszaru „Warunki życia mieszkańców” wymaga stałych działań usprawniających.

W latach 2007-2015 zrealizowano wiele dodatkowych zadań, które nie zostały określone w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Grębów, jednakże wpisywały się w zakres tematyczny obszarów strategicznych.

Reasumując, cele i zadania Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Grębów w latach 2007-2015, zostały w przeważającej mierze zrealizowane, a mijający okres należy ocenić pozytywnie. Osiągnięte cele strategiczne oraz zrealizowane zadania wskazuje na znaczący rozwój gminy. Część przedsięwzięć wymaga kontynuacji w kolejnym okresie planowania strategicznego, przypadającym na lata 2016-2023. Doświadczenia wynikające z realizacji poprzedniej strategii były pomocne przy formułowaniu Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023.

5.2. MISJA GMINY GRĘBÓW

Misją Gminy Grębów jest dalszy rozwój infrastruktury technicznej, tworzenie sprzyjających warunków dla inicjowania i rozwoju działalności gospodarczej, ekologicznego rolnictwa oraz poprawy jakości życia mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, oświaty, kultury, rekreacji, sportu oraz bezpieczeństwa publicznego.

5.3. WIZJA GMINY GRĘBÓW

Gmina Grębów, wykorzystując dogodne położenie pomiędzy ważnymi ośrodkami miejskimi, potencjał środowiska przyrodniczego oraz przyjazną politykę dla rozwoju przedsiębiorczości i ekologicznego rolnictwa, stanie się atrakcyjnym miejscem dla rozwoju działalności gospodarczej i rolniczej, budownictwa mieszkaniowego oraz rekreacji.

5.4. OBSZARY, CELE, ZADANIA

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Grębów, wyniki badania ankietowego, przeprowadzona analiza SWOT oraz odbyte konsultacje społeczne umożliwiły wyznaczenie czterech obszarów kluczowych w dalszym rozwoju gminy, są nimi:

1. Obszar strategiczny: Gospodarka,
2. Obszar strategiczny: Infrastruktura techniczna i społeczna,
3. Obszar strategiczny: Turystyka,
4. Obszar strategiczny: Rolnictwo i obszary wiejskie.

Wokół wskazanych obszarów strategicznych skoncentrują się działania Urzędu Gminy, a ich rozwój umożliwi rozwój gospodarczy, społeczny oraz przestrzenny Grębowa. Ze względu na istniejącą współzależność pomiędzy zidentyfikowanymi obszarami, rozwój jednego wpływa bezpośrednio na postęp w innych, analogicznie zaniedbanie jednego z obszarów wpływa negatywnie na pozostałe.

W obszarze strategicznym „Gospodarka” zawiera się tworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy, poprzez wspieranie przedsiębiorczości lokalnej oraz zachęcanie inwestorów. Zadaniem władz powinno być wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w celu pobudzenia i zintensyfikowania ekonomicznego rozwoju gminy Grębów.

Strategicznym obszarem rozwoju gminy jest „Infrastruktura techniczna i społeczna”. Obszar ten odnosi się do rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej, obejmującej sieć dróg, sieć elektryczną, gazową, wodociągową, czy kanalizacyjną, jak również infrastrukturę edukacyjną i sportową oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Obszar strategiczny „Turystyka” odnosi się do wykorzystania potencjału turystycznego oraz rekreacyjno-wypoczynkowego gminy Grębów. Dbając o ochronę środowiska naturalnego Urząd Gminy powinien podejmować działania mające na celu przygotowanie nowoczesnej bazy turystycznej i agroturystycznej. Również wspieranie lokalnych twórców, promowanie kultury i oferty turystycznej stanowi ważny element strategii rozwoju Gminy Grębów.

W obrębie „Rolnictwa i obszarów wiejskich” Urząd Gminy powinien wspierać rozwój nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa, stanowiącego alternatywę dla rolnictwa konwencjonalnego, wielkopowierzchniowego. Pożądanym jest rozwój gospodarstw rolnych preferujących agrotechnikę opartą na zasadach rolnictwa naturalnego i produkujących żywność ekologiczną. Wskazane jest również wsparcie lokalnych rolników w zakresie poszukiwania nowych odbiorców oraz nowych rynków zbytu wytwarzanych produktów rolnych.

W wyznaczonych obszarach kluczowych sformułowano cele strategiczne, operacyjne oraz zadania. Poprzez realizację zadań i celów operacyjnych osiągnięte zostaną strategiczne założenia rozwoju Gminy Grębów. Strategiczne cele rozwoju gminy Grębów:

1. Zintensyfikowanie rozwoju potencjału gospodarczego gminy Grębów poprzez wspieranie nowoczesnej przedsiębiorczości oraz kreowanie środowiska przyjaznego inwestorom wewnętrznym i zewnętrznym.
2. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej.
3. Zachowanie i ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz wykorzystanie potencjału gminy w rozwoju turystyki i usług rekreacyjno-wypoczynkowych.
4. Rozwój rolnictwa w oparciu o ekologiczne gospodarstwa rolne, wytwarzające zdrową żywność.

I. Zintensyfikowanie rozwoju potencjału gospodarczego gminy Grębów poprzez wspieranie nowoczesnej przedsiębiorczości oraz kreowanie środowiska przyjaznego inwestorom wewnętrznym i zewnętrznym.	CELE OPERACYJNE	ZADANIA
	1. Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych	<ul style="list-style-type: none"> • bezpłatne doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej • doradztwo dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej • ułatwienia administracyjno-organizacyjne dla przedsiębiorców • współpraca z organizacjami wspierającymi podmioty gospodarcze • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundowania kosztów stworzenia nowych miejsc pracy • rozwój handlu i usług towarzyszących turystyce (m.in. rzemiosło, rękodzieło artystyczne)
2. Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> • uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Jeziórku • uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy drodze wojewódzkiej nr 871 • włączenie gminnych terenów inwestycyjnych do specjalnej strefy ekonomicznej • system wsparcia dla inwestorów (np. ulgi podatkowe) • promocja oferty inwestycyjnej gminy • nawiązanie współpracy z Centrami Obsługi Inwestora oraz Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera 	

II. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej.	1. Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> • budowa sieci kanalizacyjnej w sołectwie Zabrze • budowa sieci kanalizacyjnej w sołectwie Poręby Furmańskie • budowa sieci kanalizacyjnej w sołectwie Grębów-Zapolednik • budowa kanalizacji na osiedlu mieszkalnym Jamnica • budowa kanalizacji na osiedlu mieszkalnym Krawce • przebudowa sieci wodociągowej na terenie Grębowa • uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez wykonanie monitoringu i wymianę wodomierzy na terenie gminy Grębów
--	---	---

	<p>2. Utrzymanie dobrego stanu technicznego infrastruktury drogowej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przebudowa drogi gminnej w sołectwie Żupawa na działkach o nr ewid. 1633/1, 1651, 1658/5 • budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 1094 Furmany–Żupawa–Stale w miejscowościach Stale i Żupawa • przebudowa drogi w Stalach na działce nr ewid. 3068 oraz 2582/1 • przebudowa drogi gminnej na działce nr 1725/4 w Stalach wraz z oświetleniem • budowa parkingu w Zapoledniku, Stalach i Grębowie • zagospodarowanie centrum sołectwa Stale (m.in. budowa chodników, oświetlenia, ławek) • zagospodarowanie centrum sołectwa Grębów (m.in budowa chodników, oświetlenia, ławek) • modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej • poprawa sieci połączeń transportu publicznego z sąsiadującymi ośrodkami miejskimi • budowa chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia dróg, itp.
	<p>3. Rozbudowa sieci teleinformatycznej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i rozbudowa sieci teleinformatycznej • zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu • wspieranie powstawania punktów z bezpłatnym dostępem do Internetu • wspieranie inicjatyw służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego
	<p>4. Rozbudowa i modernizacja obiektów edukacyjnych oraz sportowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymiana dachu w Szkole w Krawcach • przebudowa infrastruktury przedszkola w Grębowie • remont bieżni lekkoatletycznej przy szkole w Stalach • przebudowa kompleksu boisk sportowych przy Zespole Szkół w Stalach • budowa boiska sportowego wielofunkcyjnego przy szkole w Stalach • przebudowa boiska sportowego wielofunkcyjnego w sołectwie Grębów-Zapolednik • przebudowa obiektu sportowego w Grębowie • przebudowa obiektu sportowego w Stalach
	<p>5. Wspieranie rozwoju budownictwa indywidualnego i mieszkaniowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uzbrajanie terenów przeznaczonych pod zabudowę jednorodziną i wielorodzinną w gminie
	<p>6. Wspieranie rozwoju i modernizacji jednostek ochotniczej straży pożarowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remont (przebudowa) remizy OSP w sołectwie Zabrze • modernizacja i uzupełnienie wyposażenia jednostek OSP • doposażenie jednostek OSP

III. Zachowanie i ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz wykorzystanie potencjału gminy w rozwoju turystyki i usług rekreacyjno-wypoczynkowych	1. Ochrona walorów środowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> ochrona cennych obszarów przyrodniczych wspieranie wymiany wyrobów eternitowych kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców ochrona wód powierzchniowych przestrzeganie przepisów i zasad ochrony środowiska przyrodniczego poprzez konsekwentne egzekwowanie kar ustawowych za jego zanieczyszczanie organizowanie szkoleń z zakresu ochrony środowiska naturalnego
	2. Minimalizowanie negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> kompleksowa termomodernizacja budynku ZSO w Grębowie termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Grębów termomodernizacja budynku Zespół Szkół w Stalach termomodernizacja Filialnej Szkoły Podstawowej w Zapoledniku termomodernizacja Szkoły Podstawowej i Przedszkola w Wydrzy montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii segregacja odpadów komunalnych
	3. Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej	<ul style="list-style-type: none"> budowa siłowni zewnętrznych i placów zabaw na terenie gminy Grębów budowa małego amfiteatru wraz z zapleczem na stadionie w Grębowie adaptacja poddasza WDK w Stalach na potrzeby bieżącej działalności stworzenie terenów rekreacyjnych przy zbiorniku wodnym w Grębowie, w części Wiry, zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne nad rzeką Łęg w Krawcach budowa, rozbudowa, modernizacja obiektów gastronomicznych, noclegowych, sportowych oraz kulturalnych tworzenie nowych szlaków dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej, konnej i przyrodniczo-edukacyjnej
	4. Wspieranie rozwoju agroturystyki i działalności kulturalnej	<ul style="list-style-type: none"> doradztwo i wsparcie dla rolników zainteresowanych rozwojem agroturystyki rozwój działalności kulturalnej poprzez wspieranie lokalnych twórców dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego.
	5. Promocja walorów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony	<ul style="list-style-type: none"> promocja walorów turystycznych i kulturowych gminy promocja agroturystyki promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii edukacja ekologiczna mieszkańców podniesienie świadomości mieszkańców na temat stosowania energooszczędnych i niskoemisyjnych pieców

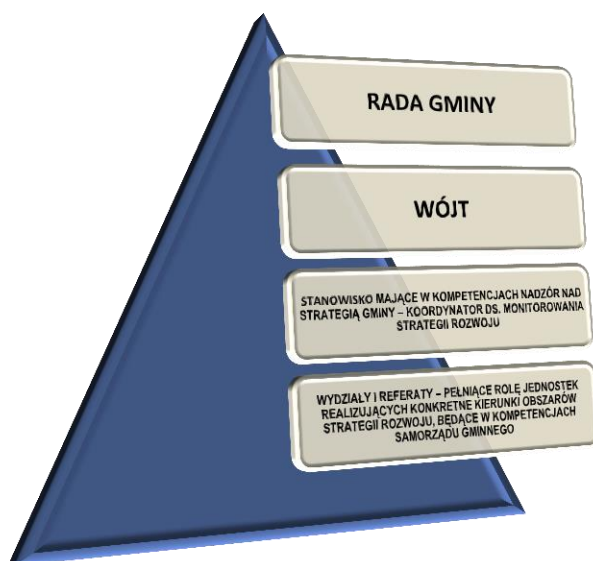

IV. Rozwój rolnictwa w oparciu o ekologiczne gospodarstwa rolne, wytwarzające zdrową żywność.	1. Wsparcie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej	<ul style="list-style-type: none"> • szkolenia i doradztwo dla rolników z obszaru gminy z zakresu ekologicznej produkcji rolnej • kampania informacyjna wśród rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej • rozwój ekologicznej produkcji roślinnej • rozwój ekologicznych hodowli zwierząt
	2. Wsparcie rolników z terenu gminy w sprzedaży produkcji rolnej	<ul style="list-style-type: none"> • przebudowa targowiska wiejskiego w Grębowie • promocja lokalnych produktów • doradztwo i pomoc w zakresie powołania lokalnej grupy producentów rolnych

5.5. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Przyjęcie procedur wdrażania, monitorowania i aktualizacji jest niezbędne dla zagwarantowania właściwej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016 – 2023. Tylko właściwe zarządzanie wdrażaniem przyjętego programu strategicznego, poprzez m.in. zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i instytucjonalnych, zapewni jego konsekwentną realizację, uwzględniającą zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie strategii jest Gmina Grębów.

Instytucjonalną strukturę systemu monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016 – 2023 tworzą:

Źródło: Opracowanie własne, 2015 r.

Dla efektywnej realizacji procesu wdrażania przyjętej strategii, niezbędne jest stworzenie systemu stałej kontroli i monitoringu realizacji jej zapisów. Monitoring powinien obejmować następujące działania:

- systematyczne gromadzenie i przetwarzanie danych oraz informacji dotyczących rozwoju gminy,
- stałą obserwację zachodzących zmian, zarówno pod kątem ilościowym jak i jakościowym.

Zakres monitoringu i ewaluacji strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, operacyjne oraz zadania.

Na proces monitoringu, ewaluacji oraz aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Grębów składają się następujące elementy:

- diagnoza stanu rozwoju gminy, na podstawie której zostaną opracowane raporty określające na jakim etapie rozwoju, w stosunku do pierwotnych założeń, znajduje się gmina;
- prace analityczne i diagnostyczne prowadzone w poszczególnych obszarach funkcjonowania gminy na bazie systematycznie gromadzonych danych rzeczowych, finansowych oraz statystycznych (dane pochodzące ze statystyk regionalnych, Banku Danych Lokalnych GUS oraz opracowanego systemu wskaźników i mierników służących pomiarowi i ocenie procesu wdrażania strategii);
- analiza uwarunkowań rozwojowych poszczególnych obszarów działania gminy, przy współudziale zapraszanych przez Wójta do współpracy przedstawicieli społeczności lokalnej, m.in.: przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji działających na obszarze gminy, przedstawicieli organizacji pozarządowych (uspółecznienie procesu);
- weryfikacja celów strategicznych i operacyjnych oraz zadań, w odniesieniu do istniejących zapisów dokumentu strategii i wskazywanie ewentualnych propozycji zmian;
- formułowanie strategicznych projektów i zadań oraz wskazywanie środków finansowych niezbędnych do ich osiągnięcia, z uwzględnieniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych krajowych i z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- w zależności od zakresu zmian i wynikających z nich potrzeb, aktualizacja obowiązującego dokumentu strategii lub podejmowanie decyzji o opracowaniu nowego,
- analiza sugestii i uwag wynikających z konsultacji społecznych i ewentualne ich uwzględnienie w aktualizowanej wersji dokumentu strategii.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Grębów wymaga stworzenia sprawnego i przejrzystego systemu monitoringu i oceny, który pozwoli na obserwację rezultatów prowadzonych działań oraz w razie potrzeby umożliwi wprowadzenie korekt w postaci aktualizacji. Podstawowym elementem takiego systemu są racjonalnie dobrane, mierzalne oraz weryfikowalne wskaźniki i mierniki. Umożliwią oraz ułatwiają one śledzenie zmian i prowadzenie porównań, zarówno w obrębie gminy, jak również w odniesieniu do innych samorządów, czy średnich poziomów wartości dla województwa podkarpackiego oraz kraju.

Skuteczny monitoring i ewaluację warunkują:

- aktualne dane statystyczne oraz informacje dotyczące obszarów funkcjonowania gminy, wskazujące na zachodzące zmiany społeczne, gospodarcze, w środowisku naturalnym oraz przestrzenne. Pomocne będą również dane dotyczące innych gmin, powiatu, województwa podkarpackiego oraz kraju, stanowiąc materiał porównawczy dla przeprowadzonej oceny;
- rzetelnie przygotowane raporty okresowe ze stanu realizacji dokumentu strategii;
- bieżące śledzenie zmian i aktualizowanie zapisów;
- zachowanie w procesie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Grębów zasad partnerstwa, równości szans, spójności rozwoju przestrzennego oraz zgodności z wojewódzką i krajową polityką rozwoju,
- zachowanie odpowiedniej częstotliwości, a tym samym ciągłości procesów monitorowania.
- Kontrola i ocena realizacji Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2015–2023 będzie prowadzona w postaci:
 - bieżącej kontroli realizowanych zadań – co roku,
 - monitoringu operacyjnego – raz na dwa lata,
 - monitoringu strategicznego – raz na trzy lata,
 - dwukrotnej ewaluacji – w roku 2020 (po połowie okresu wdrażania) oraz w roku 2024 (po zakończeniu kolejnego okresu realizacji).

5.6. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI STRATEGII

Do prawidłowej oceny stopnia realizacji Strategii Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016-2023 konieczne są zarówno informacje opisowe (raporty), odnoszące się do poszczególnych obszarów działania jak i dane o charakterze statystycznym, przedstawione w postaci konkretnych wskaźników i mierników. Pozwolą one dokonać porównania analizowanych cech oraz określenia zaistniałej zmiany w stosunku do poziomu wyjściowego. Umożliwią one również określenie zmian na przestrzeni lat, w stosunku do pierwotnych założeń, dając tym samym czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji w danym obszarze.

Przykładową listę wskaźników, które mogą być wykorzystane w procesie monitoringu, przedstawiono w poniższej tabeli. Wskaźniki te mogą podlegać modyfikacji.

Tabela 38. Przykładowa lista wskaźników, które mogą być wykorzystane w procesie monitoringu

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Obszar strategiczny: Gospodarka		
Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw	szt.	Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	szt.	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział jednostek gospodarczych sektora prywatnego w stosunku do ogółu	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział pracujących w sektorze usług rynkowych w ogólnej liczbie pracujących	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział pracujących w usługach	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział pracujących w sektorze przemysłowym w ogólnej liczbie pracujących	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział pracujących w sektorze prywatnym w ogólnej liczbie pracujących	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Stopa zatrudnienia - liczba pracujących na 1 000 mieszkańców	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Ogólny wskaźnik aktywności zawodowej – udział czynnych zawodowo w ludności w wieku 15 lat i więcej	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział osób fizycznych w liczbie jednostek ogółem sektora prywatnego	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział osób fizycznych w liczbie jednostek ogółem	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział spółek prawa handlowego w liczbie jednostek ogółem	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział spółek z udziałem kapitału zagranicznego w liczbie jednostek ogółem	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział jednostek gospodarczych w podziale na sekcje	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Wskaźnik zatrudnienia kobiet (liczba pracujących do kobiet ogółem)	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem	%	Gmina Grębów

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem	%	Gmina Grębów
Udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Obszar strategiczny: Infrastruktura techniczna i społeczna		
Liczba zmodernizowanych dróg gminnych	km	Gmina Grębów,
Wydatki na drogi publiczne na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów,
Długość dróg publicznych o nawierzchni utwardzonej	km	Gmina Grębów,
Zużycie wody z sieci wodociągowej przez jednego mieszkańca	dm ³ /rok/osobę	Gmina Grębów, GZK
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w gminie w ludności faktycznej ogółem	%	Gmina Grębów, GZK
Ogólna długość sieci wodociągowej na terenie gminy	km	Gmina Grębów, GZK
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie, ogółem	%	Gmina Grębów, GZK
Ogólna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	km	Gmina Grębów, GZK
Wydatki na oczyszczanie gminy na 1 mieszkańca w skali roku	zł	Gmina Grębów, GZK
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkanie	MWh	Gmina Grębów, PGE Dystrybucja
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 osobę	MWh	Gmina Grębów, PGE Dystrybucja
Ilość wytwarzanych odpadów komunalno-bytowych na mieszkańca w skali roku	m ³ /rok	Gmina Grębów, GZK
Ilość odpadów komunalnych wykorzystanych gospodarczo do odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	Gmina Grębów, GZK
Ilość odpadów komunalnych składowanych na składowiskach własnych i innych, do odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	Gmina Grębów, GZK
Ilość odpadów przemysłowych wykorzystanych gospodarczo, do odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	Gmina Grębów, GZK
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ogółem na 1 mieszkańca	%	Gmina Grębów, GZK
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w tym wydatki bieżące jednostek budżetowych na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów, GZK
Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych i lasów na 1 mieszkańca	ha/osobę	Gmina Grębów,
Powierzchnia zieleni ogólnodostępnej i lasów do terenów zabudowanych	%	Gmina Grębów,
Odtworzenie drzewostanu zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w gminie	%	Gmina Grębów,
Wydatki na zieleni w mieście i gminie na 1 mieszkańca w skali roku	zł	Gmina Grębów,
Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska w stosunku do wydatków inwestycyjnych ogółem	%	Gmina Grębów,
Liczba kierunków zawodowych w szkołach gminnych i punktach oświatowych skierowanych dla kształcenia młodzieży	szt.	Gmina Grębów,
Liczba programów podnoszących kwalifikacje zawodowe dla osób dorosłych	szt.	Gmina Grębów, WUP, Instytucje szkoleniowe,

		Organizacje pozarządowe
Liczba nauczycieli kształcących z zakresu języków obcych	osoba	Gmina Grębów,
Liczba nowych placówek oświatowych na terenie gminy	szt.	Gmina Grębów,
Liczba zmodernizowanych placówek oświatowych	szt.	Gmina Grębów,
Liczba nowopowstałych boisk przyszkolnych	szt.	Gmina Grębów,
Liczba dzieci w przedszkolach	osoba	Gmina Grębów,
Liczba dzieci w przedszkolach na 1 nauczyciela	osoba	Gmina Grębów,
Liczba uczniów na jednego nauczyciela w szkołach podstawowych	osoba	Gmina Grębów,
Absolwenci szkół podstawowych i gimnazjalnych na 1000 mieszkańców	osoba	Gmina Grębów,
Wydatki na szkoły podstawowe na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów,
Wydatki na dowożenie uczniów do szkół na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów,
Wydatki na przedszkola na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów,
Liczba uczniów na jednego nauczyciela w gimnazjach	osoba	Gmina Grębów,
Liczba programów aktywizujących bezrobotnych	szt.	PUP Tarnobrzeg
Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy	osoba	PUP Tarnobrzeg
Wysokość pomocy materialnej skierowanej do najuboższej części mieszkańców gminy	zł	Gmina Grębów, GOPS
Liczba oddanych mieszkań socjalnych, skierowanych do najuboższej części mieszkańców gminy	szt.	Gmina Grębów, ZGK
Mieszkania socjalne na 1000 mieszkańców	szt.	Gmina Grębów, ZGK
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca	m ²	Bank Danych Lokalnych GUS
Mieszkania oddane do użytku na 1000 mieszkańców	szt.	Bank Danych Lokalnych GUS
Przeciętna powierzchnia użytkowa oddawanego mieszkania	m ²	Bank Danych Lokalnych GUS
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową ogółem na 1 mieszkańca	zł	Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba zakładów aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	szt.	Gmina Grębów,
Liczba programów aktywizujących mieszkańców gminy w zakresie sportu i rekreacji	szt.	Gmina Grębów, organizacje pozarządowe, instytucje szkoleniowe
Liczba nowopowstałej infrastruktury rekreacyjno-sportowej	szt.	Gmina Grębów,
Liczba pływalni	szt.	Gmina Grębów,
Nakłady na rozwój klubów sportowych działających na terenie gminy	zł	Gmina Grębów,
Nakłady skierowane na polepszenie infrastruktury rekreacyjno-sportowej	zł	Gmina Grębów,
Wydatki na kulturę fizyczną i sport ogółem na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów, Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba imprez sportowych na terenie gminy	szt.	Gmina Grębów,

w skali roku		
Liczba aptek na 1000 mieszkańców	szt.	Gmina Grębów,
Wydatki na ochronę zdrowia ogółem na 1 mieszkańca	zł	Bank Danych Lokalnych GUS
Obszar strategiczny: Turystyka		
Miejsca noclegowe agroturystyczne na 1000 mieszkańców	szt.	Bank Danych Lokalnych GUS
Dochody budżetu gminy z turystyki i agroturystyki na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów,
Liczba turystów krajowych odwiedzających gminę w skali roku	osoba	Działalności agroturystyczne
Liczba turystów zagranicznych odwiedzających gminę w skali roku	osoba	Działalności agroturystyczne
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów,
Liczba imprez kulturalnych na terenie gminy	szt.	Gmina Grębów, GCK
Wydatki na ośrodki kultury, świetlice i kluby na 1 mieszkańca	zł	Gmina Grębów, GCK
Liczba imprez kulturalnych w skali roku	szt.	Gmina Grębów, GCK
Obszar strategiczny: Rolnictwo i obszary wiejskie		
Udział powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych w powierzchni użytków rolnych ogółem	%	Gmina Grębów
Udział gruntów ornych w powierzchni użytków rolnych	%	Gmina Grębów
Powierzchnia użytków rolnych na 1 mieszkańca	ha	Gmina Grębów
Udział pracujących w sektorze rolniczym w ogólnej liczbie pracujących	%	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział powierzchni pozostałych gruntów i nieużytków w powierzchni gminy	%	Gmina Grębów, BDL GUS
Wydatki na rolnictwo i leśnictwo ogółem na 1 mieszkańca	zł	Bank Danych Lokalnych GUS
Wydatki na rolnictwo i leśnictwo w tym wydatki bieżące jednostek budżetowych na 1 mieszkańca	zł	Bank Danych Lokalnych GUS
Odnowienia leśne i zalesienia do ogólnej powierzchni lasu na terenie gminy	%	Gmina Grębów, Nadleśnictwo

Źródło: Opracowanie własne, 2015

Rzetelnie przeprowadzona analiza strategii, jej poszczególnych celów i zadań, zgodnie z powyższymi wskaźnikami może wskazać na potrzebę aktualizacji, wynikającą ze zmiany kierunków rozwoju gospodarczego kraju, regionu lub gminy, pojawiających się nowych szans, możliwości czy też zmiany wizji rozwoju gminy.

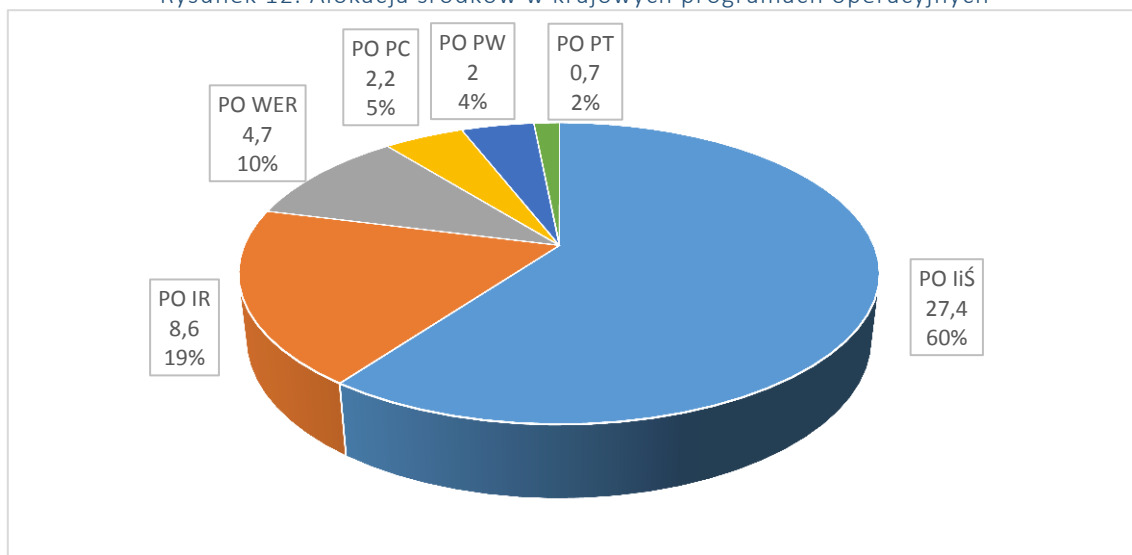

5.7. FINANSOWANIE REALIZACJI STRATEGII

Rozwój gospodarczy gminy Grębów, w perspektywie długookresowej, musi opierać się zarówno na poszukiwaniu możliwości zwiększania dochodów własnych, jak i aktywnym wykorzystywaniu zewnętrznych źródeł finansowania. Samorząd będzie zobligowany do podejmowania działań na rzecz pozyskania środków finansowych m.in. ze środków Unii Europejskiej, dotacji z budżetu państwa, czy środków krajowych funduszy celowych, jak np. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Podstawowym źródłem finansowania założonych celów strategicznych i operacyjnych oraz wynikających z nich zadań, będą częściowo środki pochodzące z budżetu gminy, środki samorządu województwa, środki pochodzące z funduszy europejskich oraz z krajowych funduszy celowych.

W ramach polityki spójności w latach 2014–2020 Polska otrzyma z Unii Europejskiej środki finansowe w wysokości 82,5 mld euro. Pieniądze te mają w bezpośredni sposób przyczynić się zarówno do osiągnięcia celów polityki spójności, jak i realizacji celów strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, skoncentrowaniu się na wynikach i zapewnieniu maksymalnych korzyści z funduszy UE. Środki te zostaną rozdysponowane w ramach 6 krajowych oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

Rysunek 12. Alokacja środków w krajowych programach operacyjnych

Źródło: Opracowanie własne, 2015 r.

Najwięcej środków przeznaczono na Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), w ramach którego rozwiązywane będą problemy związane z niskoemisyjną gospodarką, ochroną środowiska, bezpieczeństwem energetycznym oraz rozwojem infrastruktury technicznej kraju.

Drugim co do wielkości środków jest Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (PO IR), który jest największym w UE programem finansującym badania, rozwój i innowacje. Dzięki niemu przedsiębiorcy mogą uzyskać kompleksowe wsparcie, m.in. na prowadzenie projektów badawczo-rozwojowych oraz komercjalizację ich wyników poprzez praktyczne zastosowanie w gospodarce.

Celem Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) jest aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia, wsparcie szkolnictwa wyższego, rozwój innowacji społecznych, mobilności i współpracy ponadnarodowej, a także reformy polityk publicznych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.

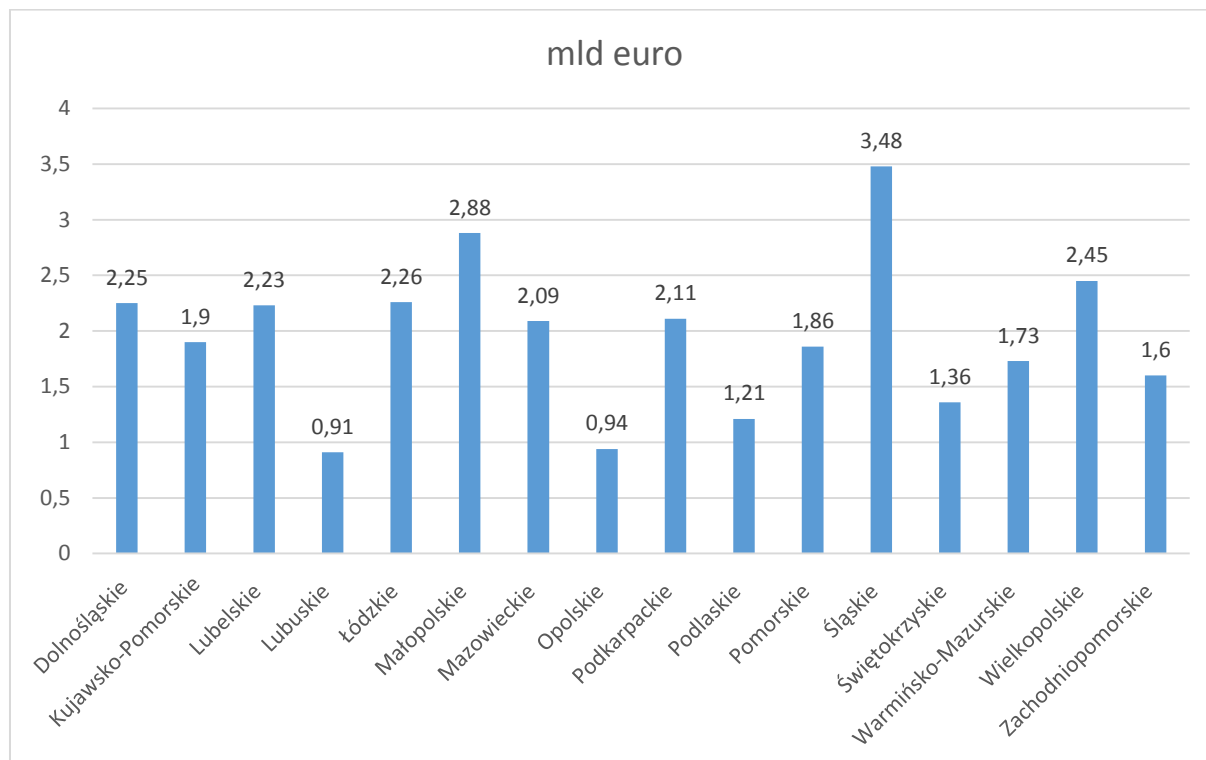
Kolejny Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC) ma na celu zwiększenie dostępności do Internetu, stworzenie przyjaznej dla obywatela e-administracji, która umożliwi załatwianie wielu spraw za pośrednictwem komputera oraz upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy i umiejętności korzystania z komputerów.

Z kolei Program Operacyjny Polska Wschodnia (PO PW) jest ponadregionalnym programem dla 5 województw Polski Wschodniej mającym na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności tego makroregionu poprzez wsparcie innowacyjności i rozwoju badań oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej makroregionu, w szczególności dzięki dostępności transportowej.

Poza programami krajowymi po środki finansowe sięgnąć będzie można w ramach 16 programów regionalnych, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego. Fundusze zarządzane są w tym przypadku nie przez władze centralne, a instytucje samorządowe – czyli zarządy województw. Z ogólnej puli 82,5 mld euro przyznanych Polsce z unijnego budżetu polityki spójności na lata 2014–2020 samorządy województw będą zarządzać w sumie ponad 31 mld euro, co stanowi prawie 40% całej kwoty. Dla porównania w latach poprzednich regiony miały do dyspozycji ok. 25% środków. Zwiększona została zatem rola regionów w zakresie zarządzania środkami unijnymi.

Rysunek 13. Środki unijne w programach regionalnych

Źródło: Opracowanie własne, 2015 r.

Zakłada się również, że w zakresie skutecznego zabezpieczenia środków własnych na realizację przedsięwzięć strategicznych gmina, aktywnie i efektywnie będzie wykorzystywać dostępne zwrotne instrumenty finansowe (kredyty, pożyczki itp.). Przy tej formie wsparcia gmina powinna równocześnie zwracać uwagę, by mieć możliwość absorpcji funduszy zewnętrznych przez cały okres realizacji strategii.

Niezależnie od środków publicznych, zakłada się aktywne poszukiwanie alternatywnych metod współfinansowania zadań, zwłaszcza ze strony sektora prywatnego. Szczególnie atrakcyjne, przy realizacji dużych i przychodowych przedsięwzięć, rysują się tutaj możliwości jakie daje ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym, czy też możliwość koncesjonowania niektórych przedsięwzięć.

Poniżej zaprezentowano przewidywane główne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Grębów w latach 2016–2023, w podziale na poszczególne cele operacyjne:

Tabela 36. Potencjalne główne źródła finansowania realizacji poszczególnych celów operacyjnych.

CEL STRATEGICZNY:	
Zintensyfikowanie rozwoju potencjału gospodarczego gminy Grębów poprzez wspieranie nowoczesnej przedsiębiorczości oraz kreowanie środowiska przyjaznego inwestorom wewnętrznym i zewnętrznym.	
CEL OPERACYJNY	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju istniejących	budżet gminy, budżet państwa, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

podmiotów gospodarczych	
Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	budżet gminy, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej.	
CEL OPERACYJNY	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
Utrzymanie dobrego stanu technicznego infrastruktury drogowej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy	budżet gminy, budżet państwa, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Polska Wschodnia
Rozbudowa sieci teleinformatycznej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Program Operacyjny Cyfrowa Polska
Rozbudowa i modernizacja obiektów edukacyjnych oraz sportowych	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Wspieranie rozwoju budownictwa indywidualnego i mieszkaniowego	budżet gminy, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Wspieranie rozwoju i modernizacji jednostek ochotniczej straży pożarowej	budżet gminy, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
CEL STRATEGICZNY: Zachowanie i ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz wykorzystanie potencjału gminy w rozwój turystyki i usług rekreacyjno-wypoczynkowych.	
CEL OPERACYJNY	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Ochrona walorów środowiskowych	budżet gminy, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Minimalizowanie negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze	budżet gminy, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej	budżet gminy, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Wspieranie rozwoju agroturystyki i działalności kulturalnej	budżet gminy, Wojewódzki Konserwator Zabytków, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Promocja walorów środowiska przyrodniczego oraz jego	budżet gminy, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

ochrony	
CEL STRATEGICZNY: Rozwój rolnictwa w oparciu o ekologiczne gospodarstwa rolne, wytwarzające zdrową żywność	
CEL OPERACYJNY	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Wspieranie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej	budżet gminy, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Wsparcie rolników z terenu gminy w sprzedaży produkcji rolnej	budżet gminy, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Źródło: Opracowanie własne, 2015 r.

5.8. POWIĄZANIA STRATEGII ZE STRATEGIAMI: POWIATU, WOJEWÓDZTWA, KRAJU

Strategia Rozwoju Gminy Grębów to dokument strategiczny na poziomie regionalnym, który powinien być ściśle powiązany ze strategiami na poziomie nadrzędnym, obejmującym większe obszary, w skład który wchodzi obszar gminy Grębów. Skuteczne i efektywne planowanie rozwoju wymaga zachowania spójności i komplementarności przedsięwzięć realizowanych na różnych szczeblach planowania (krajowym, regionalnym, lokalnym).

Strategia Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016–2023 powinna zatem uwzględniać cele rozwojowe następujących krajowych dokumentów strategicznych:

- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010–2020 (KSRR),
- Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020.
- Strategia Rozwoju Powiatu Tarnobrzeskiego na lata 2015-2020.

5.8.1. KRAJOWEJ STRATEGII ROZWOJU REGIONALNEGO 2010–2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Niniejsza strategia odnosi się do dokumentu „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010–2020”. Wszystkie obszary strategiczne są spójne z celami polityki regionalnej do 2020 roku oraz celami strategicznymi. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innej polityki publicznej o terytorialnym ukierunkowaniu. Strategia Rozwoju Gminy Grębów wykazuje spójność w celu strategicznym z KSRR, tj. „Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. Strategia Rozwoju Gminy Grębów na lata 2016–2023 wpisuje się w logikę celów polityki regionalnej do 2020 roku tj.:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), poprzez cel strategiczny „Zintensyfikowanie rozwoju potencjału gospodarczego gminy Grębów poprzez wspieranie nowoczesnej przedsiębiorczości oraz kreowanie środowiska przyjaznego inwestorom wewnętrznym i zewnętrznym”.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”), poprzez cel strategiczny „Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej”.
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”), poprzez wszystkie strategiczne obszary niniejszego dokumentu.

5.8.2. STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2007-2020

Najważniejszym dokumentem określającym zasady polityki rozwoju na szczeblu regionalnym jest Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020. Niniejsza strategia wykazuje spójność w celu głównym strategii województwa podkarpackiego, tj.: *„Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców”*.

Cele operacyjne i zadania w ramach celu strategicznego „Zintensyfikowanie rozwoju potencjału gospodarczego gminy Grębów poprzez wspieranie nowoczesnej przedsiębiorczości oraz kreowanie środowiska przyjaznego inwestorom wewnętrznym i zewnętrznym” są spójne z celami i priorytetami obszaru „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” w strategii województwa podkarpackiego. W obu dokumentach kładziony jest wyraźny nacisk na wspieranie rozwoju przedsiębiorczości. W celu „Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej” założone cele i zadania wpisują się w obszary strategii wojewódzkiej „Sieć osadnicza”, „Kapitał ludzki i społeczny” oraz „Środowisko i energetyka”. Zagadnienia związane z dostępnością komunikacyjną są spójne z priorytetem 3.1 Dostępność komunikacyjna. W celu strategicznym „Zachowanie i ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz wykorzystanie potencjału gminy w rozwoju turystyki i usług rekreacyjno-wypoczynkowych” cele operacyjne i zadania są spójne z priorytetem 1.3 obszaru „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka”. W obu dokumentach kładziony jest nacisk na budowę oraz rozwój atrakcyjnych ofert turystycznych. W celu „Rozwój rolnictwa w oparciu o ekologiczne gospodarstwa rolne, wytwarzające zdrową żywność” założone cele i kierunki działań wpisują się w obszary strategii województwa „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” priorytet 1.4 Rolnictwo. W obydwu strategiach kładziony jest nacisk na poprawę konkurencyjności i efektywności sektora rolno-spożywczego.

5.8.3. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU TARNOBRZESKIEGO NA LATA 2015-2020

Niniejsza strategia przyczynia się do wypełnienia celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Tarnobrzskiego na lata 2015-2020. Cele operacyjne i zadania w ramach celu strategicznego „Zintensyfikowanie rozwoju potencjału gospodarczego gminy Grębów poprzez wspieranie nowoczesnej przedsiębiorczości oraz kreowanie środowiska przyjaznego inwestorom wewnętrznym i zewnętrznym” są spójne z obszarem „Gospodarka – innowacyjna i konkurencyjna (G) w Strategii Rozwoju powiatu. W obydwóch strategiach kładziony jest nacisk m.in. na kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. W celu „Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej” założone cele wpisują się w „Infrastruktura techniczna” oraz w „Kapitał ludzki i Włączenie społeczne”. W celu „Zachowanie i ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz wykorzystanie potencjału gminy w rozwój turystyki i usług rekreacyjno-wypoczynkowych” cele operacyjne i zadania są spójne z obszarem strategii powiatu „Gospodarka innowacyjna i konkurencyjna” oraz „Środowisko, ład przestrzenny i bezpieczeństwo”. Oba dokumenty kładą nacisk na rozwój i zwiększenie atrakcyjności turystycznej oraz na czystość środowiska przyrodniczego. W celu „Rozwój rolnictwa w oparciu o ekologiczne gospodarstwa rolne, wytwarzające zdrową żywność” założone cele i kierunki działań wpisują się w obszar „Środowisko, ład przestrzenny i bezpieczeństwo” strategii powiatu gdzie wspólnym zadaniem jest propagowanie ekologicznej gospodarki rolnej.

Niniejsza Strategia przyczynia się również do wypełnienia celów Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020.

Podsumowując należy stwierdzić, iż wyznaczone cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań (zadań) gminy Grębów są kompatybilne z zapisami wyżej wymienionych dokumentów strategicznych. Stanowi to wstępną merytoryczną podstawę do ubiegania się o środki pomocowe Unii Europejskiej na współfinansowanie zidentyfikowanych zadań gminnych. Stanowi to również podstawę do nawiązywania i rozwoju współpracy z władzami samorządowymi województwa podkarpackiego, powiatu tarnobrzskiego oraz poszczególnych gmin, wchodzących w jego skład przy rozwiązywaniu wspólnych problemów.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. FORMULARZ ANKIETY

Szanowni Państwo,

w związku z prowadzeniem prac nad „Strategią Rozwoju Gminy Grębów” na lata 2016-2023, zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ankieta ma na celu zapoznanie się z opinią mieszkańców Gminy na temat aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, mocnych i słabych stron Gminy, szans oraz zagrożeń związanych z jej rozwojem.

Państwa opinie będą cennym i ważnym źródłem informacji na temat konkretnych potrzeb mieszkańców naszej Gminy, które zostaną uwzględnione przy przygotowaniu Strategii w zakresie jej celów i priorytetów. W przyszłości Strategia Rozwoju Gminy Grębów będzie dokumentem niezbędnym, między innymi w procesie pozyskiwaniu środków zewnętrznych (krajowych, Unii Europejskiej i innych).

Ankieta przeznaczona jest dla:

- mieszkańców Gminy Grębów,
- podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy,
- organizacji społecznych,
- radnych Rady Gminy w Grębowie.

Termin zbierania ankiet upływa 30.06.2015 roku . Jednocześnie zapewniamy, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą prezentowane wyłącznie w formie zbiorczej.

Zapraszamy także do uczestnictwa w kolejnych etapach konsultacji społecznych poprzez wyrażanie opinii, zgłaszanie wniosków lub propozycji. Wszelkie informacje i publikacje dotyczące strategii będą dostępne na stronie internetowej Gminy Grębów www.grebów.com.pl.

Z góry dziękuję za Państwa zaangażowanie,

Kazimierz Skóra
Wójt Gminy Grębów

Prosimy o wpisanie znaku **x** w odpowiednie pola w poniższej ankiecie.

METRYCZKA

Płeć

- Kobieta Mężczyzna

Wiek

- do 24 lat 45 – 54 lata
 25 - 34 lata 55 – 64 lata
 35 – 44 lata 65 lat i więcej

Wykształcenie

- wyższe średnie zawodowe podstawowe

Zajęcie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję)

- uczeń/student pracownik fizyczny emeryt / rencista
 przedsiębiorca pracownik umysłowy inne:.....
 prac. usług, handlu, itp. rolnik bezrobotny

Sołectwo

- Grębów Poręby Furmańskie Żupawa
 Grębów-Zapolednik Stale inne:.....
 Jamnica Wydrza
 Krawce Zabrze

Czas zamieszkiwania w Gminie Grębów

- krócej niż 10 lat ponad 10 lat

I. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE WPLYWAJĄCE NA FUNKCJONOWANIE I ROZWÓJ GMINY

OCENA: 5 – bardzo dobry/dobra; 4- raczej dobry/dobra; 3 – przeciętny; 2 – raczej zły/zła; 1 – zdecydowanie zły/zła

TREND w ostatnich 5 latach: ↗ - wzrost, ↘ - regres, → - stabilizacja

Lp.	Pytanie	Ocena	Trend
SFERA SPOŁECZNA			
1.	Kwalifikacje zawodowe ludności		
2.	Wykorzystanie potencjału ludzkiego		
3.	Poziom wykształcenia ludności		
4.	Poziom dochodów		
5.	Integracja gminy		
6.	Wielkość zatrudnienia poza rolnictwem		
7.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem		
8.	Możliwości doskonalenia(przekwalifikowania) zawodowego		
9.	Zatrudnienie w rolnictwie		
10.	Stan placówek oświatowo - wychowawczych		
11.	Dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego		
12.	Zasoby mieszkaniowe		
13.	Ilość placówek służby zdrowia i opieki społecznej		
14.	Jakość i dostępność świadczeń medycznych		
15.	Jakość świadczeń medycznych		
16.	Zabytki kultury materialnej		
17.	Stopień rozwoju infrastruktury kulturalnej		
18.	Stopień dbałości o dobra kultury		
19.	Stopień rozwoju infrastruktury rekreacyjnej		
20.	Zachowanie porządku i bezpieczeństwa publicznego		

Ankiety można poprać ze strony internetowej www.grebow.com.pl

Wypełnione ankiety prosimy składać do 30.06.2015 r. osobiście w zamkniętej kopercie z dopiskiem ANKIETA - STRATEGIA w Urzędzie Gminy lub do Sołtysów poszczególnych miejscowości.

Wypełnioną ankietę można także przesłać mailem na adres inwestycje@grebow.com.pl

POŁOŻENIE – ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE			
1.	Lokalizacja gminy		
2.	Możliwości rozbudowy obiektów użyteczności publicznej		
3.	Budownictwo indywidualne		
4.	Połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy		
5.	Połączenia komunikacyjne z otoczeniem zewnętrznym		
6.	Związki funkcjonalne gminy z aglomeracjami miejskimi województwa		
7.	Związki funkcjonalne z zagranicą		
8.	Stan środowiska naturalnego		
9.	Dbłość o środowisko naturalne		
10.	Surowce mineralne		
11.	Jakość gleb		
12.	Walory turystyczno - krajobrazowe		
GOSPODARKA I ROLNICTWO			
1.	Struktura własności gospodarstw rolnych		
2.	Struktura wielkości gospodarstw rolnych		
3.	Rynki zbytu płodów rolnych		
4.	Baza przetwórcza dla rolnictwa		
5.	Lokalizacja zakładów przemysłowych		
6.	Ilość i poziom placówek usługowo - handlowych		
7.	Zasoby siły roboczej		
8.	Wizerunek gminy		
9.	Promocja gminy		
10.	Podejście do lokalnego rozwoju gospodarczego		
.			
11.	Możliwości pozyskania kapitału zewnętrznego		
.			
12.	Dostęp do placówek bankowych i kredytów		
.			
13.	Dostęp do informacji o instytucjach wspierających rozwój gospodarczy		
.			

Ankiety można poprać ze strony internetowej www.grebow.com.pl

Wypełnione ankiety prosimy składać do 30.06.2015 r. osobiście w zamkniętej kopercie z dopiskiem ANKIETA - STRATEGIA w Urzędzie Gminy lub do Sołtysów poszczególnych miejscowości.

Wypełnioną ankietę można także przesłać mailem na adres inwestycje@grebow.com.pl

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA			
1.	Sieć i jakość dróg		
2.	Sieć elektryczna		
3.	Sieć wodno-kanalizacyjna		
4.	Sieć telekomunikacyjna (w tym internet)		
5.	Sieć gazowa		

II. MOCNE, SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROZENIA GMINY

1. Prosimy wskazać **pięć** najważniejszych zdaniem Państwa **atutów** gminy Grębów, które są podstawą i sprzyjają jej rozwojowi (do grupy tej należą charakterystyczne cechy pozytywne gminy związane m.in. z położeniem np. walory krajobrazowe, lub czynniki, na kształtowanie których gmina ma wpływ, np. posiadanie wydzielonych terenów inwestycyjnych). Wypisując te czynniki proszę nadać im rangę ważności w skali od 1 do 5, przyjmując **5** – jako najważniejszy atut, a **1** – jako najmniej ważny

2. Prosimy wskazać **pięć** najważniejszych zdaniem Państwa **słabych stron** gminy Grębów, które nie sprzyjają lub stanowią bariery jej rozwoju (do grupy tej należą charakterystyczne cechy pozytywne gminy związane z położeniem np. brak dostępności komunikacyjnej, lub czynniki, na kształtowanie których gmina ma wpływ, np. brak wydzielonych terenów inwestycyjnych). Wypisując te czynniki proszę nadać im rangę ważności w skali od 1 do 5, przyjmując **5** – jako najważniejsza, a **1** – jako najmniej ważna słaba strona

3. Prosimy wskazać **pięć** najważniejszych zdaniem Państwa **szans** gminy Grębów, których wykorzystanie może sprzyjać rozwojowi (do grupy tej należą np. położenie przy drodze międzynarodowej, czy dostępność wsparcia finansowego inwestycji z funduszy UE, na kształtowanie których gmina nie ma bezpośredniego wpływu, ale może umiejętnie je wykorzystać do swego rozwoju). Wypisując te czynniki proszę nadać im rangę ważności w skali od 1 do 5, przyjmując **5** – jako najważniejsza szansa, a **1** – jako najmniej ważna szansa dla rozwoju gminy.

4. Prosimy wskazać **pięć** najważniejszych zdaniem Państwa **zagrożeń** gminy Grębów, na ograniczenie których gmina nie ma bezpośredniego, ale musi je bacznie obserwować, by w porę się zabezpieczyć przed ich negatywnymi skutkami (do grupy tej należą np. niekorzystne zmiany w polityce państwa, czy opóźnienia legislacyjne). Wypisując te czynniki proszę nadać im rangę ważności w skali od 1 do 5, przyjmując **5** – jako najważniejsze zagrożenie, a **1** – jako najmniej znaczące zagrożenie.

III. PROBLEMY I OCZEKWIANIA

5. Prosimy o wskazanie **5 najbardziej istotnych i palących PROBLEMÓW** istniejących na terenie gminy, które są znaczącą barierą rozwoju i niezadowolenia mieszkańców. Wypisując te problemy proszę nadać im rangę ważności w skali od 1 do 5, przyjmując **5** – jako najważniejszy, a **1** – jako najmniej znaczący, rozwiązanie którego może być przesunięte w czasie.

6. Prosimy o wskazanie **5 najbardziej istotnych dla Państwa OCZEKIWAŃ / POTRZEB**, realizacja których przyczyniłaby się do znaczącego podniesienia poziomu jakości życia i generalnie do rozwoju gminy Grębów. Wypisując te potrzeby proszę nadać im rangę ważności w skali od 1 do 5, przyjmując **5** – jako najważniejszą, a **1** – jako najmniej znaczącą, realizacja której może być przesunięta w czasie.

IV. INNE WNIOSKI LUB PROPOZYCJE DO STRATEGII ROZWOJU GMINY GRĘBÓW NA LATA 2016-2023

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Ankiety można poprać ze strony internetowej www.grebow.com.pl

Wypełnione ankiety prosimy składać do 30.06.2015 r. osobiście w zamkniętej kopercie z dopiskiem ANKIETA - STRATEGIA w Urzędzie Gminy lub do Sołtysów poszczególnych miejscowości.

Wypełnioną ankietę można także przesłać mailem na adres inwestycje@grebow.com.pl